लेखापरीक्षण प्रतिवेदन

दोधारा चाँदनी नगरपालिका, कंचनपुर

आर्थिक वर्ष २०८१/८२

महालेखापरीक्षकको कार्यालय

महालेखापरीक्षकको कार्यालय

काठमाडौं, नेपाल

लेखापरीक्षण प्रतिवेदन

दोधारा चाँदनी नगरपालिका, कंचनपुर

आर्थिक वर्ष २०८१/८२

महालेखापरीक्षकको कार्यालय

काठमाडौं, नेपाल

दूरदृष्टि (VISION)

जवाफदेहिता, पारदर्शिता र निष्ठा प्रवर्धन गर्ने विश्वसनीय सार्वजनिक संस्था

(Be a Credible Public Institution in Promoting Accountability, Transparency and Integrity)

गन्तव्य (MISSION)

स्वतन्त्र एवम् गुणस्तरीय लेखापरीक्षण सेवा प्रदान गर्ने

(Provide Independent and Quality Audit Service)

मूल्य मान्यता (Core Values)

स्वतन्त्रता *(Independence)*
निष्ठा *(Integrity)*
पारदर्शिता *(Transparency)*
जवाफदेहिता *(Accountability)*
व्यावसायिकता *(Professionalism)*

महालेखापरीक्षकको कार्यालय
काठमाडौं, नेपाल

महालेखापरीक्षकको भनाइ

नेपालको संविधानको धारा २४१ मा सङ्घ, प्रदेश र स्थानीय तहको लेखा कानुन बमोजिम नियमितता, मितव्ययिता, कार्यदक्षता, प्रभावकारिता र औचित्यसमेतको विचार गरी महालेखापरीक्षकबाट लेखापरीक्षण हुने व्यवस्था छ। लेखापरीक्षण ऐन, २०७५ को दफा २० को उपदफा २ मा महालेखापरीक्षकले प्रत्येक स्थानीय तहको लेखापरीक्षण सम्पन्न गरी अलग अलग लेखापरीक्षण प्रतिवेदन जारी गर्न सक्ने व्यवस्था छ। लेखापरीक्षण गर्दा लेखापरीक्षण ऐन, २०७५, नेपाल सरकारी लेखापरीक्षणमान, लेखापरीक्षण मार्गदर्शन, स्थानीय तह लेखापरीक्षण निर्देशिका, महालेखापरीक्षकको वार्षिक लेखापरीक्षण योजना र स्थानीय तहसँग सम्बन्धित ऐन, नियमलाई आधार लिइएको छ। सोहीबमोजिम स्थानीय तहको २०८१।८२ को लेखापरीक्षण सम्पन्न गर्दा देखिएका बेहोरा उल्लेख गरी प्रारम्भिक प्रतिवेदन जारी गरिएकोमा सो उपर प्राप्त प्रतिक्रियासमेत सम्बोधन गरी राय सहितको प्रतिवेदन जारी गरिएको छ।

वित्तीय विवरणको शुद्धता, प्रचलित कानुनको परिपालना, राजस्व प्रक्षेपण तथा बजेट निर्माण, योजना तर्जुमा एवं कार्यक्रम कार्यान्वयन, खरिद व्यवस्थापन तथा विकास निर्माण, सार्वजनिक सेवा प्रवाह, आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली, आन्तरिक आय परिचालन, जनशक्ति व्यवस्थापन, जिम्मेवारी एवं जवाफदेहितालगायतका विषयहरूको अध्ययन, विश्लेषण तथा मूल्याङ्कन गर्नुका साथै स्रोत साधनको प्राप्ति, उपयोग एवं परिचालन सन्दर्भमा मितव्ययिता, कार्यदक्षता र प्रभावकारिता समेतलाई दृष्टिगत गर्दै कार्यान्वयनयोग्य सुझाव प्रदान गरी सुशासन कायम गर्न सहयोग गर्नु लेखापरीक्षणको उद्देश्य रहेको छ।

सबै स्थानीय तहको स्थलगतरूपमा लेखापरीक्षण सम्पन्न गरी लेखापरीक्षणको क्रममा देखिएका बेहोरा उपर स्थानीय तहका पदाधिकारी तथा जिम्मेवार कर्मचारीहरूसँग छलफलसमेत गरिएको छ।

यस वर्ष सामान्यतया स्थानीय तहमा कार्यसम्पादनका लागि आवश्यक कानुन निर्माण पूर्ण रूपमा नभएको, विद्यमान कानुनको पूर्ण परिपालना हुन नसकेको, बजेट अनुशासन कमजोर रहेको, आन्तरिक आय न्यून रहेको, करदाताको अभिलेख व्यवस्थित नभएको, आन्तरिक आयलाई व्यवस्थित गर्न नसकिएको, प्रशासनिक खर्चमा वृद्धि हुँदै गएको, योजनालाई खण्डीकृत गरी कार्य गर्ने गरेको, वर्षान्तको खर्च उच्च रहेको, आयोजनाको प्राथमिकीकरण गरेर बजेट विनियोजन नभएको, निर्माणको सुनिश्चितता नभएका आयोजनाहरूको समेत विस्तृत आयोजना प्रतिवेदन तयार गरिएको, जटिल प्रकृतिका कार्यहरूसमेत उपभोक्ता समितिबाट गराएको, जनशक्ति व्यवस्थापन हुन नसक्दा सेवा प्रवाह प्रभावकारी हुन नसकेको, स्वीकृत दरबन्दी बेगरका कर्मचारीसमेत करारमा नियुक्ति गरेको, सार्वजनिक सम्पत्तिको अभिलेख तथा संरक्षण र उपयोग प्रभावकारी रूपमा हुन नसकेकोले आन्तरिक नियन्त्रण र लेखाङ्कन तथा प्रतिवेदन एवं बेरुजु फस्यौंटमा सुधार गर्नुपर्ने लगायतका बेहोरा देखिएका छन्।

लेखापरीक्षणबाट उल्लेख गरेका बेहोराको समयमा नै फस्यौंट तथा सुझावहरूको कार्यान्वयनबाट वित्तीय अनुशासनमा अपेक्षित सुधार गरेर स्थानीयतहबाट हुने विकास निर्माण तथा समग्र कार्यसम्पादन र सेवा प्रवाहलाई प्रभावकारी बनाउनुपर्दछ।

अन्तमा, स्थानीय तहको लेखापरीक्षणमा सहयोग पुऱ्याउने पदाधिकारी तथा कर्मचारी लगायत सबै सरोकारवाला प्रति आभार व्यक्त गर्दछु। साथै लेखापरीक्षण कार्यमा संलग्न कर्मचारीहरूमा समेत विशेष धन्यवाद व्यक्त गर्दछु।

(तोयम राया)

२०८३ वैशाख **महालेखापरीक्षक**

महालेखापरीक्षकको कार्यालय

Office of the Auditor General

प्रादेशिक लेखापरीक्षण महानिर्देशानालय, सुदुरपश्चिम प्रदेश

काठमाडौं

प.सं.:2082/83 मिति : २०८३-१-२७

च.न :DRAFT/FAR/2081-82/LOC/57

श्रीमान् प्रमुखज्यू,

दोधाराचाँदनी नगरपालिका

नगरकार्यपालिकाको कार्यालय, कञ्चनपुर।

विषय - **लेखापरीक्षण प्रतिवेदन सम्बन्धमा।**

त्यस पालिकाको आर्थिक वर्ष २०८१/८२ को लेखापरीक्षण सम्पन्न गरी मिति २०८२।११।२८ मा प्रारम्भिक प्रतिवेदन जारी भइसकेको छ। लेखापरीक्षणको प्रारम्भिक प्रतिवेदनमा औँल्याइएका बेहोराउपर आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व ऐन, २०७६ को दफा ३७ अनुसार प्राप्त प्रतिक्रिया उपरको कारबाही टुङ्गो लगाई सो पश्चात् कायम रहेका बेहोरा समावेश गरी तयार गरिएको लेखापरीक्षण प्रतिवेदनको मस्यौदा यसैसाथ संलग्न छ। त्यस कार्यालयबाट प्राप्त प्रतिक्रिया उपर सम्परीक्षणको कारबाही भई लगत कट्टा भइसकेका कुनै बेहारा यस लेखापरीक्षण प्रतिवेदनमा समावेश भएको वा कुनै अंकगणीतीय त्रुटि देखिएमा सो सम्बन्धी बेहोरा नेपाल लेखापरीक्षण व्यवस्थापन प्रणाली (NAMS) भित्रको Auditee File ट्याबमा ३ (तीन) दिनभित्र अपलोड गरी जानकारी गराउनुहुन अनुरोध छ। सो पश्चात् यो लेखापरीक्षण प्रतिवेदन सार्वजनिक गरिने बेहोरा जानकारी गराइन्छ।

(थवराज अधिकारी)

नायब महालेखापरीक्षक

प.सं.:2082/83 मिति : २०८३-१-२७
च.न :DRAFT/FAR/2081-82/LOC/57

श्रीमान् प्रमुखज्यू,

दोधाराचाँदनी नगरपालिका,

नगर कार्यपालिकाको कार्यालय, कञ्चनपुर।

विषयः लेखापरीक्षण प्रतिवेदन।

१. कैफियत सहितको राय

हामीले त्यस नगरपालिकाको आर्थिक वर्ष २०८१।८२ को प्राप्ति र भुक्तानीको एकीकृत वार्षिक प्रतिवेदन, बजेट तुलनात्मक विवरण, स्थानीय संचित कोषको वार्षिक आर्थिक विवरण र त्यससँग सुम्बन्धित लेखानीति तथा टिप्पणीहरु समावेश भएको एकीकृत वित्तीय विवरणको लेखापरीक्षण गरी रायसहितको प्रतिवेदन पेस गरेका छौं।

हाम्रो रायमा, यस प्रतिवेदनको कैफियत सहितको राय व्यक्त गर्ने आधार खण्डमा उल्लेख भएका विषयले पार्ने असर बाहेक, पेस भएको २०८२ आषाढ ३२ मा समाप्त भएको आर्थिक वर्ष २०८१।८२ को प्राप्ति र भुक्तानीको एकीकृत एवं वार्षिक प्रतिवेदन, बजेटको तुलनात्मक विवरण, स्थानीय सञ्चित कोषको वार्षिक आर्थिक विवरण त्यससँग सम्बन्धित लेखानीति तथा टिप्पणीहरुसमावेश भएको स्थानीय तहको एकीकृत वित्तीय विवरणले नेपाल सार्वजनिक क्षेत्र लेखामान (नगदमा आधारित) र आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व ऐन तथा प्रचलित कानुनबमोजिम सारभूत रुपमा सही र यथार्थ अवस्था चित्रण गर्दछ।

२. कैफियत सहितको राय व्यक्त गर्ने आधार

२.१.महालेखापरीक्षकबाट स्वीकृत नेपाल सार्वजनिक क्षेत्रलेखामानको ढाँचामा वित्तीय विवरण तयार गर्नुपर्नेमा यस पालिकाले तयार गरेको वित्तीय विवरणमाअन्तरसरकारी अख्तियारीको कारोबार समावेश गरेको छैन।

२.२. नगरपालिकाको आय र व्यय तर्फ रु. १ अर्ब ५२ करोड ८६ लाख ९२ हजारको लेखापरीक्षणबाट रु. १ करोड २५ लाख ९० हजार बेरुजु देखिएकोमा प्रतिक्रियाबाट रु. ३७ लाख ५३ हजार सम्परीक्षण भई असुल गर्नुपर्ने रु. १ लाख ६ हजार, प्रमाण कागजात पेस गर्नुपर्ने रू. ७२ हजार, नियमित गर्नुपर्ने रु. ६४ लाख १४ हजार र पेश्की बाँकी रु. २२ लाख ४५ हजार गरी जम्मा रु. ८८ लाख ३७ हजार बाँकी रहेको छ। गत वर्षसम्म कायम बेरुजु रु. २७ करोड ७२ लाख ३८ हजार मध्ये रु. ११ करोड ६१ लाख ३९ हजार सम्परीक्षण भई यस वर्षको थप समेत हालसम्म अद्यावधिक बेरुजु रु. १६ करोड ९९ लाख ३५ हजार बाँकी रहेको छ। बेरुजु वर्गीकरण, अद्यावधिक बेरुजु स्थिति र बेरुजु सम्परीक्षणको बेहोरा यसैसाथ संलग्न छ।

२.३. आम्दानी तथा खर्चको स्रेस्ता नगदमा आधारित लेखा प्रणाली अवलम्बन गरेकोले नगरपालिकाको पेस्की बाहेक सम्पत्ति तथा दायित्व यकिन हुने कुनै जानकारी खुलाएको छैन। हाम्रो लेखापरीक्षण कार्य नेपालको संविधान, लेखापरीक्षण ऐन तथा महालेखापरीक्षकको कार्यालयले अवलम्बन गरेका सरकारी लेखापरीक्षण मानदण्ड,मार्गदर्शन तथा लेखापरीक्षणसँग सम्बन्धित अन्य प्रचलित कानुनबमोजिम गरिएको छ। वित्तीय विवरण तयार गर्ने स्थानीय तहसँग हामी स्वतन्त्र छौं। त्यसैगरी स्वीकृत आचारसंहिताको पालना गरी कार्यसम्पादन गरेका छौं।लेखापरीक्षणको क्रममा प्राप्त गरेका लेखापरीक्षण प्रमाणहरू हाम्रो राय व्यक्त गर्ने आधारका लागि पर्याप्त र उपयुक्त छन् भन्ने कुरामा कार्यालय विश्वस्त छ।

३. अन्य बेहोरा- लेखापरीक्षणबाट ऐन नियमको परिपालना, आन्तरिक नियन्त्रण व्यवस्था, स्थानीय वित्त व्यवस्थापन,सम्पत्तिको संरक्षण, स्रोत साधनको प्राप्ति र उपयोग, शासकीय प्रवन्ध, स्रोत सुनिश्चितता र बजेट व्यवस्थापन र विकास प्रशासन र सोको कार्यान्वयन, अनुदान वितरण तथा अनुगमन, सेवा प्रवाह, स्थानीय प्रशासन, जवाफदेहिता र सुशासन लगायतका विषयमा सुधार गर्नुपर्ने देखिन्छ।

४. वित्तीय विवरण उपर व्यवस्थापन र लेखा उत्तरदायी अधिकृतको जिम्मेवारी

नेपाल सार्वजनिक क्षेत्र लेखामानबमोजिम सही र यथार्थ हुने गरी वित्तीय प्रतिवेदन तयार गर्ने तथा जालसाजी वा अन्य गल्तीका कारण वित्तीय प्रतिवेदन सारभूतरुपमा गलत आँकडारहित स्वरूपमा बन्ने गरी आवश्यक आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली लागू गर्ने जिम्मेवारी स्थानीय सरकारमा रहेको छ। नगरकार्यपालिका प्रमुख र प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत नगरपालिकाको वित्तीय प्रतिवेदन प्रक्रियाको अनुगमनका लागि जिम्मेवार रहेका छन्।

५. वित्तीय विवरणकोलेखापरीक्षणउपर लेखापरीक्षकको जिम्मेवारी

वित्तीय प्रतिवेदन समग्रमा जालसाजी वा त्रुटिका कारण सारभूत रूपमा गलत आकडा रहित रहेको छ भनी यथोचित आश्वस्तता प्राप्त गरी राय सहितको लेखापरीक्षण प्रतिवेदन जारी गर्नु लेखापरीक्षणको उद्देश्य हो।लेखापरीक्षणमा यथोचित आश्वस्तताले उच्च स्तरको आश्वस्तता प्रदान गरेको हुन्छ। लेखापरीक्षण ऐन तथा महालेखापरीक्षकको कार्यालयले अवलम्बन गरेको नेपाल सरकारी लेखापरीक्षण मान,

मार्गदर्शन तथा लेखापरीक्षणसँग सम्बन्धित अन्य प्रचलित कानुन बमोजिम लेखापरीक्षण कार्य सम्पादन गरिएको छ। यसरी लेखापरीक्षण गरिएको अवस्थामा समेत आन्तरिक नियन्त्रण र वित्तीय प्रतिवेदनको प्रकृति,

लेखापरीक्षणका विधि तथा लेखापरीक्षण सम्पन्न गर्न लागेको समय जस्ता लेखापरीक्षणका अन्तर्निहित सीमाहरूका कारण वित्तीय विवरण वा आर्थिक कारोबारमा भएका सबै प्रकारका जालसाजी वा त्रुटि पत्ता लाग्न सक्ने निश्चितता हुदैन। वित्तीय विवरणका उपयोगकर्ताले सामान्यतया गर्ने आर्थिक निर्णयमा फरक पार्ने अवस्था देखिएका जालसाजी वा त्रुटिका एक वा समग्र सूचनालाई सारभूत रूपमा गलत आँकडा मानिएको छ।

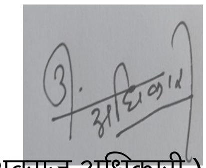

(थवराज अधिकारी)
नायब महालेखापरीक्षक

बेरुजु वर्गीकरण

चालु वर्षको बेरुजु

प्रारम्भिक बेरुजु			प्रतिक्रियाबाट सम्परीक्षण			प्रतिक्रियाबाट थप बेरुजु रकम	बाँकी बेरुजु			बेरुजु						
										असुल गर्नु पर्ने	नियमित गर्नुपर्ने					पेस्की
दफा संख्या		रकम	दफा संख्या		रकम		दफा संख्या		रकम	असुल गर्नु पर्ने	अनियमित भएको	प्रमाण कागजात पेश नभएको	जिम्मेवारी नसारेको	सोधभर्ना नलिएको	जम्मा	पेस्की
सैद्धान्तिक	लगती		सैद्धान्तिक	लगती			सैद्धान्तिक	लगती								
९२	१२२	१,२५,९०,१२४	०	९१	३७,५३,०४९	०	९२	३१	८८,३७,०७५	१,०५,४१९	६४,१४,३१८	७२,१३३	०	०	६४,८६,४५१	२२,४५,२०५

अद्यावधिक बेरुजू स्थिति

जिल्ला	गत वर्ष सम्मको बाँकी	समायोजन	यो वर्ष सम्परीक्षण	बाँकी बेरुजु	यो वर्ष सम्परीक्षणबाट कायम बेरुजु	यो वर्षको बेरुजु	कुल बेरुजु बाँकी
कञ्चनपुर	२७,७२,३७,७७८	०	११,६१,३९,१८४	१६,१०,९८,५९४	0	८८,३७,०७५	१६,९९,३५,६६९

बेरुजु सम्परीक्षणको विवरण

क्र.सं	आर्थिक वर्ष	बेरुजुको दफा	बेरुजुको व्यहोरा	सम्परीक्षण भएको रकम
१	२०८१/८२	८१.३	सामाजिक सुरक्षा तर्फ	१,०३,५०१
२	२०८१/८२	५२.१५	शिक्षा तथा विद्यालय अनुदान व्यवस्थापन	५,८००
३	२०८१/८२	७८	विश्वविद्यालयको खर्च	५०,०००
४	२०८१/८२	३.३	वित्तीय विवरणको परीक्षण	३२,४००
५	२०८१/८२	५८	बढी भुक्तानी	११,९८१
६	२०८१/८२	७९.३	प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम	१,००,०००
७	२०८१/८२	५७	पेश्की बाँकी	३५,०००

८	२०८१/८२	८०	गरिवी निवारणका लागि लघु उद्यम विकास कार्यक्रम	७४,५२०
९	२०८१/८२	६१	खर्च नभएर जाने जिन्सी सामाग्री	९,७८,०९६
१०	२०८१/८२	४३	खर्चको पुष्ट्याइँ	७,६४,१६०
११	२०८१/८२	६३	कर बिजक	८,७९,२९२
१२	२०८१/८२	५९	आय ठेक्का व्यवस्थापन	७,१८,२९९
१३	२०८०/८१	२४	म्याद नाघेको पेश्की	८,०००
१४	२०८०/८१	५६	पारिश्रमिक कर कट्टि	३२,८२६
१५	२०७६/७७	४८	बढी भुक्तानी	८७,३५८
१६	२०७६/७७	७४	सामाजिक सुरक्षा	११,६०,११,०००
जम्मा				११,९८,९२,२३३

दोधारा चाँदनी नगरपालिका, कंचनपुर

(८०७७६४०६३००)

दोधारा चाँदनी नगरपालिका , कञ्चनपुर

परिचय

१ **परिचय**

(क) पालिकाको परिचय - स्थानीय शासन पद्धतिसुदृढ गरी विधायिकी, कार्यकारिणी र न्यायिक अभ्यास संस्थागत गर्दै स्थानीय सरकार सञ्चालन गर्न यस पालिकाको स्थापना भएको हो।स्थानीय सरकारले सञ्चालन गर्ने कार्यमा सहकारिता, सह–अस्तित्व र समन्वय प्रवर्द्धन गर्नु र स्थानीयसरकारका काममा जनसहभागिता, उत्तरदायित्व, पारदर्शिता सुनिश्चित गरी नागरिकलाई गुणस्तरीय सेवाप्रदान गर्नु पालिकाको उद्देश्य रहेको छ। यस पालिकामा १० वडा रहेका छन् भने क्षेत्रफल ५६.८४ वर्ग किलोमिटर तथा राष्ट्रिय जनगणना, २०७८ अनुसार ४२९७४ जनसंख्या रहेको छ।

(ख) लेखापरीक्षणको उद्देश्य - लेखापरीक्षण गरिने निकायको वित्तीय विवरण तथा कारोबारको परीक्षण गरी उचित आश्वस्तता (Reasonable Assurance) प्रदान गर्नु वित्तीय लेखापरीक्षणको उद्देश्य हो। यस पालिकाको आर्थिक वर्ष २०८१/८२ को सबै प्रकारका आर्थिक कारोबारको परीक्षण एवं प्रचलित कानुनको परिपालनाको मूल्याङ्कन गरी प्रतिवेदन गर्नु लेखापरीक्षणको उद्देश्य रहेको छ।

(ग) लेखापरीक्षणको क्षेत्र र अवधि - यस पालिकाको विनियोजन, राजस्व, धरौटी, कोष तथा अन्य आय-व्यय, मौज्दात हिसाब, वित्तीय व्यवस्थापन, कार्यक्रम सञ्चालन, जिन्सी व्यवस्थापन, जनशक्ति व्यवस्थापन तथा सेवा प्रवाह लगायत आर्थिक वर्ष २०८१/८२ मा सञ्चालित क्रियाकलापलाई लेखापरीक्षण क्षेत्रमा समावेश गरिएको छ। स्थलगत लेखापरीक्षणको अवधि २०८२।९।१० देखि २०८२।९।१३ सम्म रहेको छ।

(घ) लेखापरीक्षण विधि - लेखापरीक्षण ऐन, २०७५ र नेपाल सरकारी लेखापरीक्षण मानदण्ड तथा मार्गदर्शनमा नमुना छनौट गरी लेखापरीक्षण सम्पन्न गर्न सकिने आधार तथा कार्यालयले स्वीकृत गरेको जोखिममा आधारित लेखापरीक्षण योजनाका आधारमा निकायको आन्तरिक नियन्त्रणको परीक्षण तथा विश्लेषणात्मक र विस्तृत परीक्षण विधि अवलम्वनबाट लेखापरीक्षण सम्पन्न गरी प्रतिवेदन जारी गरिएको छ। लेखापरीक्षण गर्दा देखिएका व्यहोरा सम्बन्धमा कार्यालय प्रमुख तथा लेखा प्रमुख लगायतका पदाधिकारीहरूसँग छलफल सम्पन्न गरी कायम भएका व्यहोराहरू यस प्रतिवेदनमा समावेश गरिएको छ।

(ङ) लेखापरीक्षणको सीमा - लेखापरीक्षण ऐन, २०७५ र नेपाल सरकारी लेखापरीक्षण मानदण्ड, २०७७ तथा मार्गदर्शनमा नमुना छनौट गरी लेखापरीक्षण सम्पन्न गर्न सकिने आधार तथा महालेखापरीक्षकको कार्यालयले नेपाल लेखापरीक्षण व्यवस्थापन प्रणाली (NAMS) अवलम्बन गरी स्वीकृत भएको जोखिममा आधारित लेखापरीक्षण योजना, लेखापरीक्षण गरिएको निकायबाट पेश भएका लेखा एवं सोसँग सम्बन्धित कागजात, विवरण, लिखित प्रतिनिधित्व पत्र, लेखापरीक्षण अनुबन्ध पत्र समेतको आधारमा लेखापरीक्षण सम्पन्न गरी प्रतिवेदन जारी गरिएको छ। आम्दानी तथा खर्चलाई नतिजासँग तुलना गरी विश्लेषण गर्नका लागि पर्याप्त भौतिक एवं स्थलगत अवलोकन गर्न समय सीमा, स्रोतको उपलब्धता, प्रमाणको प्रकृति तथा पहुँच जस्ता अन्तर्निहित जोखिमहरु सीमाको रुपमा रहेका छन् । सारभूत रूपमा उल्लेखनीय नदेखिएका व्यहोरालाई प्रतिवेदनमा समावेश गरिएको छैन।

(च) आर्थिक कारोबारको स्थिति - पालिकाको आय – व्ययतर्फ गरी जम्मा रु. १ अर्ब ५२ करोड ८६ लाख ९२ हजार २४७ को लेखापरीक्षण सम्पन्न गरिएको छ। सो को विस्तृत विवरण अनुसूची -१ मा संलग्न छ।

(छ) लेखापरीक्षणमा परीक्षण गरिएका मुख्य विषयहरु - लेखापरीक्षण योजना अनुसार परीक्षण गरिएका विषयहरु अनुसूची – २ मा संलग्न छ।

(ज) लेखापरीक्षणको क्रममा असुली - लेखापरीक्षणको क्रममा निम्नानुसारको रु.१,१०,५५०।०० असुल भई दाखिला प्रमाण पेश भएको छ।

असूलीको विवरण	रकम रु.
कृषि तथा पशुजन्य वस्तुको कारोबारमा लाग्ने आन्तरिक आय ठेक्कामा ठेकेदार इन्द्रसिंह कार्कीबाट बुझाउन बाँकी असूल	९०७५०
दिवा चन्दबाट बढी भुक्तानी असुली	६०००
छात्रवृत्ति वढी निकाशा फिर्ता	१३८००
जम्मा	११०५५०

(झ) वित्तीय प्रतिवेदन - स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ७२ मा नेपाल सरकारले निर्धारण गरे बमोजिमको आय र व्ययको वर्गीकरण तथा खर्च शीर्षक सम्बन्धी व्यवस्था अवलम्बन गर्नुपर्ने तथा दफा ७६(२) मा महालेखापरीक्षकबाट स्वीकृत भए बमोजिमको ढाँचामा लेखा राख्नुपर्ने व्यवस्था गरेको छ। पालिकाले महालेखापरीक्षकबाट स्वीकृत भएको सार्वजनिक क्षेत्रलेखामान (NPSAS) अनुसार लेखाङ्कन तथा प्रतिवेदन गर्नुपर्दछ। पालिकाले उपलव्ध गराएको स्थानीय सरकारको कोषकोआय र व्ययको एकीकृत वार्षिक प्रतिवेदन (म.ले.प.फा.नं २७०) सम्बन्धमा निम्नअनुसार देखिएको छः

आर्थिक कारोबारको एकीकृत विवरण

आर्थिक वर्ष २०८१/८२

सि.नं	आयतर्फ			सि.नं	व्ययतर्फ		
	विवरण	रकम	रकम		विवरण	रकम	
१	गत वर्षको जिम्मेवारी		९४९८८४०१.०४	१	चालु खर्च		३४४०४०९४१.९७
	क) संचितकोष	६४७२६२६५.१४			क) पालिका चालु	१७२३०६३८५	
	ख) धरौटी	१३५५५५२३.२५			ख) सर्शत चालु संघ	१७०५६९६०७	
	ग) स्थानीयतह विविध कोष खाता	७६५०१४४.८३			ग) सशर्त चालु प्रदेश	११६४९५०	
	घ) विविध खर्च खाता	२०३०६९३.८२		२	पूँजीगत खर्च		१६०२७८३९४
	ङ) स्थानीयतह प्रकोप व्यवस्थापन कोष खाता	७०२५७७४.			क) पालिका पूँजीगत	११७५९३५४७	
२	राजस्व (आन्तरिक आय)		१३६२४१४६१.८८		ख) संघीय सर्शत अनुदान	१२४१९५५६	
	क) आन्तरिक राजस्व	११८१००९०.२४			ग) संघीय समपूरक अनुदान	८४१७२७८	
	ख) राजस्व बाँडफाँड संघीय सरकार	९३५९४२१५.५२			घ) प्रदेशसर्शत अनुदान	१३१७६०३३	
	ग) राजस्व बाँडफाँड प्रदेश सरकार	२४०४८८७.१२			ङ) प्रदेश समपूरक अनुदान	८६७१९८१	
	घ) राजस्व बाँडफाँड स्थानिय	२८४३२२६९.		३	कोष तर्फ		५३६९०४३०
३	वित्तीय हस्तान्तरण संघ		३३१८०४६९८		क) धरौटी खर्च	५७५४३००.७५	
	क) वित्तीय समानीकरण अनुदान	११६२५९९२०			ख) स्थानीयतह विविध कोष खाता	४९२११८३.	
	ख) सशर्तअनुदान	२०७१२७५००			ग) विविध खर्च खाता	३६२९९५६०.२	
	ग) समपूरक अनुदान	८४१७२७८			घ) स्थानीयतह प्रकोप व्यवस्थापन कोष खाता	६७१५३८६.	
४	प्रदेश सरकारबाट प्राप्त अनुदान		३५७९८४८०.००	४	अनुदान फिर्ता	२५२३८८५२.९७	२५२३८८५२.९७
	क) वित्तीय	११६८५०००		५	अन्तर स्थानीय		१९९२७३३०७.४८

	समानीकरण अनुदान				तहबाट प्राप्त		
	ख) सशर्त अनुदान	१०९५३२१७			क) सामाजिक सुरक्षा	१८८१३०८८९.६८	
	ख) समपुरक अनुदान	८६७१९८०.५३			ख)स्वास्थ्य क्षेत्र सुधार कार्यक्रम	५५९३४१८.८०	
	ग) विशेष अनुदान	४४८८२८२			ग) घरेलु तथा साना उद्योग प्रवर्द्धन केन्द्र	२४६५७०७	
५	अन्तरस्थानीय तहबाट प्राप्त		१९९२७३३०७.४८		घ) राष्ट्रपति शैक्षिक सुधार कार्यक्रम	११७९२९२	
	क) सामाजिक सुरक्षा	१८८१३०८८९.६८			ङ) एकीकृत स्वास्थ्य पूर्वाधार विकास कार्यक्रम	१९०४०००	
	ख)स्वास्थ्य क्षेत्र सुधार कार्यक्रम	५५९३४१८.८०		६	मौज्दात		५८६३६७९४.५
	ग) घरेलु तथा साना उद्योग प्रवर्द्धन केन्द्र	२४६५७०७			क) संचितकोष	३९०१२७१५.५५	
	घ) राष्ट्रपति शैक्षिक सुधार कार्यक्रम	११७९२९२			ख) धरौटी	१४०५८१७३.५	
	ङ) एकीकृत स्वास्थ्य पूर्वाधार विकास कार्यक्रम	१९०४०००			ग) स्थानीय तह विविध कोष खाता	३७२८९६१.८३	
६	कोष तर्फ		४३०५२३७३		घ) विविध खर्च खाता	७९८५५५.६२	
	क) धरौटी आय	६२५६९५१.			ङ) स्थानीय तह प्रकोप व्यवस्थापन कोष खाता	१०३८३८८.	
	ख) स्थानीय तह विविध कोष खाता	१००००००.					
	ग) विविधखर्च खाता	३५०६७४२२.					
	घ) स्थानीय तह प्रकोप व्यवस्थापन कोष खाता	७२८०००.					
जम्मा		८४११५८७२१.१५	८४११५८७२१.१५	जम्मा		८४११५८७२१.१५	८४११५८७२१.१५

लेखापरीक्षणबाट देखिएका व्यहोराहरु

२ **अनुदान तर्फ**

२.१ **अनुदान फिर्ता** - आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व नियमावली, २०७७ को नियम ४५ अनुसार सङ्घीय सञ्चित कोषबाट स्थानीय तहमाप्राप्तभएको वित्तीय हस्तान्तरणको रकम मध्ये सम्बन्धित आर्थिक वर्ष भित्र खर्च नभई बाँकी रहेको शसर्त, विशेष र समपूरक अनुदान स्थानीय तहले सङ्घीय सञ्चित कोषमा फिर्ता गर्नुपर्ने व्यवस्था छ। पालिकाले पेश गरेको खर्चको फाँटवारी तथा अनुदान प्राप्ति विवरण हेर्दा निम्नानुसार रू. २ करोड ५२ लाख ३८ हजार ८८२.९७ संघ तथा प्रदेश अनुदानको रकम खर्च हुन नसकी सम्बन्धित तहको संचित कोषमा फिर्ता भएको छ।

अनुदान प्रदान गर्ने निकाय	अनुदानको प्रकार	प्राप्त रकम	खर्च रकम	फिर्ता गर्नुपर्ने	फिर्ता रकम
संघीय सरकार	शसर्त चालु	१९,१२,२७,५००.००	१७,०५,६९,६०७.४३	२,०६,५७,८९२.५७	२,०६,५७,८९२.५७
	शसर्त पुँजिगत	१,५९,००,०००.००	१,२४,१९,५५६.००	३४,८०,४४४.००	३४,८०,४४४.००
	समपुरक	८४,१७,२७७.७५	८४,१७,२७७.७५	०	०
प्रदेश सरकार	शसर्त चालु	१२,८५,०००.००	११,६४,९५०.००	१,२०,०५०.००	१,२०,०५०.००
	शसर्त पुँजिगत	९६,६८,२४७.००	८६,८७,७५०.६०	९,८०,४९६.४०	९,८०,४९६.४०
	विशेष पुँजिगत	४४,८८,२८२.४७	४४,८८,२८२.४७	०	०
	समपुरक पुँजिगत	८६,७१,९८०.५३	८६,७१,९८०.५३	०	०
	जम्मा	२३९६५८२८७.७५	२१४४१९४०४.७८	२५२३८८८२.९७	२५२३८८८२.९७

२.२ **अनुगमन** - सुदूरपश्चिम प्रदेश विशेष अनुदान सम्बन्धि कार्यविधि, २०७९ तथा संघीय समपुरक तथा विशेष अनुदान सम्बन्धी कार्यविधि, २०७५ को क्रमस बुँदानं. १२ र ११ मा अनुदानबाट संचालन हुने आयोजना प्रभावकारी रुपमा लक्षित प्रतिफल प्राप्त हुने गरी संचालन भए नभएको सम्बन्धमा सम्बन्धित स्थानीय तहको प्रमुखको नेतृत्वमा गठित समितिले नियमित अनुगमन गर्नु पर्ने र सोको अनुगम प्रतिवेदन तथा चौमासिक रुपमा प्रगति प्रतिवेदन प्रदेश मन्त्रालय, नेपाल सरकारको सम्बन्धित विषयग मन्त्रालय र जिल्ला समन्वय समिति समक्ष पेश गर्नु पर्ने व्यवस्था छ। त्यसैगरी अनुदानबाट संचालित योजनाहरुको नियमित अनुगमन गर्न सम्बन्धित योजना प्रभावित क्षेत्रको निर्वाचित प्रदेश सभा सदस्यको अध्यक्षतामा गठित अनुगमन समितिले अनुगमन प्रतिवेदन तयार गरी सम्बन्धित प्रदेश सरकार समक्ष पेश गर्नुपर्ने व्यवस्था छ। यस पालिकाबाट निम्नानुसार विशेष तथा समपुरक अनुदान अन्तर्गत संचालित निम्नानुसार योजनाहरुको कार्यविधिमा भएको व्यवस्था बमोजिम नियमित अनुगमन गरी अनुगमन तथा प्रगति विवरण सम्बन्धित निकायहरुमा पठाएको छैन। कार्यविधिको कार्यान्वियन हुनुपर्दछ।

क्र स	स्रोत	सम्पन्न योजनाहरु	बजेट खर्च
१	प्रदेश समपुरक अनुदान	मलेरिया नाला तटबन्ध निर्माण योजना	८७,६३,६३८।
		मर्माल टोल सडक कालोपत्रे योजना वडा नं. ४	८२,८०,९१०।
२	प्रदेश विशेष अनुदान	झो.पु. देखि महाविर क्षेत्रीको घरसम्म सडक कालोपत्रे	४२,९८,८९०।
३	संघ समपुरक अनुदान	NTC टावर देखि सृजना मेडाम हुदै ओली टोल सम्म तथा पथ्थरनाला पुल देखि जोगबुडा तर्फ जाने सडक कालोपत्रे वडा नं. ६	१,६७,५६,१९४।

३ **वित्तीय विवरणको परीक्षण**

३.१ **वित्तीय विवरणको विश्लेषण** - स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ७६(२) मा स्थानीय तहले महालेखापरीक्षकबाट स्वीकृत भए बमोजिमको ढाँचामा लेखा राख्नुपर्ने व्यवस्था गरेको छ।पालिकाकोआर्थिक कार्यप्रणालीको लेखाङ्कन गर्न स्थानीय सञ्चित कोष व्यवस्थापन प्रणाली (सुत्र) प्रयोगमा रहेको छ। आर्थिक कारोबार गर्दा सुत्रको प्रयोग गरी सम्पूर्ण आर्थिक कारोवारको लेखाङ्कन तथा प्रतिवदेन गर्नुपर्दछ भने सोही प्रणालीबाट स्थानीय सरकारको कोषको प्राप्ति र भुक्तानीको एकीकृत वार्षिक प्रतिवेदन (म.ले.प.फा.नं २७०) तयार गर्नुपर्छ। पालिकाले सामाजिक सुरक्षा तथा संरक्षणको रु. १८ करोड ८१ लाख ३० हजार ८८९.६८, स्वास्थ्य क्षेत्र सुधार कार्यक्रमको रू. ५५ लाख ९३ हजार ४१८.८०,एकीकृत स्वास्थ्य पूर्वाधार विकास कार्यक्रमको रु.१९ लाख ४ हजार, घरेलु तथा साना उद्योग प्रवर्द्धन केन्द्रको रू. २४ लाख ६५ हजार ७०७ र राष्ट्रपति शैक्षिक सुधार कार्यक्रमको रू. ११ लाख ७९ हजार २९२ समेत गरी रू.१९ करोड ९२ लाख ७३ हजार ३०७.४८ सुत्रमा लेखाङ्कन गरेको छैन। जसले गर्दा सुत्रबाट तयार भएको वित्तीय विवरणसमेत पूर्ण नहुँदा पालिकाको यथार्थ आर्थिक अवस्थाको चित्रण गरेको छैन। तसर्थ सबै आर्थिक कारोबार सुत्र मार्फत हुने र सबै कारोबार वित्तीय विवरणमा समावेश गर्ने व्यवस्था गर्नुपर्दछ।

३.२ **फरक हिसाब** - यस पालिकाले सुत्रबाट तयार गरेको स्थानीय सरकारको कोषको प्राप्ति र भुक्तानीको एकीकृत वार्षिक प्रतिवेदन (म.ले.प.फा.नं.२७०) ले सबै कारोबार नसमेटेको कारण लेखापरीक्षणका क्रममा पालिकाबाट भएका सबै कारोबार समेटिने गरी एकीकृत आर्थिक विवरण तयार गर्न लगाइएकोमा उक्त दुई विवरणमा देहायअनुसार यस वर्षको प्राप्ति रु.१९ करोड ९२ लाख ७३ हजार ३०७.४८ र यस वर्षको भुक्तानी रु.१९ करोड ९२ लाख ७३ हजार ३०७.४८ फरक परेको छ। सुत्रमा पालिकाको सम्पूर्ण आर्थिक कारोबारहरु समाविष्ट गरी म.ले.प.फा.नं.२७० ले पालिकाको समष्टिगत आर्थिक कारोबारको यथार्थ अवस्था चित्रण गर्ने व्यवस्था गर्नुपर्दछ।

विवरण	गत बर्षको मौज्दात	यसवर्षको प्राप्ति	यसवर्षको भुक्तानी	मौज्दात
सुत्र अनुसारको वार्षिक प्रतिवेदन (म.ले.प.फा.नं.२७०)	९,४९,८८,४०१.०४	५४,६८,९७,०१२.६३	५८,३२,४८,६१९.१७	५,८६,३६,७९४.५
एकीकृत आर्थिक विवरणअनुसार	९,४९,८८,४०१.०४	७४,६१,७०,३२०.११	७८,२५,२१,९२६.६५	५,८६,३६,७९४.५
फरक	**०**	**१९,९२,७३,३०७.४८**	**१९,९२,७३,३०७.४८**	**०**

३.३ **बैङ्क हिसाब विवरण** - स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ७६ अनुसार पालिकाको कारोबार, आय व्ययको लेखा प्रणाली तथा राजस्व र खर्च शीर्षकको वर्गीकरणअनुसार लेखाङ्कन र बैङ्क हिसाब मिलान विवरण (म.ले.प.फा.नं.२१२) तयार गरी हिसाब भिडान समेत गर्नुपर्दछ। पालिकाले बैङ्क हिसाबमिलान विवरण तयार नगरेको कारण वर्षान्तमा स्रेस्ता र बैङ्क मौज्दात देहायअनुसार छ:

खाताको प्रकार	श्रेस्ता अनुसार बाँकी रू.	बैंक अनुसार बाँकी रू.	फरक
ग ३.१ स्थानीय तह धरौटी खाता	१,४०,५८,१७३.५०	१,४०,५८,१७३.५०	०
ग ४.१ स्थानीय तह सञ्चित कोष खाता	३,९०,१२,७१५.५५	३,९०,१२,७१५.55	0
स्थानीय तह विविध खर्च खाता	७,९८,५५५.६२	७,९८,५५५.६२	०
स्थानीय तह विविध कोष खाता	३७,२८,९६१.८३	३७,२८,९६१.८३	०
स्थानीय तह प्रकोप व्यवस्थापन खाता	१०,३८,३८८.००	१०,३८,३८८.००	०
जम्मा	**५,८६,३६,७९४.५०**	**५,८६,३६,७९४.५०**	**०**

✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फस्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८३-१-१०** को निर्णयले रू **३२,४००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

प्रमाण पेश नगरेको	०

४ **आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली**

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ७८ वमोजिम आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली तयार गरी लागु गर्नुपर्ने व्यवस्था छ। पालिकाले त्यस्तो प्रणाली तयार गरी लागु गरेको पाइएन। यस सम्बन्धमा देखिएका केही व्यहोराहरु देहायबमोजिम रहेका छन:

· विभिन्न म.ले.प.फा.नं. का अतिरिक्त आन्तरिक नियन्त्रण सम्वन्धित प्रयोजनका लागि निर्धारित म.ले. प.फा.नं. मध्येसवारी साधन र मेसिन प्रयोगको लगबुक ९०५, भ्रमणमा खटिने पदाधिकारी वा कर्मचारीको भ्रमण अभिलेख खाता ९०८, भ्रमण प्रतिवेदन ९०९ र म.ले.प.फा.नं. २०२ भुक्तानी कारोबारको सिफारिस पत्र पूर्णरुपमा प्रयोगमा ल्याएको पाइएन,

· पालिकाले कार्यक्रमगत तथा योजनागत खाता राखेको पाइएन, साथै पालिकाबाट यस वर्ष संचालित कार्यक्रम तथा योजनाको कार्यान्वयन र सेवा प्रवाह समेतको वार्षिक कार्यक्रम अनुसारको प्रगति प्रतिवेदन तयार गरेको पाइएन,

· विषयगत क्षेत्रमा संचालन हुने कार्यक्रममा बैठक भत्ता, भ्रमण भत्ता, तालिम, गोष्ठीतर्फ बढी केन्द्रीत भई वितरणमुखी रहँदा पुँजीगतखर्च निर्माणमुखी रहेको पाइएन,

· पालिकाले जिन्सी सामानको एकीकृत विवरण तथा सहायक जिन्सी खाता अध्यावधिक नगरी वडा कार्यालय तथा विभिन्न संघ संस्थालाई वितरण गरेको पाइयो,

· वडा कार्यालयमा रहेका जिन्सी सामानको अभिलेख PAMS मा र पालिकाको मूल जिन्सी खातामा अध्यावधिक गरेको पाइएन,

· जिन्सी निरीक्षण प्रतिवेदन पेश नहुँदा विभिन्न मालसामान मर्मत तथा लिलाम गर्नु पर्ने नपर्ने के हो एकीन भएन,

· पालिकाले उद्देश्य प्राप्तिमा आइपर्ने सम्भावित जोखिमहरु पहिचान गरी निराकरणको प्रयास गरेको अभिलेख राखेको पाइएन,

· स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा १३ वमोजिम आर्थिक वर्ष शुरु हुनुभन्दा पन्ध्र दिन अगावै पालिकाले आफ्नो क्षेत्रभित्रको निर्माण सामाग्री मूल्य, ज्याला, भाडा तथा अन्य महसुलको स्थानीय न्युनतम दररेट तोक्नु पर्नेमा तोकेको पाइएन,

· अन्तर सरकारी वित्त व्यबस्थापन ऐन, २०७४ का दफा ३० को (३) बमोजिम नेपाल सरकार, प्रदेश र स्थानीय तहले बजेट कार्यान्यनको वार्षिक समीक्षा गरी तत्सम्बन्धी विवरण प्रत्येक वर्षको कार्तिक मसान्तभित्र सार्वजनिक गर्नुपर्ने व्यवस्थाको पालना गरेको पाइएन,

· ठेक्काहरुको विस्तृत विवरण देखिने गरी ठेक्का खाता (म.ले.प.फा.नं. ५०७) र कन्टिन्जेन्सी खाता राखेको पाइएन,

· सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४को नियम ९७ अनुसार यस वर्ष कार्यसम्पन्न भएका आयोजना तथा कार्यक्रमहरु उपभोक्ता समितिलाई हस्तान्तरण गर्नुपर्नेमा गरेको पाइएन,

· सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम ११७ अनुसार सार्वजनिक निकायले सम्पन्न भएको निर्माण कार्यको कार्यसम्पन्न प्रतिवेदन दिनुपर्नेमा कार्यस्वीकार प्रतिवेदन तयार गरेको पाइएन,

· सुशासन (व्यवस्थापन तथा सञ्चालन) ऐन तथा नियमावली अनुसार नागरिक वडापत्रमा उल्लेखित सेवाहरुको कार्यान्वयन स्थिति अनुगमन गर्न अनुगमन संयन्त्र तय गरेको पाइएन,

· स्थानीय सेवा ऐन बमोजिम सबै कर्मचारीलाई निजहरुले गर्नुपर्ने कामको कार्य विवरण बनाई लागु गरेको पाइएन,

· वातावरण संरक्षण ऐन, २०७६ को दफा ३ मा स्थानीय तहले नियमावलीको अनुसूची वमोजिम सडकहरु निर्माण, १०० मिटरसम्मको पुल, लिफ्ट सिँचाइ, सडक स्तरोन्नति लगायतका कार्यमा वातावरणीय अध्ययन गर्नुपर्ने र नगरेमा दफा ३५ वमोजिम रु. ५ लाखसम्म जरिवाना हुने व्यवस्था भएकोमा स्थानीय तह आफैले पालना नगरेको तथा पालना गराएको सम्वन्धी अभिलेख राखेको पाइएन,

· स्थानीय सरकार सञ्चालनऐन, २०७४ को दफा ९७ मा स्थानीय तहले सार्वजनिक सम्पत्तिको संरक्षण गर्नुपर्ने उल्लेख भएकोमा सोको अभिलेख राखेको पाइएन,

· स्थानीय तहले निर्माण व्यवसायी तथा उपभोक्ता समितिमार्फत कार्य गराएकोमा अधिकांश कामको निर्माण कार्यमा प्रयोग हुने सामानको गुणस्तर परीक्षण गरेको पाइएन,

· स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा २७ बमोजिम स्थानीय तहले भू-जोखिम संवेदनशीलताका आधारमा जग्गाको उपयोग सम्बन्धी मापदण्ड तोक्नुपर्ने र त्यस्तो मापदण्डको अधीनमा रही तोकेको क्षेत्रमा मात्र भवन निर्माण गर्न स्वीकृति दिन सक्ने व्यवस्था भएकोमा सो अनुसार गरेको पाइएन,

तसर्थः आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली तयार गरी पालिकाको कार्य सञ्चालन तथा व्यवस्थापनलाई प्रभावकारी बनाउनुपर्दछ।

५ **आन्तरिक आय तर्फ**

५.१ **आन्तरिक आय** - स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ६६ बमोजिम स्रोत अनुमान तथा वजेट सीमा निर्धारण समितिले पालिकामा प्राप्त हुने आन्तरिक आय समेतको व्यवस्थापन गर्न सक्ने व्यवस्था छ। पालिकाले यस वर्ष केन्द्रीय अनुदानबाट गरेको खर्चको तुलनामा आन्तरिक आयको स्थिति देहाय बमोजिम छ।

केन्द्रीय अनुदानबाट खर्च	आन्तरिक आय	आन्तरिक आय प्रतिशत
३८,२९,६१,५७५.१२	१,१८,१०,०९०.२४	३.०८४

उपर्युक्त विवरण अनुसार स्थानीय तहमा प्राप्त केन्द्रीय अनुदानबाट भएको खर्चको तुलनामा आन्तरिक आयको हिस्सा ३.०८४ प्रतिशत मात्र रहेको छ। त्यसैले पालिकाको आन्तरिक आय सङ्कलनको दायरालाई फराकिलो पार्दै आन्तरिक आय वृद्धि गर्नेतर्फ ध्यान दिनुपर्ने देखिन्छ।

५.२ **तीन वर्षको आन्तरिक आयको अवस्था** - स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ५५, ५७, ५८ र ५९ मा एकीकृत सम्पत्ति कर र घरजग्गा कर, घरजग्गा वहाल कर, व्यवसाय कर र वहाल विरौटी शुल्क उठाउने व्यवस्था रहेको छ। तीन वर्षको आय अनुमान र असुली स्थिति निम्नानुसार रहेको देखिन्छ।

आ.व.	आय अनुमान	संकलित रकम	प्रतिशत
२०७९/८०	१,११,३१,०००.००	१,११,८१,८१३.५०	१००.४६
२०८०/८१	१,१२,२८,०००.००	१,२६,६६,३९६.६९	११२.८१
२०८१/८२	१,३३,८५,०५५.००	१,१८,१०,०९०.२४	८८.२३

उपर्युक्त विवरण अनुसार आ.व. २०७९/८० मा रु.१ करोड ११ लाख ३१ हजार आन्तरिक आय अनुमान गरिएकोमा रु.१ करोड ११ लाख ८१ हजार (१००.४६ प्रतिशत), आ.व. २०८०/८१ मा रु.१ करोड १२ लाख २८ हजार आय अनुमान गरिएकोमा रु.१ करोड २६ लाख ६६ हजार (११२.८१प्रतिशत) र आ.व. २०८१/८२ मा रु. १ करोड ३३ लाख ८५ हजार आय अनुमान गरिएकोमारु.१ लाख १८ हजार १० हजार (८८.२३प्रतिशत) आयप्राप्त भएको छ। पालिकालेआफ्नो क्षेत्रभित्र करदाताको विवरण अद्यावधिक गर्नुको साथै पालिका भित्रका सम्पूर्ण आर्थिक कारोवारहरुलाई करको दायारामा ल्याई आन्तरिक आय वृद्धि गर्ने तर्फ जोड दिनुपर्दछ।

५.३ **व्यवसाय कर**- स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ५८ मा पालिकाले आफ्नो कार्यक्षेत्र भित्र रहेका विभिन्न व्यवसाय गर्ने व्यक्तिबाट व्यवसाय कर उठाउनुपर्ने व्यवस्था रहेको छ। आर्थिक वर्ष २०७९/८० मा रू.१४,५२,८१८.०० र आ.व. २०८०/८१ मा रू.१४,१३,२४०.०० व्यवसायीक कर संकलन गरेकोमा पालिकाले यस वर्ष रू. १५ लाख अनुमान गरी रु.१३,२०,७४०।०० व्यवसाय करसङ्कलन गरेको छ। पालिकाले आफ्नो क्षेत्रभित्र रहेका व्यवसायीहरुको अभिलेख अध्यावधिक गरेको छैन। जसबाट पालिकाले सङ्कलन गरेको व्यवसाय कर यथार्थ मान्न सक्ने अवस्था छैन। तसर्थ पालिकाले आफ्नो क्षेत्र भित्र सञ्चालनमा रहेका सम्पूर्ण व्यवसायीको अद्यावधिक अभिलेख राखी करको दायराभित्र ल्याउनु पर्दछ।

५.४ **सवारी कर** - स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ६४ मा पालिकाले आफ्नो क्षेत्र भित्रका सवारीमा तोकिए बमोजिम सवारी दर्ता तथा वार्षिक सवारी कर र आफ्नो क्षेत्रमा आउने सबै प्रकारको सवारीमा तोकिए बमोजिम सवारी कर उठाउने उल्लेख छ। आर्थिक वर्ष २०७९/८० मा रू. २,७०,५४९।०० र आ.व. २०८०/८१ मा रू. ९,०८४।०० सवारी साधन कर (साना सवारी) संकलन गरेकोमा पालिकाले यस वर्ष रू. ५० हजार अनुमान गरी रु. २५०।०० सवारी साधन कर (साना सवारी) सङ्कलन गरेको छ। सम्वन्धित निकायसँग समन्वय गरी हरेक वर्ष दर्ता हुने सवारीको अभिलेख राखि कर असूलीलाई प्रभावकारी बनाउने तर्फ सम्वन्धित निकायको ध्यान जानुपर्दछ।

५.५ **विज्ञापन कर** - नेपालको संविधानको अनुसूची ९ को बुँदा नं. ४ मा विज्ञापन करको अधिकार क्षेत्र स्थानीय तहलाई तोकिएको छ। सुदूरपश्चिम प्रदेश आर्थिक ऐन, २०८१ को दफा ५ मा विज्ञापन कर लगाउन र उठाउन पाइने अधिकार स्थानीय तहलाई दिइएको छ। सामाजिक संजाल मार्फत हुने विज्ञापनलाई कानूनको दायरामा ल्याउन सकेको देखिएन। पालिकाको आर्थिक ऐन, २०८१ मा होर्डिङ् वोर्ड, ब्यानर तथा माईकिङ् मार्फत गरिने विज्ञापनलाई मात्र कर लगाउने व्याख्या गरिएको भए पनि यो वर्ष विज्ञापन कर असुल गरेको देखिएन। विद्युतीय प्लेटफर्म मार्फत गरिने विज्ञापनहरुलाई समेतलाई आर्थिक ऐनले समेटी उपयुक्त प्रणालीको विकास गरी करको दायरा फराकिलो बनाउनु पर्दछ।

५.६ **प्रदेश कानूनको कार्यान्वयन** - अन्तर सरकारी वित्त व्यवस्थापन ऐन, २०७४ को दफा ३ मा स्थानीय तहले स्थानीय कानून बमोजिम अनुसूची - ३ मा उल्लिखित कर तथा तथा गैर कर लगाउन र उठाउन सक्ने व्यवस्था छ। साथै ऐनको अनुसूची - ३ मा स्थानीय तहले सवारी साधन कर, मनोरञ्जन कर, विज्ञापन कर, पर्यटन शुल्क आदि कर संकलन गर्दा प्रदेशले तोकेको उल्लिखित कर समेत संकलन गर्नु पर्ने व्यवस्था छ। पालिकाले उल्लिखित कर अधिकारलाई कार्यान्वयनमा ल्याई कर संकलन गर्न सकेको देखिएन। प्रदेशले तोकेको दर सम्म असुल गर्ने राजस्व संकलन नीति कार्यान्वयनमा ल्याई स्थानीय कराधिकार फराकिलो बनाउन पालिकाको ध्यान दिनु पर्दछ।

६ सेवा प्रवाहको स्थिति

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन,२०७४ को दफा ११ (२) मा पालिकाको काम कर्तव्य र अधिकारको व्यवस्था छ। पालिका तथा अन्तर्गतका १० वडाहरुबाट यस बर्ष सम्पादित सेवा प्रवाहको स्थिति निम्नानुसार रहेको छ।

सि.नं.	विवरण	जम्मा
१	स्वीकृत घरनक्सा दर्ता पास	**२३७**
	पञ्जिकरणतर्फ	**३१०६**
२	जन्मदर्ता	१३४१
३	मृत्युदर्ता	४२४
४	बसाईसराई दर्ता	७२७
५	विवाह दर्ता	५८१
६	सम्बन्धविच्छेद दर्ता	३३
	पूर्वाधार विकास सडक निर्माण	
७	ग्राभेल सडक निर्माण	११.५७ कि.मि.
८	ग्राभेल सडक मर्मत	३.८३ कि.मि.
९	कालोपत्रे सडक निर्माण	४.९० कि.मि.

पालिकाबाट यो वर्ष नागरिकता सिफारिस, घरबाटो सिफारिस, जन्म तथा मृत्यु दर्ता, नाता प्रमाणित, बसाईसराई, सम्बन्ध विच्छेद, विवाह दर्ता तथा अन्य विषयहरु सिफारिस गरेको भएतापनि सोको आर्थिक वर्ष खुल्नेगरी स्पष्ट अभिलेख प्राप्त हुँन सकेन। पालिकाले ऐन बमोजिम सोको अभिलेख व्यवस्थित गर्नु पर्दछ। पालिकाले वडा कार्यालयबाट सम्पादित सेवालाई सरल सहज र व्यवस्थित तुल्याउँदै सेवा प्रवाहलाई प्रभावकारी बनाउनु पर्दछ।

७ स्थानीय तथ्याङ्क, अभिलेख तथा स्रोत नक्साङ्कन

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ११ बमोजिम स्थानीयतहले आफ्नो क्षेत्रभित्रको आधारभुत तथ्याङ्क सङ्कलन, अभिलेख र सोको व्यवस्थापन गर्नुपर्ने तथा आफ्नो क्षेत्रभित्रको शैक्षिक, भौगोलिक अवस्था, प्राकृतिक स्रोत अन्तर्गत खानी, जंगल तथा अन्य स्रोत, पूर्वाधार अन्तर्गत सडक, पुल, खानेपानी लगायतको अभिलेख तथा श्रोत नक्साङ्कनसहितको पालिकाको प्रोफाइल तयार गर्नुपर्ने व्यवस्था छ। पालिकाले स्थानीय तथ्याङ्क सम्बन्धी नीति, कानून र सोको मापदण्ड बनाएको तथा स्रोत नक्साङ्कन गरेको देखिएन। स्थानीय तहका प्राथमिकीकरणका क्रियाकलापहरु सञ्चालनमा तथ्याङ्कले महत्वपूर्ण भुमिका खेल्ने हुँदा सोको सङ्कलन र अभिलेख राख्ने कार्य गर्नुपर्दछ।

८ बजेट सीमा निर्धारण समिति

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ६६(१) बमोजिम पालिकामा प्राप्त हुने आन्तरिक आय, राजश्व बाँडफाँडबाट प्राप्त हुने रकम, अनुदान, ऋण र अन्य आयको प्रक्षेपण तथा सोको सन्तुलित वितरणको खाका र बजेट सीमा निर्धारण गर्न ७ सदस्यीय स्रोत अनुमान तथा बजेट सीमा निर्धारण समिति गठनको व्यवस्था छ। उक्त समितिले आयको प्रक्षेपण, साधनको सन्तुलित वितरणको खाका, बजेटको कूल सीमा, बजेटको क्षेत्रगत सीमा निर्धारण, बजेट तथा कार्यक्रमको प्रथमिकिकरण, विषयक्षेत्रगत बजेट तर्जुमा मार्गदर्शन तय गर्नुपर्ने जस्ता कार्यहरु फाल्गुन महिनाभित्र सम्पन्न गरिसक्नुपर्ने र बजेट प्रक्षेपण गर्दा बजेट वर्षपछिको थप दुई वर्षको समेत प्रक्षेपण तयार गर्नुका साथै तयार भएको आगामी आर्थिक वर्षको बजेट सीमा प्रमुख प्रशासकिय अधिकृतले चैत्र १५ गतेभित्र पालिकाका विषयगत शाखा तथा वडा समितिलाई उपलब्ध गराउनुपर्ने कानूनी व्यवस्था रहेकोछ। पालिकाले ऐनमा व्यवस्था भएअनुसार बजेट सीमालगायत क्षेत्रगत विषय समेटी बजेट प्रक्षेपण सम्बन्धी नियम तथा कार्यविधि तर्जुमा एवं सोको पालनामा सम्बन्धित पदाधिकारीको ध्यान जानुपर्दछ।

९ बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ६७(१) मा ४ सदस्यीय बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा समिति गठन गरी आगामी वर्षको नीति तथा कार्यक्रम, बजेट तथा कार्यक्रम, कार्यक्रमको प्राथमिकीकरण, विषय क्षेत्रगत कार्यक्रम, योजना तथा कार्यक्रममा दोहोरोपना हुन नदिई आपसी तादाम्यता तथा परिपूरकता कायम गर्नुपर्ने व्यवस्था अनुसार समिति गठन गरेको भएता पनि आगामी आर्थिक वर्षको नीति तथा कार्यक्रम, कार्यक्रमको प्राथमिकीकरण, कार्यक्रमबीच परिपूरकता कायम गरेको समेत नदेखिएकाले बजेट तर्जुमा गर्दा ऐनमा भएको व्यवस्थाको परिपालनामा ध्यान दिनुपर्दछ।

१० बजेट पेश, पारित र अख्तियारी

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ७१ मा स्थानीय तहले आगामी आर्थिक वर्षको राजस्व र व्ययको अनुमान कार्यपालिकाबाट स्वीकृत गराई असार १० गते भित्र पेश गर्ने र यसरी पेश भएको बजेट छलफल गरी असार मसान्तभित्र सभाबाट पारित गर्नुपर्ने व्यवस्था छ। सोही ऐनको दफा ७३ मा सभाबाट बजेट स्वीकृत भएको ७ दिनभित्र स्थानीय तहका प्रमुखले प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतलाई बजेट खर्च गर्ने अख्तियारी प्रदान गर्नुपर्ने व्यवस्था छ। यस पालिकाको उपप्रमुखले मिति २०८१।३।५मा रु.७५ करोड ७४ लाख ४७ हजार को बजेट सभा समक्ष पेश गरेकोमा सभाबाट मिति २०८१।३।५ मा पारित भएको छ। यसैगरी स्थानीय तहका प्रमुखले मिति २०८१।३।११ मा प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतलाई बजेट खर्च गर्ने अख्तियारी प्रदान गरेको देखिन्छ। आर्थिक वर्ष भित्र सम्पन्न गरिसक्ने गरी बजेट, कार्यक्रम र योजना व्यवस्थापन गर्नु पर्दछ।

११ योजना प्राथमिकीकरण

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा २४ मा स्थानीय तहले आवधिक योजना बनाई लागु गर्नुपर्ने उल्लेख गरेको छ। स्थानीय तहले योजना तथा बजेट तर्जुमा दिग्दर्शन, २०७४ को दफा ५.२.४ सँग सम्बन्धित अनुसूची - ३ मा आयोजना प्राथमिकीकरणका आधारहरू गरिवी निवारण, उत्पादनमूलक रोजगारी, लागत सहभागिता, स्थानीय स्रोत र साधन, समावेशी विकास, दिगो र वातावरण संरक्षण र भाषिक र सांस्कृतिक विकास उल्लेख गरेको छ र सोही अनुसार गणना गरी प्राथमिकताको आधारमा योजना छनौट गर्नु पर्ने व्यवस्था छ। पालिकाले यस वर्ष निम्नअनुसार वडागत र पालिकास्तरका कुल २५२ योजनामा वजेट विनियोजन गरेको छ।

क्र. सं.	योजना सङ्ख्या	रु. १ लाखदेखि ५ लाख सम्मका योजना सङ्ख्या	रु.५ लाखदेखि २० लाख सम्मका योजना सङ्ख्या	रु.२० लाखमाथिका योजना सङ्ख्या
१.	२५२	१३१	३०	८

उल्लिखित तालिका अनुसार कुल २५२ योजनामध्ये १३१ अर्थात् ५२ प्रतिशत योजना रु. ५ लाख मुनिका रहेको पाइयो। पालिकाले साना र वितरणमुखी योजनाहरु सञ्चालन गरेको देखिन्छ। जसले गर्दा सञ्चालित योजनावाट दीर्घकालिन प्रतिफल प्राप्त नहुनका साथै चालु प्रकृतिका खर्चमा वृद्धि भै लागत प्रभावी नहुने तथा निर्माण कार्यको गुणस्तरमा समेत कमि आउन सक्ने हुन्छ। पालिकाले वस्तुनिष्ठ तवरले योजना छनौट र प्राथिमिकीकरण गरी प्रभावकारी कार्यान्वयन गर्नुपर्दछ।

१२ क्षेत्रगत बजेट र खर्चको स्थिति

स्थानीय तहको एकीकृत, समानुपातिक र दिगो विकासका क्षेत्रगत रुपमा समानुपातिक बजेट विनियोजन गरी खर्च गर्नुपर्ने हुन्छ। पालिकाको आ.व. २०८१।८२ को क्षेत्रगत बजेट र खर्चको स्थिति देहायअनुसार रहेको देखिन्छ।

क्र.स	क्षेत्र	बजेट (हजारमा)	खर्च (हजारमा)	खर्च प्रतिशत
१	आर्थिक विकास	४३२१९.००	३८०१७.००	७.५४
२	पूर्वाधार विकास	१११४१३.००	९६१२४.००	१९.०६
३	सामाजिक विकास	२६९६५५.००	२४३८७४.००	४८.३६
४	संस्थागत विकास, सेवा प्रवाह र सुशासन	१८३९४.००	१४१५०.००	२.८१
५	कार्यालय संचालन तथा प्रशासनिक	१२५०५९.००	११२१५४.००	२२.२४
जम्मा		५६७७४०.००	५०४३१९.००	१००.००

उपर्युक्त विवरण अनुसार सभाले विनियोजन गरेको बजेट मध्ये सामाजिक विकासमा सबैभन्दा बढी ४८.३६ प्रतिशत र संस्थागत विकास, सेवा प्रवाह र सुशासन मा सबै भन्दा घटीमा २.८१ प्रतिशत रहेको छ।

१३ खर्च बिश्लेषण

पालिकाले यसवर्ष कुल आन्तिरक आयबाट रु.१ करोड १८ लाख १० हजार,राजस्व बाँडफाँड र अनुदानबाट रु. ४९ करोड २० लाख ३४ हजार समेत रु. ५० करोड ३८ लाख ४४ हजार आम्दानी भएकोमा चालु तर्फ रु.३४ करोड ४० लाख ४० हजार र पूँजिगत तर्फ रु.१६ करोड २ लाख ७८ हजार समेत रु.५० करोड ४३ लाख १९ हजार खर्च भएको छ। खर्च मध्ये आन्तरिक आयको हिस्सा २.३४ प्रतिशत रहेको छ। यसवर्ष पदाधिकारी सुविधामा रु.१ करोड २ लाख ९८हजार ५०० खर्च भएको छ जुन आन्तरिक आयको ८७.२० प्रतिशत रहेको छ। पालिकालाई प्राप्त भएको सबै अनुदान र राजस्व बाँडफाँडको रकमबाट ६८.२२ प्रतिशत चालु र ३१.७८ प्रतिशतमात्र पूँजिगत निर्माणमा खर्च भएको देखिन्छ। यसबाट पालिकाले विकास निर्माण कार्यक्रम सञ्चालनमा न्यून खर्च गरी प्रशासनिक कार्यमा बढी खर्च गरेको देखिन्छ। प्रशासनिक खर्च नियन्त्रण गर्दै प्राप्त अनुदान र राजस्व बाँडफाँडको रकम अधिकरुपमा विकास निर्माणमा परिचालन गरिनुपर्दछ।

१४ त्रैमासिक पूँजीगत खर्च

आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व नियमावली, २०७७ को नियम ३५ बमोजिम बजेट तथा कार्यक्रम कार्यान्वियन गर्ने कार्यालयले त्रैमासिक प्रगति विवरण वनाई कार्यसम्पादन गर्नुपर्ने व्यवस्था छ। पालिकाले उपलव्ध गराएको विवरण अनुसार त्रैमासिक पूँजीगत खर्चको स्थिति देहाय बमोजिम छ।

बजेट उपशिर्षक	कुल खर्च	त्रैमासिक खर्च(हजारमा)				आषाढ महिनाको खर्च
		प्रथम	दोस्रो	तेश्रो	चौथो	
पुँजीगत खर्चतर्फ	१६०२७८	१५००८	३३७६३	४७७२९	६३७७८	४५६५५
प्रतिशत	१००	९.३६	२१.०७	२९.७८	३९.७९	२८.४८

पालिकाले उपलब्ध गराएको विवरणअनुसार वार्षिक रु. १६ करोड २ लाख ७८ हजार निकासा भएकोमा प्रथम त्रैमासिकमा ९.३६ प्रतिशत, दोस्रो त्रैमासिकमा २१.०७ प्रतिशत, तेस्रो त्रैमासिकमा रु.२९.७८ प्रतिशत र चौथो त्रैमासिकमा ३९.७९ प्रतिशत खर्च गरेको देखिएको छ। यसरी नै आषाढ महिनामा मात्र रु. ४ करोड ५६ लाख ५५ हजार (२८.४८ प्रतिशत) खर्च देखिनुले आषाढमा खर्चको चाप बढेको देखिएकाले सन्तुलित खर्च व्यवस्थापन भएको देखिएन। स्वीकृत कार्यक्रम अनुसार त्रैमासिक रुपमा सन्तुलित खर्च हुने गरी कार्यक्रम कार्यान्वियन गरिनुपर्दछ। वर्षान्तमा हतारमा काम गराउँदा कामको गुणस्तरमा असर पर्ने देखिएकोले नियममा भएको व्यवस्था अनुरुप आषाढमा बढी खर्च गर्ने परिपाटीमा नियन्त्रण गर्नुपर्दछ।

१५ रकमान्तर

स्थानीय सरकार संचालन ऐन, २०७४ को दफा ७९ अनुसार कार्यपालिकाले स्वीकृत बजेटको सीमामा रही कुनै शीर्षकबाट पूँजीगत शीर्षकमा पच्चीस प्रतिशतमा नवढाई रकमान्तर गर्न सक्ने व्यवस्था छ। त्यस्तै आर्थिक कार्यविधी तथा वित्तीय उतरदायित्व ऐन, २०७६ को दफा २० मा कुनै एक अनुदान संकेत अन्तर्गतको बजेट उपशीर्षकमा अपुग भएमा सोही शीर्षकमा तोकिएको एक वा एक भन्दा वढी अनुदान संकेत अन्तर्गतको उपशीर्षकमा बचत हुने रकम मध्येबाट विनियोजन ऐनमा तोकिएको सीमा भित्र रही रकमान्तर गर्न सकिने, आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व नियमावली, २०७७ को नियम ३२(१) मा बजेट विनियोजन नभएको खर्च शीर्षकमा रकमान्तर गर्न नपाइने व्यवस्था छ। त्यसै गरी पालिकाको विनियोजन ऐनमा रकमान्तरको प्रावधान रहेको छैन। पालिकाले यस कार्यपालिकाको निर्णय बमोजिम ८२ कार्यक्रम घटाई १२५ कार्यक्रममा बढाएर विभिन्न शीर्षकमा कुल रु.३ करोड २४ लाख ४ हजार रकमान्तर गरी अधिकांश शीर्षकबाट शतप्रतिशत सम्म रकमान्तर गरी खर्च गरेको छ। पालिकाले विनियोजन ऐनमा व्यवस्था नगरी एक शीर्षकबाट रकमान्तर गरी खर्च गर्नु मनासिब देखिएन यसमा सुधार गर्नु पर्दछ। यस वर्ष रकमान्तर गरी थप गरिएका केही नमुना निम्नानुसार छन्।

क्र.सं.	कार्यक्रम/आयोजना/क्रियाकलापकोनाम	रकम
१	वडाकार्यालय भवन अधुरो कार्य निर्माण वडा न.४	९,४८,०००.००
२	वडाकार्यालय भवन अधुरो कार्या निर्माण वडा न.१	६,९८,०००.००
३	हम्पाईपकल्भर्ट निर्माण वडा न.७ श्याम ओली खल्ला र पूर्णागिरी विघालय नजिक लाायत अन्यस्थानमा	७,००,०००.००
४	छाडाचौपाए चारा घर निर्माण वडा न.१०	१०,००,०००.००
५	मसलन्दतथा कार्यालय सामाग्री	५,००,०००.००
६	पत्रपत्रिका, छपाई तथा सूचना प्रकाशन खर्च	५,००,०००.००
७	कल्भर्टमर्मत वडा न.३ र ५	६,२६,०००.००
८	चर्तिटोल कल्भर्ट निर्माण तथा सडक ग्रेभल वडा नं.८	९,००,०००.००
९	हम्पाईपकल्भर्ट निर्माण वडा नं.७ ढकनाघाट	७,००,०००.००
१०	विविधखर्च	५,००,०००.००
११	विविधखर्च	६,००,०००.००
१२	भ्रमणखर्च(पदाधिकारी)	५,००,०००.००
१३	भ्रमणखर्च	५,००,०००.००
१४	गैरवित्तीय संस्थानहरूलाई चालु सहायता	५,००,०००.००
१५	आर्थिकसहायता	१०,०००.००
१६	विविधकार्यक्रम खर्च	६,००,०००.००
१७	सडककालोपत्रे	९,००,०००.००
१८	अतिविपन्न दलित कृषकहरु लाई १०० प्रतिशत अनुदानमा सिचाई बोर वितरण कार्यक्रम	५,००,०००.००
१९	जनताआवस	५,००,०००.००
२०	खत्रीटोलमा कजवे निर्माण	५,००,०००.००
२१	सानासिचाई कार्यक्रम (१०० प्रतिशत अनुदान)	५,००,०००.००
२२	स्वास्थ्यकार्यालय सरसफाईकर्मी पारिश्रमिक	१,००,०००.००
२३	थलालटोल, मर्माल टोल रिङ्ग रोड सडक कालोपत्रे वडा न. ०४	४२,५०,०००.००
२४	मलेरियानाला ताटबन्ध निर्माण वडा न.०२	४४,५०,०००.००

१६ **गत वर्षको भुक्तानी**

आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व नियमावली, २०७७ को नियम ३९(२) मा चालु आर्थिक वर्षको विनियोजित बजेटले नखाम्ने र बढि खर्च हुने गरी दायित्व सृजना गर्न नहुने व्यवस्था छ। सोहि नियमावलीको नियम ३९(१३) मा चालु वर्षको बजेटले नखामेको खर्च व्यहोर्नु पर्ने उचित आधार र पर्याप्त कारण भएमा सम्बन्धित कार्यालयले संलग्न बील भरपाई बमोजिमको रकम आगामी वर्षमा भुक्तानी दिने गरी महालेखापरीक्षकबाट स्वीकृत ढाँचाभा भुक्तानी दिन बाँकीको विवरण तयार गरी आर्थिक वर्ष समाप्त भएको सात दिन भित्र कोष तथा लेखा नियन्त्रक कार्यालयबाट प्रमाणित गराई तालुक कार्यालय, सम्बन्धित मन्त्रालय, कोलेनिका र महालेखापरीक्षकको कार्यालयमा समेत पठाउनु पर्ने व्यवस्था छ। पालिकाले पेश गरेको विवरण अनुसार गत वर्ष

रू.६,४७,२६,२६५.१४संचित कोष मौज्दात बाँकी रहि यो वर्ष अल्या गरेको छ। तर गत वर्ष भुक्तानी हुन नसकी यो वर्ष रू. ४६,८६,९५६।०० बजेटमा भुक्तानी हुन बाँकीको रुपमा व्यवस्था गरी यो वर्ष भुक्तानी गरेको छ।यसरी स्रोतको सुनिश्चितता विना दायित्व सृजना हुने गरी आयोजना तथा कार्यक्रममा रकम विनियोजन तथा दायित्व सृजना गर्ने कार्यले पालिकाले बजेट अनुशासन पालना गरेको देखिदैन। त्यसै गरी उक्त दायित्व सृजना भएको अवस्थामा नियमावलीको उल्लिखित व्यवस्था अनुसार प्रमाणित गराई महालेखापरीक्षकको कार्यालयलाई पठाएको देखिएन। सिद्वान्ततः बजेट एक आर्थिक वर्षको लागि बनाइने भएकोले आगामी आर्थिक वर्ष भुक्तानी हुने गरी दायित्व सृजना गर्नु हुदैन। पालिकाले यस सम्बन्धमा सुधार गर्नुपर्दछ। गत वर्ष भुक्तानी दिन बाँकी रहि यस वर्ष भुक्तानी भएको केही उदाहरण निम्नानुसार छन।

क्र.सं.	कार्यक्रमको नाम	भुक्तानी पाउनेको नाम	भुक्तानी दिन बाँकी रकम
१	दोधरा अस्पतालमा कार्यरत स्वास्थ्यकर्मिको अतिरिक्त भत्ता	१९ जना स्वास्थ्यकर्मि	७,३२,५७३
२	फार्मेशी औषधी खरिद	साहारा मेडिसिन डिस्ट्रिव्युसन	१४,८२,८६५
३	जैविक तटबन्ध निर्माण	कुतियाकवर सामुदायिक विपद् व्यवस्थापन समिति	२,९५,९५६
४	एम्बलेन्स मर्मत विल भुक्तानी	दुधिर दर्शन मोटर पार्टस एण्ड वर्कसप	१,११,२४०
५	अस्पताल व्यवस्थापन खर्च	सुप्रिम ट्रेडिङ्ग हाउस	२,३३,३४५
६	अस्पताल व्यवस्थापन खर्च	सेरो ल्याब	१,३२,९१५
७	अस्पताल व्यवस्थापन खर्च	ब्लु स्टार सर्जिकल हाउस प्रा.लि.	३,७८,२६७
८	अस्पताल व्यवस्थापन खर्च	डि आर सर्जिकल	४,२२,७६५
९	अस्पताल व्यवस्थापन खर्च	झिलमिला ट्रेडर्स प्रा.लि.	५,२७,६०४
१०	घर भाडा	भरत सिंह चनारा	२,४३,८००
जम्मा			४५,६१,३३०

१७ **बजेट अवण्डा**

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ बमोजिम स्थानीय आर्थिक अवस्था समेतको आधारमा बजेट तथा कार्यक्रमको प्राथमिकीकरणका आधार तयार गरी स्रोत अनुमान तथा सीमा निर्धारणका आधारमा अबण्डा नराखी आय–व्ययको अनुमान पेस गर्नुपर्ने व्यवस्था छ। यस पालिकाले यो वर्ष अबण्डा बजेट व्यवस्था गरी विभिन्न ३२ योजनामा रु. ३८,६१,५८५।०० खर्च गरेको छ। बजेट अबण्डामा राखी कार्यपालिकाको निर्णयबाट खर्च गर्ने गरेको देखिन्छ। तसर्थ बजेट खर्चलाई पारदर्शिता र पद्धतिमा आधारित बनाउनुपर्दछ।

१८ **मध्यमकालीन खर्चसंरचना**

अन्तर सरकारी वित्त व्यवस्थापन ऐन, २०७४ को दफा १७ मा तीनै तहको सरकारले बजेट तर्जुमा गर्दा आगामी तीन आर्थिक वर्षमा हुने खर्चको प्रक्षेपण सहितको मध्यमकालिन खर्चको संरचना तयार गर्नु पर्ने व्यवस्था छ। पालिकाले आ.व. २०८१।८२ को बजेट तर्जुमाको बखत मध्यमकालिन खर्च संरचनामा तयार गरेको छैन। मध्यमकालिन खर्च संरचना तयार नगर्दा आवधिक योजना र वार्षिक बजेट बिच तादम्यता देखिदैन। पालिकाले आवधिक योजना र वार्षिक बजेटबिच तादम्यता कायम गरी बजेटलाई नतिजामूलक बनाउन मध्यमकालिन खर्च संरचना तयार गरी कार्यान्वयन गर्नु पर्दछ।

१९ **सार्वजनिक सुनुवाई**

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ७८ बमोजिम स्थानीय तहले सार्वजनिक सेवा प्रवाहलाई प्रभावकारी, दिगो र भरपर्दो वनाउन कार्यक्रमको सामाजिक परीक्षण अन्तर्गत सार्वजनिक परीक्षण र सार्वजनिक सुनुवाई गर्नुपर्ने व्यवस्था छ। पालिकाको यस वर्ष एक

पटक सार्वजनिक सुनुवाई गरेको छ। तोकिए बमोजिम सार्वजनिक परीक्षण गरी पालिकाबाट हुने आर्थिक कारोबारमा जवाफदेहिता र पारदर्शिताको प्रवर्द्धन गर्नु पर्दछ।

२० स्थानीय तह सस्थागत क्षमता स्वमूल्याकन LISA रिपोर्ट

स्थानीय तहको कार्य प्रकृया र उपलव्धीहरुको बारेमा लेखाजोखा गरी सवल र दुर्वल पक्षहरुको पहिचान गरी शासकीय क्षमता, आर्थिक व्यवस्थापन, सेवा प्रवाह लगायत विभिन्न १० विषय क्षेत्रहरुमा आधारित सुचकहरुको मूल्याङ्कन गरी प्रतिस्पर्धात्मक सुधार गर्ने उद्देश्यले संघीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालयले निर्माण गरेको कार्यविधिको आधारमा स्थानीय तहहरुले आफ्नो संस्थागत क्षमता मूल्याङ्कन गर्ने गरिएको छ। यो वर्षको मूल्याङ्कन प्रतिवेदनमा यस पालिकाले पुर्णाङ्क १०० मा ७१.५ अंङ्क प्राप्त गरेको विवरण प्राप्त भएको छ। तसर्थ पालिकाले संस्थागत क्षमतामा सुधार ल्याउन ध्यान जानु जरुरी देखिन्छ।

२१ सहकारी नियमन

सहकारी ऐन, २०७४ को दफा ७३ अनुसार मासिक, चौमासिक, वार्षिक प्रतिवेदन बुझाउनु पर्ने र सहकारी नियमावली, २०७५ को नियम २८(४), सहकारी संस्थाहरुको सुपरीवेक्षण, निरीक्षण तथा अनुगमन निर्देशिका, २०७८ को दफा ३ मा मासिक प्रतिवेदन प्रत्येक महिनाको ७ गते भित्र एकीकृत सूचना व्यवस्थापन प्रणाली (COPOMIS) दाखिला गर्नु पर्ने व्यवस्था छ। पालिकाले उपलव्ध गराएको विवरणअनुसार पालिका भित्र ११ वटा सहकारी संस्था रहेका छन्। पालिका भित्रका सहकारी संस्थाहरुले एकीकृत सूचना व्यवस्थापन प्रणाली (COPOMIS) बाट सहकारी संस्थाहरुले विवरण दाखिला गरेको पाइएन। त्यसैगरी पालिकाबाट अनुगमन निरीक्षण गरी तयार गरिएको प्रतिवेदन समेत लेखापरीक्षणका क्रममा पेश भएन। जसले गर्दा सहकारीको सञ्चालन अवस्था बारे अध्ययन गर्न सकिएन। तसर्थ ऐन, नियमावली र निर्देशिका अनुसार प्रणालीमा विवरण दाखिला गर्न लगाई सोको प्रभावकारी अनुगमन गर्नु पर्दछ।

२२ प्रशासकीय संगठन र जनशक्ति व्यवस्थापन

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ८३ बमोजिम स्थानीय तहको कार्यबोझ, राजस्व क्षमता, खर्चको आकार र स्थानीय आवश्यकता समेतलाई ध्यानमा राखी कर्मचारी समायोजन भएपछि मात्र संगठन तथा व्यवस्थापन सर्वेक्षणका आधारमा स्थानीय तहमा संगठन संरचना कायम हुने व्यवस्था छ। पालिकामा प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत सहित ५१ दरबन्दी स्वीकृत रहेकोमा लेखापरीक्षण अवधि सम्म ३५ जना पदपूर्ती भएको देखिन्छ। लेखापरीक्षणको क्रममा प्राप्त विवरण अनुसार कार्य व्यवस्थापनका दृष्टिकोणले महत्वपूर्ण मानिएका प्रमुख प्रशासकिय अधिकृत सहित प्रशासन तथा प्राविधिक तर्फ गरी१६ पदहरु रिक्त रहेका छन्। दरबन्दी बमोजिम जनशक्तिको पूर्णता नहुँदा विषयगत कार्यक्रम सञ्चालन, सेवा प्रवाह तथा पालिकाको समग्र कार्य सम्पादनमा असर परेको स्थिति छ। रिक्त पदहरु यथाशक्य छिटो पूर्ति गरी सेवा प्रवाह प्रभावकारी बनाउनुपर्दछ।

२३ आर्थिक सहायता

पालिकाले स्पष्ट मापदण्ड र कार्यविधि तर्जुमा गरी तथा बजेट विनियोजन गरेर मात्र आर्थिक सहायता वितरण गर्नु पर्दछ। पालिकाले मापदण्ड र कार्यविधि तयार नगरी विभिन्न २८७ जना विभिन्न व्यक्तिहरुलाई रू. २७,८९,०४७।००आर्थिक सहायता वितरण गरेको छ। उक्त आर्थिक सहायता मध्ये ४२ जनालाई रू. १८,७७,०४७।०० नगर प्रमुखको तोक आदेशमा वितरण गरेको देखिन्छ। उक्त रकम पालिकाको कुल आन्तरिक आय रु. १,१८,१०,०९०.२४ को २३.६२ प्रतिशत हुन आउँछ। पालिकाले आफ्नो आन्तरिक आय संकलनको अवस्थालाई समेत ध्यान दिई निश्चित विधि र मापदण्ड वेगर आर्थिक सहायता वितरण गर्ने कार्यमा नियन्त्रण हुनु पर्दछ।

२४ विविध तथा सभा संञ्चालन खर्च

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ७१ बमोजिम व्ययको बजेट अनुमान आन्तरिक आयको परिधिभित्र रही औचित्यताको आधारमा खर्च गर्नुपर्ने व्यवस्था छ। पालिकाले यस वर्ष विविधतर्फ (खाजा, खाना, अतिथी सत्कार तथासभा सञ्चालन) तर्फ रू. ४४ लाख ५८ हजार१६३ खर्च गरेको छ। उक्त खर्च पालिकाको आन्तरिक आयरू. १ करोड १८ लाख १० हजारको ३७.७८ प्रतिशत हुन आउँछ।यस प्रकारको खर्चमा आन्तरिक आयलाई समेत ध्यान दिई मितव्ययी रुपमा खर्च गर्ने व्यवस्था हुनु पर्दछ।

२५ इन्धन खर्च

अर्थ मन्त्रालयबाट जारी कार्यसंचालन निर्देशिका, २०८१ मा प्रति कर्मचारी मासिक १० लिटर सम्म इन्धन उपलव्ध गर्न सकिने व्यवस्था छ। यस वर्ष इन्धनमा कार्यालय प्रयोजनमा रू.४३ लाख ५२ हजार ६२९ र इन्धन (पदाधिकारी) मा रू.२० लाख र इन्धन अन्य प्रयोजन रू. २ लाख गरी रू. ६५ लाख ५२ हजार ६२९ खर्च भएको देखिन्छ। पदाधिकारी, कर्मचारी तथा सार्वजनिक निर्माणमा खपत भएको इन्धन उपयोगको विवरण खुल्ने अद्यावधिक अभिलेख समेत राखेको पाइएन। इन्धन खर्चलाई प्रयोग गर्ने व्यक्ति र सवारी साधन समेत खुल्ने गरी Public Asset Management System (PAMS) मा प्रविष्टि गरी इन्धन खर्चको अभिलेखाङ्कनलाई व्यवस्थित बनाउनुका साथै यस्ता खर्चमा मितव्ययीता अपनाउनु पर्दछ।

२६ **सवारी साधन मर्मत**

सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम ९६ मा मालसामान मर्मत गराउदा सार्वजनिक निकायले आफ्नै मर्मत केन्द्र वा वर्कसप भएको अवस्थामा आफ्नै मर्मत केन्द्र तथा वर्कसपबाट गराउनु पर्ने र नभएको अवस्थामा यस नियमावलीमा भएको व्यवस्था बमोजिम लागत अनुमान तयार गरी नियमावलीमा भएको प्रावधान अनुशरण गरी खरिद गर्नु पर्ने व्यवस्था छ। पालिकाले सवारी साधन मर्मत गराउदा आफ्नो मर्मत केन्द्र नभएको अवस्थामा नियमावलीमा भएको व्यवस्था अनुरुप लागत अनुमान स्वीकृत गराई खुला र प्रतिस्पर्धात्मक मुल्यमा मर्मत सेवा खरिद गर्नु पर्नेमा २ चार पाङ्ग्रे, १ ब्यकहोलोडर, २ टिप्पर, १ दमकल, १ ट्याक्टर र ३० वटा मोटरसाइकल/स्कुटर मर्मत वापत सोझै खरिद गरी रू. ३४ लाख ९८ हजार ९८९ भुक्तानी गरेको छ। तसर्थ पालिकाले खरिदमा प्रतिस्पर्धा कायम हुने गरी मितव्ययी तरिकाले मर्मत खर्च गर्ने तर्फ ध्यान दिनुपर्दछ।

२७ **भ्रमण खर्च अभिलेख**

भ्रमण खर्च नियमावली, २०६४ को नियम २१ मा भ्रमणमा खटिने पदाधिकारी वा कर्मचारीले भ्रमण प्रारम्भ गरेपछि सम्वन्धित कार्यालयले भ्रमण आदेश नम्बर, भ्रमणमा खटिनेको नाम र दर्जा , खटिएको स्थान, मितिसमेत खुल्ने स्थान र बस, जिपको टिकटसमेत टाँस गरी अनुसूची ६ बमोजिमको ढाँचामा कार्यालय प्रमुखबाट प्रमाणित गरी भ्रमण अभिलेख राख्नुपर्ने र भ्रमणमा खटाउने पदाधिकारीले विश्वसनीय आधार र प्रमाण स्थापित हुने गरी आवश्यकता अनुसार आन्तरिक नियन्त्रण प्रणालीको व्यवस्था समेत गर्नुपर्ने व्यवस्था छ। पालिकाले यस वर्ष भ्रमण खर्चमा रू. ३५ लाख ४ हजार खर्च गरेकोमा भ्रमण अभिलेख खाता प्रमाणित, कोष प्रमाणित, बस वा माईक्रो बसको टिकट, र अनुगमन प्रतिवेदन राखेको पाईएन। जसले गर्दा अनुगमन तथा भ्रमणको सहि सदुपयोग भएको छ भन्ने आधार रहेन। भ्रमण पश्चात अनिवार्य रुपमा कामको जिम्मेवारी र व्यहोरा खुलेको अनुगमन प्रतिवेदन राख्ने व्यवस्था समेत गरी नियमावलीको व्यवस्था पालना गरिनुपर्दछ।

२८ **विपद् व्यवस्थापन**

विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन ऐन, २०७४ को दफा १७(१) मा गाउँकार्यपालिकाको अध्यक्ष वा नगरकार्यपालिकाको प्रमुखको अध्यक्षतामा स्थानीय विपद व्यवस्थापन समिति गठन गर्नुपर्ने व्यवस्था छ। पालिकाले प्रकोप व्यवस्थापन शीर्षक अन्तर्गत यस वर्ष रू. ६७,१५,३८६ खर्च गरेको छ। पालिकाले विपद् व्यवस्थापन समितिलाई सक्रिय बनाई ऐनमा उल्लेख भए बमोजिम कार्यसम्पादन मार्फत विपद् जोखिम न्यूनिकरण तथा विपद् व्यवस्थापन तर्फ ध्यान दिनुपर्दछ।

२९ **वार्षिक खरिद योजना/गुरुयोजना**

सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ ले सार्वजनिक निकायले तोकेको सीमाभन्दा बढी रकमको खरिद गर्दा तोकिए बमोजिमको खरिद गुरुयोजना र वार्षिक खरिद योजना तयार गर्नुपर्ने व्यवस्था छ। यस्तै सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम ७ ले वार्षिक रु. १० करोडभन्दा बढीको खरिद गर्दा गुरुयोजना तयार गर्नुपर्ने नियम ८ ले वार्षिक रु. १० लाखभन्दा बढीको खरिद गर्दा वार्षिक खारिद योजना बनाउनुपर्ने व्यवस्था छ। पालिकाले विभिन्न शीर्षक अन्तर्गत वार्षिक रु.१६,०२,७८,३९४।०० पूँजीगत खर्च/खरिद निर्माण कार्य गरेको छ। पालिकाले आफ्नो खरिद नियमावली नबनाएको अवस्थामा उक्त ऐन, नियम बमोजिम वार्षिक खरिद योजना र गुरुयोजना नबनाई खरिद कार्य गरेको देखियो। अतः पालिकाले उक्त नियमावली बमोजिम खरिद योजना/गुरुयोजना बनाई व्यवस्थित र प्रभावकारी हुने गरी खरिद कार्य गर्नुपर्दछ।

३० **प्राविधिक बिल र कार्य सम्पन्न**

सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम १२३(१) मा खरिद सम्झौता अनुसार सार्वजनिक निकायले रनिङ बिल वा अन्य कुनै बिल बिजकको भुक्तानी गर्दा प्राविधिक नापजाँच गरी नापी कितावमा उल्लेख भएको वास्तविक कार्यसम्पादनको आधारमा भुक्तानी गर्नुपर्ने व्यवस्था रहेको छ। उपभोक्ता समितिहरुबाट सञ्चालित योजनाको ठेक्का बिलहरुमा लागत अनुमान र वास्तविक कामको मूल्याङ्कनमा बरावर परिमाण र रकम उल्लेख भएको देखिन्छ। लागत अनुमान बरावर नै मूल्याङ्कन भएको देखिएकाले वास्तविक काम कति भएको हो भन्ने सम्बन्धमा आश्वस्त हुन सक्ने अवस्था देखिएन। प्राविधिकले पेश गर्ने कार्य सम्पन्न प्रतिवेदनमा कार्य सम्पन्न गर्नुपर्ने मिति र कार्य सम्पन्न भएको मिति लगायतका इन्जिनियरिङ नर्म्स अनुसार बिलमा खुलाउनुपर्ने तथ्याङ्क उल्लेख गरेको पाईएन। यसले गर्दा कुन काम कहिले सम्पन्न गर्नुपर्ने र तोकिएको अवधिमा सम्पन्न भए/नभएको विषयमा एकिन हुन नसकिएको हुँदा इन्जिनियरिङ नर्म्स अनुसारको उपभोक्ता समितिको बिल बनाउँदा नापजाँचलाई वास्तविक कार्यसम्पादनमा आधारित बनाउनुपर्दछ।

३१ कर्मचारी कल्याण कोष

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ९१ बमोजिम स्थानीय तहले स्थानीय सेवाका आफ्नो दरबन्दीमा कार्यरत प्रत्येक कर्मचारीले खाईपाई आएको मासिक तलबबाट १० प्रतिशत रकम कट्टा गरी सो रकम बराबरले हुन आउने रकम थप गरी जम्मा गर्नुपर्ने व्यवस्था छ। पालिकाले यस वर्ष वित्तीय समानिकरण अनुदानबाट रू. ५ लाख र आन्तरिक राजस्वबाट रू. ५ लाख गरी जम्मा रू. १० लाख कर्मचारी कल्याण कोषमा ट्रान्सफर गरी आर्थिक वर्षको अन्त्यमा रु. ३७ लाख २८ हजार ९६१ मौज्दात रहेको छ। तर उक्त कोषको सञ्चालन सम्बन्धी पालिकाबाट कुनै ऐन कानुनको व्यवस्था भएको देखिएन। पालिकाले कर्मचारीको समेत योगदान रहने गरी कानून बमोजिम कर्मचारी कल्याण कोषको व्यवस्थापन गर्नुपर्दछ।

३२ कन्टिन्जेन्सी खर्च

सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को अनुसूची १ मा वर्क चार्ज स्टाफ खर्च, सानातिना अन्य खर्च तथा फिजिकल कन्टिन्जेन्सी खर्च गर्ने सन्दर्भमा सम्बन्धित मन्त्रालय वा केन्द्रीय निकायबाट कार्यविधि स्वीकृत गराई खर्च गर्नु पर्दछ। पालिकाबाट प्राप्त विवरण अनुसार पालिकाले यो वर्ष कन्टिन्जेन्सी वापत जम्मा रू. १७ लाख ७२ हजार ५७२ लाख खर्च गरेको छ। कन्टिन्जेन्सी खर्चलाई व्यवस्थित र मितव्यायी बनाउन आवश्यक कार्यविधि तयार गरी लागु गर्नुपर्दछ।

३३ स्वकीय सचिवालय खर्च

सुदूरपश्चिम प्रदेश स्थानीय तहका पदाधिकारी तथा सदस्यहरुको सुविधा सम्बन्धी ऐन, २०७५(पहिलो संशोधन समेत) मा स्थानीय तहका प्रमुख तथा उपप्रमुखले स्वकीय सचिव राख्न पाउने व्यवस्था छैन। त्यसै गरी सुदूरपश्चिम प्रदेश स्थानीय सेवा (गठन तथा सञ्चालन) ऐन, २०८१ को दफा १५(३) र स्थानीय सरकार संचालन ऐन, २०७४ को दफा ८३(८) मा तोकिएको भन्दा फरक पदमा कर्मचारी पदपूर्ति गर्न नहुने उल्लेख छ। पालिकाले स्वकीय सचिवको रूपमा देहायका व्यक्तिलाई नियुक्ति गरी तलब भत्ता वापत वार्षिक रू. ४,५६,०००। ०० भुक्तानी गरेको देखीयो। यसरी ऐनमा व्यवस्था नभएको अवस्थामा स्वकीय सचिवमा नियुक्ति गरी भुक्तानी भएको नियमसम्मत नदेखिएको रू.

नाम	स्वकिय सचिव	कुल भुक्तानी रकम रु.
मोहन चन्द	नगर प्रमुख	२४००००
भुवनेश्वरी पन्त (जोशी)	नगर उपप्रमुख	२१६०००
जम्मा		**४,५६,०००**

अनियमित भएको	४,५६,०००

३४ न्यायिक समितिको कार्य सम्पादन

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ४६ देखि ५३ सम्म न्यायिक समितिको अधिकार क्षेत्र तथा न्याय सम्पादन प्रक्रियाको व्यवस्था गरेको छ। समितिमा परेको उजुरी मध्ये मेलमिलाप प्रकृतिका आधारमा विवाद दर्ता भएको ३ महिनाभित्र टुङ्गो लगाउने व्यवस्था छ। लेखापरीक्षणको क्रममा प्राप्त विवरण अनुसार गतवर्ष कारबाही किनारा गरी टुङ्गो लगाउन २९ वटा विवाद बाँकी रहेकोमा

यस वर्ष ४३ वटा विवाद दर्ता भएकोमा ६३ वटा फस्र्यौट भई ९ वटा विवाद फस्र्यौट हुँन बाँकी रहेको छ। न्याय सम्पादन प्रक्रियालाई ऐनले तोकेको म्यादभित्र फस्र्यौट वा कारबाही किनारा गरी टुङ्गो लगाउनुपर्दछ।

३५ **आन्तरिक लेखापरीक्षण**

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ७७ (२) मा स्थानीय तहले आर्थिक कारोबारको नियमितता, मितव्ययिता, कार्यदक्षता र प्रभावकारिताको आधारमा प्रत्येक त्रैमासिक समाप्त भएको एक महिना भित्र आन्तरिक लेखापरीक्षण गराउनु पर्ने उल्लेख छ। आन्तरिक लेखापरीक्षण शाखा र जनशक्ति नभएको कारण पालिकाले यस वर्षको अन्तरसरकारी हस्तान्तरित कार्यक्रम बाहेकको आर्थिक कारोबारको आन्तरिक लेखापरीक्षण गराएको छैन। कानुनमा तोकिए बमोजिम आर्थिक कारोबारको आन्तरिक लेखापरीक्षण गराई आन्तरिक नियन्त्रण प्रणालीलाई प्रभावकारी बनाउने तर्फ ध्यान दिनुपर्दछ।

३६ **सिफारिस दस्तुर**

पालिका कार्यालयबाट विभिन्न सेवा जस्तै: पञ्जीकरण सेवा जन्म दर्ता, मृत्यु दर्ता, विवाह दर्ता, सम्बन्ध विच्छेद, बसाइँसराई, नागरिकता, नाता प्रमाणित सिफारिस, घरबाटो सिफारिस तथा अन्य सिफारिसको वार्षिक वडागत तथ्याङ्क प्राप्त गरी सम्बन्धित आर्थिक ऐनले तोकेअनुसार वडागत रूपमा सङ्कलन तथा दाखिला हुनुपर्ने त्यस्तो दस्तुर र यथार्थ रूपमा सङ्कलन तथा दाखिला भएको (वित्तीय विवरणमा देखिएमा) रकमबिच भिन्नता वा घटी देखिएकोमा सम्बन्धित वडा सचिव वा जिम्मेवार व्यक्तिबाट असुल हुनुपर्दछ।

३७ **कानुन निर्माण तथा कार्यान्वयन स्थिति**

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा १०२ अनुसार स्थानीय तहहरुले आफ्नो अधिकारक्षेत्र भित्रका विषयमा ऐन तथा सोको अधिनमा रही नियम निर्देशिका, कार्यविधि र मापदण्ड बनाई कार्यान्वयनमा ल्याउन सक्ने व्यवस्था छ। जसअनुसार स्थानीय तह सञ्चालनको लागि संघीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालयबाट नमुना कानुनहरु बनाई उपलब्ध गराएकोमा यस पालिकाले हालसम्म २५ वटा ऐन, ४ वटा नियमावली र ७० वटा कार्यविधि गरी ९९ वटा कानुन निर्माण गरी कार्यान्यिनमा ल्याएको छ। पालिकाले कानुनहरु निर्माण गरी सभा/कार्यपालिकाबाट स्वीकृत गरी उक्त कानुनहरु राजपत्रमा प्रकाशन गरी कार्यान्वियन गर्ने र नमुना कानुन अनुसार सबै कानुन तर्जुमा गरी कार्यान्वयनमा ल्याउनु पर्दछ।

३८ **कर्मचारी करार**

स्थानिय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ८३ मा स्थानिय तहले आफ्नो अधिकार र कार्यबोझको विश्लेषण गरी संगठन तथा व्यवस्थापन सर्वेक्षणको आधारमा स्थायी प्रकृतिको कामको र सेवा करारबाट लिइने कर्मचारीको दरबन्दी प्रस्ताव गर्नुपर्ने र अस्थायी दरबन्दी सिर्जना गर्न नसकिने व्यवस्था छ। पालिकाले स्वास्थ्य तर्फ ४४ जना, नगर प्रहरी तर्फ १५ जना र पालिकामा ४३ जना गरी १०२ जना कर्मचारीहरु करारमा नियुक्ति गरी यस वर्ष रू. ३,५८,८७,३४०।०० खर्च लेखेको छ। पालिकाले कार्यबोझको आधारमा संगठन र व्यवस्थापन सर्वेक्षण स्वीकृत गरी आन्तरिक आयलाई मध्यनजर गरी कर्मचारी व्यवस्थापन गर्नुपर्दछ।

३९ **विद्युत महशुल(जरिवाना)**

आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व नियमावली, २०७७ को नियम ३९ को उपनियम १० मा जिम्मेवार व्यक्तिले खर्च लेख्नु अघि त्यस्तो रकम खर्च गर्न वा भुक्तानी दिन आवश्यक बिल भरपाई र कागजात संलग्न भए वा नभएको तथा संलग्न कागजात अनुसार भुक्तानी दिन रीत पुगे वा नपुगेको जाँच गर्नुपर्ने व्यवस्था छ।यस वर्ष पालिकाले विद्युत महशुल समयमै भुक्तानी गरी छुट लिनुपर्नेमा ढिलो गरी विद्युत महशुल भुक्तानी गरेकोले जरिवाना समेत भुक्तानी गर्नु परेको छ। पालिकाले निम्न गो.भौ.न. र मितिमा ढिलो गरी महसुल भुक्तानी गरेकोले जरिवाना स्वरूप रू. ५०१३९।- भुक्तानी गरेको छ। यस्तो भुक्तानी नियम सम्मत नदेखिएको रू

क्र. सं.	गौ.भौ. नं. र मिति	विद्युत महशुल रु	जरिवाना रकम रु
१	१४१/ २०८१।०६।२१	३५००००	२२००७
२	९२६/२०८२।०३।१०	२५००००	२८१३२
जम्मा			**५०१३९**

अनियमित भएको	५०,१३९

४० **अन्य कार्यालयको खर्च**

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ ले प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतले स्वीकृत बजेट खर्च गर्दा नियमितताामितव्यिता प्रभावकारिता कार्य दक्षता र औचित्यता समेतको आधारमा खर्च गर्नु पर्ने व्यवस्था छ। नमुना परीक्षणको क्रममा पालिकाले आफ्नो कार्य क्षेत्र भन्दा वाहिरको कार्यालय तथा संघ संस्थाको लागि बजेट विनियोजन गरी रु. ४,१५,९०४।०० खर्च लेखेको छ। यसरी कार्यक्षेत्र भन्दा बाहिरका कार्यालयको लागि गरिएको खर्च नियमसम्मत, मितव्ययी र प्रभावकारी भएको देखिएन। पालिकामा यस्तो प्रकृतीको खर्चले थप व्ययभार वढ्दै जाने देखिन्छ।तसर्थ, पालिकाले आफ्नो कार्यक्षेत्र भन्दा बाहिरका कार्यालयलाई बजेट विनियोजन गरी खर्च गर्ने प्रक्रियामा नियन्त्रण गर्नुपर्दछ।

क्र.सं.	कार्यालयको नाम	अनुदान रकम
१	इलाका प्रहरी कार्यालय इन्धन तथा मर्मत खर्च	१००,०००।००
२	सशस्त्र प्रहरी बल नेपाल इन्धन तथा मर्मत खर्च	१००,०००।००
३	रेडक्रस उपशाखा दोधारा	१,१८,४३०।००
४	प्रहरी चौकी बाबाथान व्यवस्थापन खर्च	४८,१००।००
५	वि ओ पि कञ्चभोज व्यवस्थापन खर्च	४९,३७४।००
	जम्मा	**४,१५,९०४।००**

४१ **विमा तथा नविकरण (जरिवाना)**

आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व नियमावली, २०७७ को नियम ३९ को उपनियम १० मा जिम्मेवार व्यक्तिले खर्च लेख्नु अघि त्यस्तो रकम खर्च गर्न वा भुक्तानी दिन आवश्यक बिल भरपाई र कागजात संलग्न भए वा नभएको तथा संलग्न कागजात अनुसार भुक्तानी दिन रीत पुगे वा नपुगेको जाँच गर्नुपर्ने व्यवस्था छ।यस वर्ष पालिकाले समयमै सवारी साधनको बिमा तथा नविकरण गरेकोले जरिवाना समेत भुक्तानी गर्नु परेको छ। पालिकाले निम्न गो.भौ.न. र मितिमा ढिलो गरी नविकरण गरेकोले जरिवाना स्वरूप रू. ३१८२०।- भुक्तानी गरेको छ। यस्तो भुक्तानी नियम सम्मत नदेखिएको रू.

क्र. सं.	गो.भौ. नं. र मिति	जम्मा रकम	जरिवाना रकम रु
१	६८३/२०८१।१२।०४	१००४२०	२४६२०
२	८१८/२०८२।०२।२०	३२६४५	११२०
३	९९८/२०८२।०३।१६	५२२८३	६०८०
जम्मा			**३१८२०**

अनियमित भएको	३१,८२०

४२ **शीर्षक फरकपारी खर्च**

आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व नियमावली, २०७७ को नियम ३९ मा सरकारी रकम खर्च गर्दा बजेट तथा कार्यक्रमको सीमा भित्र रही खर्च गर्नुपर्ने व्यवस्था छ र अर्थ मन्त्रालयको एकिकृत आर्थिक संकेत वर्गीकरण र व्याख्या, २०७४ अनुसार बजेट खर्च लेख्दा तोकिएको शीर्षकबाट गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । नमुना परीक्षणको क्रममा यस आर्थिक वर्षमा पालिकाले देहाय बमोजिम शीर्षक फरक पारी खर्च गरेको देखिन्छ। जसबाट बजेट खर्चमा अनुशासन कायम हुन सक्दैन।अत: शीर्षक फरक पारी गरिएको खर्च नियमसम्मत नदेखिएको रु.

गो.भौ.नं./मिति	बजेट खर्च शीर्षक	खर्च लेखेको शीर्षक	रकम रू.
१०१५/२०८२।०३।१७	पारिश्रमिक कर्मचारी	कर्मचारी तालिम खर्च	११८०००
१०४०/२०८२।०३।२२	अन्य भत्ता	मसलन्द तथा कार्यालय सामाग्री	३२९१०७
१०५९/२०८२।०३।२३	अन्य भत्ता	विविध खर्च	१०८९२०
१०६८/२०८२।०३।२३	तालिम कार्यक्रम खर्च	सवारी साधन मर्मत	२००९८३
११०६/२०८२।०३।२५	पारिश्रमिक कर्मचारी	मसलन्द तथा कार्यालय सामाग्री	२२०५७६
११०६/२०८२।०३।२५	पारिश्रमिक कर्मचारी	सवारी साधन खरिद	३०९९००
जम्मा			१२८७४८६

अनियमित भएको	१२,८७,४८६

४३ **खर्चको पुष्ट्याइँ**

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८३-१-१०** को निर्णयले रू **४५०,०००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८३-१-१०** को निर्णयले रू **१४९,१६०** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८३-१-१०** को निर्णयले रू **१६५,०००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

प्रमाण पेश नगरेको	०

४४ **मसलन्द तथा कार्यालय सामग्री**

सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ को नियम ८(२) मा यस ऐन अन्तर्गत बनेको नियम बमोजिम खरिद गर्दा प्रतिस्पर्धा सीमित हुने गरी टुक्रा, टुक्रा पारी खरिद गर्न नहुने उल्लेख छ। त्यस्तै सोही नियमावली, २०६४ को नियम ३ मा खरिदलाई बढी सुविधाजनक समुहमा विभाजन गर्ने वा प्याकेजिमा समावेश गर्ने व्यवस्था छ। नियम ८ मा खरिद योजना बनाउदा खरिदको सम्भावित प्याकेज बनाउनु पर्ने र नियम ९ मा खरिद सम्बन्धी सम्पुर्ण काम एउटै सम्झौताबाट हुन सक्ने नसक्ने एकिन गर्नुपर्ने व्यवस्था छ। पालिकाले दिएको विवरण अनुसार यो वर्ष पालिकाले विभिन्न समयमा पटक पटक गरी रू.४०,०२,४३२ को कार्यालय मालसमान खरिद गरेको देखियो।एउटै प्याकेजमा गर्न सकिने कार्यलाई पालिकाले टुक्रापारी खरिद गरेको देखियो ।तसर्थ, खरिदलाई खुला र प्रतिस्पर्धात्मक बनाई खर्चमा मितव्ययिता अपनाउनु पर्दछ।

४५ **वितरणमुखी कार्यक्रम**

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा २४ मा स्थानीय तहले उपयोगिता सिर्जना हुने गरी अधिकतम प्रतिफल दिने कार्यक्रम छनौट गरी कार्यान्वयन गर्नुपर्ने व्यवस्थाछ। पालिकाले देहायबमाजिमका वितरणमुखि कार्यक्रमहरु सञ्चालन गरि यस बर्ष रू.९,०२,८८६ खर्च गरेको देखियो। कार्यविधि वेगर यस प्रकृतिका वितरणमुखी कार्यक्रममा खर्च गर्दा खर्चलाई व्यवस्थित र मापदण्डमा आधारित बनाउन सक्ने अवस्था देखिदैन। तसर्थ, आन्तरिक आयको आकार अनुसार यस्तो खर्चलाई निश्चित मापदण्डका आधारमा वाञ्छित सीमामा राख्नुका साथै पारदर्शी र आन्तरिक आय सँग समेत तादम्यता कायम हुनेगरी सञ्चालन गरी वितरणमुखी खर्चलाई नियन्त्रण गर्नुपदर्छ ।

गो.भौनं. र मिति	व्यहोरा	रकम रु
१५९(२०८१।०७।०१)	दिब्याङ्गहरुलाई चामल, दाल र तेल वितरण	९८०८५
२२८(२०८१।०८।०५)	HIV AIDS पिडितलाई दशै मनाउन प्रति सहभागी रु. २००० का दरले वितरण गरिएको	२०८०००
४३८(२०८१।१०।२०)	विपन्नलाई १०० थान कम्बल वितरण	९९९९९
५१४(२०८१।११।०८)	५० जना ज्येष्ठ नागरिकलाई १/१थान कम्बल र तन्ना वितरण	१४९७२५
२९३(२०८१।०८।२०)	गर्रा नाच ड्रेस खरिद र वितरण	२३७९७८
१०३७(२०८२।०३।२०)	जेष्ठ नागरिकलाई कम्बल,टोपी,रुमाल र छाता वितरण	१०९०९९
जम्मा		९०२८८६

यस्ता खालका खर्च लेख्दा निश्चित कार्यविधिका आधारमा लक्षित वर्गको आवश्यकतालाई पहिचान गरी माग संकलन गरी सोही बमोजिमको सहायता वितरण गर्दा गर्नुपर्दछ। पालिकाले सामग्री वितरण गर्दा लक्षित वर्गको माग निवेदन संकलन गरेको देखिंदैन। निश्चित कार्यविधि बेगर लक्षित बर्गको माग निवेदन समेत संकलन नगरी वितरण गरिएका सामग्रीहरुको वास्तविक उपयोग भएको तथा खर्चको सार्थकता पुष्टि भएको सम्बन्धमा यकिन हुन सकिदैंन। यसर्थ, निश्चित कार्यविधि बेगर लक्षित वर्गको माग र आवश्यकतालाई सुनिश्चित नगरी गरिने यस प्रकारका वितरणमुखी कार्यमा नियन्त्रण गर्नुपर्दछ।

४६ **सम्झौता बेगर भुक्तानी**

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ मा योजना माग, आवश्यक्ता प्राथमिकताको आधारमा खर्च गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । साथै आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व नियमावली, २०७७ को नियम ३९ को उपनियम १० मा जिम्मेवार व्यक्तीले खर्च लेख्नु अघि त्यस्तो रकम खर्च गर्न वा भुक्तानी दिन आवश्यक बिल भरपाई र कागजात संलग्न भए वा नभएको तथा संलग्न कागजात अनुसार भुक्तानी दिन रीत पुगे वा नपुगेको जाँच गर्नु पर्ने व्यवस्था छ। NEEDS Nepal ले महेन्द्रनगरमा अन्तर्राष्ट्रिय युवा सम्मेलन गर्नका लागि न्यु आनन्द होटल कञ्चनपुरको बिल पेश गरी पालिकालाई रु. २ लाख सहयोग माग गरेकोमा पालिकाले उक्त संस्थासँग कुनै सम्झौता नगरी रु. १ लाख भुक्तानी दिएको छ। यसरी उक्त संस्थासँग कुनै सम्झौता नगरी तथा उक्त कार्यक्रमबाट हुने लाभको विश्लेषण वेगर पालिकाले भुक्तानी दिने कार्य नियमसम्मत देखिएन । तसर्थ, सम्बन्धित संस्थाबाट उक्त रकम असुल गर्नुपर्दछ। रु.

असुल गर्नुपर्ने	१,००,०००

४७ **छात्रवृत्ति कार्यक्रम**

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ७३(६) अनुसार बजेट खर्च गर्दा नियमितता, मितव्ययिता, कार्यदक्षता, प्रभावकारीता र औचित्यता समेत कायम गर्ने गरी खर्च गर्नुपर्ने व्यवस्था छ।पालिकाले यस बर्ष जेहेन्दार विद्यार्थी छात्रवृति कार्यक्रम र नगरउपप्रमुख भानु बहुमुखी क्याम्पस छात्रवृत्ति कार्यक्रममा रु. ३ लाख ५० हजार खर्च लेखेको छ।यस्तो खर्च गर्दा निश्चित मापदण्ड तथा कार्यविधिमा आधारित भएर गर्नुपर्नेमा पालिकाले कुनै मापदण्ड नबनाई, सुचनाप्रकाशन, माग संकलन, छनौट प्रक्रिया नगरी नगर प्रमुख र उपप्रमुखको तोक आदेशमा भानु बहुमुखी क्याम्पसमा अध्ययनरत छात्र छात्राहरुलाई निजको निवेदन र क्याम्पसको सिफारिसका आधारमा वितरण गरेको देखियो।यसरी गरिएको खर्च वस्तुगत, पारदर्शी र यथार्थ हुन सक्ने अवस्था देखिदैन । तसर्थ, आन्तरिक आयको

आकार अनुसार यस्तो खर्चलाई निश्चित मापदण्डका आधारमा वाञ्छित सीमामा राख्नुका साथै पारदर्शी र आन्तरिक आय सँग समेत तादम्यता कायम हुनेगरी सञ्चालन गर्नुपर्दछ।

४८ **दलित लक्षित कार्यक्रम**

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ७३(६) अनुसार बजेट खर्च गर्दा नियमितता, मितव्ययिता, कार्यदक्षता, प्रभावकारीता र औचित्यता समेत कायम गर्ने गरी खर्च गर्नुपर्ने व्यवस्था छ।पालिकाले यस बर्ष दलित कार्यक्रम अन्तर्गत प्राविधिक शिक्षामा रु. १ लाख र दीर्घरोगीहरुलाई सहयोग कार्यक्रममा रु. २ लाख गरी कुल रु. ३ लाख बजेट खर्च लेखेको छ।यसरी गरिएको खर्च कुनै मापदण्ड, कार्यविधि र छनौट प्रक्रिया बेगर निवेदन, दलित समितिको निर्णय र उपचारका बिल भर्पाइ संलग्न राखीदामासाही तरिकाले विभिन्न २७ जना व्यक्तिहरुलाई नगद वितरण गरेको देखियो।यसरी कार्यविधि, सुचना, छनौट मापदण्ड र औचित्य बेगर गरिएको खर्च नियमसम्मत नभएको रु.

क्र.स.	गो.भौ.न. र मिति	व्यक्तिको नाम	भुक्तानी रकम	प्रयोजन
१	३०२/२०८१।०९।०३	विभिन्न ९ जना	९००००	उपचार खर्च
२	३४९/२०८१।०९।२१	विभिन्न ५ जना	५००००	उपचार खर्च
३	३८४/२०८१।१०।०६	विभिन्न ६ जना	८५०००	शिक्षक सेवा र प्राविधिक शिक्षा अध्ययन गर्न
४	५०९/२०८१।११।०८	विभिन्न २ जना	३००००	उच्च शिक्षा अध्ययन
५	६२४/२०८१।१२।२०	विभिन्न ४ जना	४५०००	उच्च शिक्षा अध्ययन
जम्मा			**३०००००**	

अनियमित भएको	३,००,०००

४९ **औषधी खरिद**

पालिकाकालाई आवश्यक पर्ने औषधि खरिद गर्नुपूर्व तालुक निकायबाट प्राप्त हुने परिमाण यकिन तथा वार्षिक आवश्यकताको विवरण तयार गरी आपूर्ति तथा वितरणको व्यवस्थापन गर्नुपर्दछ।आपूर्ति हुने औषधी वा अन्य सामानमा उत्पादन मिति, म्याद सकिने मिति, ब्याच नं., उत्पादक कम्पनीको नाम र नि:शुल्क वितरणको लागि लगायतका विवरण उल्लेख रहेको हुनुपर्दछ।यस वर्ष पालिकाले विभिन्न गो.भौ.न. बाट रू. **३६६३०८५** को औषधी खरिद गरेको देखिन्छ।आपूर्तिकर्ताबाट औषधी वा अन्य सामानको Manufacture Date , Expiry Date, Batch no, Manufacture Company को नाम र सरकारबाट निःशुल्क वितरणको लागि भनि वाक्यांश उल्लेख गर्नु पर्नेमा सो गरेको पाइएन।आपूर्तिकर्ता बाट खरिद हुने औषधी तथा औषधी जन्य सामाग्रीको Expiry date स्टोर दाखिला समय सम्म कम्तिमा १८ महिना बाँकी हुनु पर्दछ।पालिकाले खरिद गरेका औषधी भण्डार दाखिला गर्नुभन्दा पहिले अनिवार्य रुपमा inspection गरी Inspection report बनाउनुपर्नेमा सो नगरी भण्डार दाखिला गरेको पाइयो।अतः पालिकाले खरिद गरेको औषधीको म्याद चेक जाँच गरी भण्डारण एवं दाखिला गर्ने गर्नुपर्दछ।साथै पालिकाले औषधी खरिद, उपयोग र मौज्दातको अवस्था यकिन गरी खरिदलाई व्यवस्थित बनाउनेतर्फ ध्यान दिनुपर्दछ।

५० **नाफामुलक संस्थालाई अनुदान**

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ ले प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतले स्वीकृत बजेट खर्च गर्दा नियमितता, मितव्ययिता, प्रभावकारिता, कार्यदक्षता र औचित्यता समेतको आधारमा खर्च गर्नुपर्ने व्यवस्था छ।संघ तथा प्रदेश सरकारबाट प्राप्त रकमलाई स्थानीय पूर्वाधार विकास तथा दीर्घकालीन पूँजी निर्माण हुने कार्यमा खर्च गर्नुपर्दछ। पालिकाले यस वर्ष देहायको नाफामूलक संस्थालाई अनुदान भुक्तानी गरेको छ।यसरी निश्चित कार्यविधि र मापदण्ड नबनाई नाफा कमाउने उद्देश्यले स्थापना भएका संस्थालाई अनुदान दिने कार्य नियमसम्मत नदेखिएको रु.

क्र सं	गो.भौ.न./ मिति	भुक्तानी पाउने	व्यहोरा	अनुदान रकम
१	४२३/२०८१।१०।१४	सृजना बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लिमिटेड	वित्तिय साक्षरता तथा माघी मिलन कार्यक्रम सञ्चालन गर्न	४१०००
२	८७४/२०८२।०२।२८	पुर्णागिरी महिला विकास बहुउदेश्यीय सहकारी संस्था	कम्प्युर्टस खरिद	८००००
जम्मा				**१२१०००**

अनियमित भएको	१,२१,०००

५१ **आय ठेक्का व्यवस्थापन**

५१.१ **दाखिला गर्न बाँकी रसिद ठेली -** एकीकृत आर्थिक संकेत तथा वर्गीकरण र व्याख्या, २०७४ अनुसार स्थानीय तहका लागि समेत लागू हुने गरी राजस्व शीर्षकहरूको वर्गीकरण र व्याख्या गरिएको छ। त्यसैगरी, राजस्व लेखाको म.ले.प.फा. नं. १०६ (दैनिक नगदी राजस्व आम्दानी खाता), म.ले.प.फा. नं. १०८ (राजस्व प्राप्तिको बैंक नगदी किताब), म.ले.प.फा. नं. १११ (करदाताको लगत) लगायतका फारम नं. १०१ देखि ११८ सम्मका मलेप फारमहरू निर्धारण गरिएको छ। कार्यालयबाट यस वर्ष राजस्व आम्दानी गर्दा उल्लिखित राख्नुपर्ने म.ले.प. फारमहरू नराखेको तथा राजस्वको प्रकृति अनुसार शीर्षक मिलाएर राजस्व दाखिला गर्ने प्रक्रिया उचित रूपमा नभएको देखिएको छ। साथै, करदाताको लगत नहुँदा प्राप्त हुनुपर्ने तथा प्राप्त भएको राजस्व सम्बन्धमा भिडान परीक्षण गर्न सकिएन। पालिकाबाट यस आर्थिक वर्षमा देहाय बमोजिमका रसिद ठेलीहरू रसिद नियन्त्रण खातामा चलान भएको देखिएकोमा हालसम्म फिर्ता नगरेको पालिकाले जनाएको छ। अघिल्लो आर्थिक वर्षको बाँकी रसिदहरूको यकिन गर्न सकिएको छैन। ठेकेदारले नै तयार गरी ल्याएको रसिद ठेली कार्यालयले प्रमाणित गरी दिएको भए पनि ती रसिद ठेलीहरू हालसम्म फिर्ता नगरिएको देखिएको छ, जसले रसिद दुरुपयोगको जोखिम देखाउँछ।यस सम्बन्धमा सम्बन्धित पदाधिकारी तथा कर्मचारीलाई जिम्मेवार बनाई नियमानुसार फिर्ता लिई रसिद ठेलीको नियन्त्रण तथा व्यवस्थापन गर्नुपर्दछ। साथै, पालिकाले राजस्व सङ्कलन प्रक्रियालाई पारदर्शी तथा प्रभावकारी बनाउनेतर्फ ध्यान दिनुपर्दछ।

क्र.सं.	रसिद नं.	ठेली संख्या	आय ठेक्का विवरण	ठेकेदारको नाम
१	१ देखी ४४०० सम्म	२२	जोगबुढाखोलामा रोयल्टी संकलन	हुनैनाथ निर्माण सेवा
२	१ देखी १९४०० सम्म	९७	सडक उपयोग सेवा शुल्क	हुनैनाथ निर्माण सेवा
३	१ देखी २५० सम्म	५	कवाड वस्तुको ठेक्का	सरिता ट्रेडर्स
४	१ देखी ४०० सम्म	४	जोगबुढा नदीमा माछा मार्ने ठेक्का	हंशराज सार्की
५	१ देखी १२०० सम्म	६	पशुजन्य वस्तुको कारोबारमा ठेक्का	इन्द्र सिंह कार्की

५१.२ **सडक उपयोग सेवा शुल्क तथा कानूनी जटिलता -** स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को परिच्छेद ९ अनुसार, स्थानीय तहले विभिन्न कर तथा शुल्क लगाउने र आय ठेक्काबापत बक्यौता रकम असुल गर्ने व्यवस्था गरिएको छ। पालिकाको आर्थिक ऐन, २०८१ को दफा ७ अनुसार, नगरपालिका भित्र आफ्नै स्रोतले निर्माण गरेका तथा पालिकालाई हस्तान्तरण भई आएका सडकमा सवारी आवागमनमा सडक उपयोग सेवा शुल्कलाग्ने व्यवस्था उल्लेख गरेको छ। यस वर्ष रु. ८,१२,३००।०० रकम सडक उपयोग सेवा शुल्कबापत संकलन गरेको छ । पालिकाले कर तथा शुल्कको ठेक्का लगाउँदा ऐनमा उल्लेखित वित्तीय अधिकार क्षेत्रभित्र रहेर स्पष्ट कानूनी व्यवस्था बमोजिम गर्नुपर्ने देखिन्छ। तसर्थ, आर्थिक ऐनमा कर निर्धारणको अधिकार, दायरा, र संकलन प्रक्रियाबारे स्पष्ट प्रावधान राखी कानूनी रूपमा कर संकलन प्रक्रिया सुनिश्चित गर्नुपर्छ।

५१.३ **असम्बन्धित शीर्षकमा मूल्य अभिवृद्धि कर दाखिला**

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फस्र्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८३-१-१०** को निर्णयले रू **३४५,९३०** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

प्रमाण पेश नगरेको	०

५१.४ **नदीजन्य पदार्थमा रोयल्टी** - ढूंगा, गिट्टी वालुवा उत्खनन् बिक्री तथा व्यवस्थापन सम्बन्धी मापदण्ड, २०७७ को बुदा न ९ मा जिल्ला समन्वय समितिको प्रमुखको संयोजकत्वमा ९ सदस्यीय अनुगमन समिति रहने र सो समितिले पालिका अन्तर्गको नदीजन्य पदार्थ उत्खननको अनुगमन गर्नुका साथै सम्बन्धित पालिकाले समेत नियमित अनुगमन गर्नुपर्ने उल्लेख छ। पालिका अन्तर्गतका जोगबुढाखोलाबाटबाट नदीजन्य पदार्थ उत्खनन् गर्ने उद्देश्यले गरिएको वातावरणीय प्रभाव मूल्याङ्कन प्रतिवेदनमा १८,९०० घन मिटर उत्खनन गर्न मिल्ने उल्लेख छ । पालिकाले यो वर्ष लगाएको ठेक्काको बार्षिक न्यूनतम अंकलाई आधार लिदा उक्त खोलाबाट १८,९०० घनमिटर परिमाणको ठेक्का लागाई आय संकलन गरेको छ। उक्त ठेक्काबाट यस वर्ष रोयल्टी रू ४४,३५,०००(मूल्य अभिवृद्धि कर बाहेक) असुल गरेको छ। तसर्थ के कति नदीजन्य पदार्थ उत्खनन भयो सोको परिमाण खुल्ने प्रमाण संलग्न नरहेकाले सो समेत अनुगमन गरी उत्खनन भएको परिमाण सुनिश्चित गर्नुपर्दछ।

५१.५ **असूल गर्न बाँकी मूल्य अभिवृद्धि कर**

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फस्र्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१२-३** को निर्णयले रू **२३०,६२०** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फस्र्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८३-१-१०** को निर्णयले रू **१०५,९९९** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फस्र्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८३-१-१०** को निर्णयले रू **३५,७५०** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

असुल गर्नुपर्ने	०

५२ **शिक्षा तथा विद्यालय अनुदान व्यवस्थापन**

शिक्षा तथा मावन स्रोत विकास केन्द्रद्धारा जारी कार्यक्रम कार्यान्वयन कार्यविधि, २०८१/८२ अनुसार शैक्षिक कार्यक्रम कार्यान्वयनका लागि संघीय सशर्त चालु अनुदान अन्तर्गत प्राप्त बजेट कार्यन्वयन गर्ने मार्गदर्शन उल्लेख छ । पालिकाले यस बर्ष शिक्षा तथा विद्यालय अनुदान व्यवस्थापनका लागी संघीय सशर्त चालु अनुदानबाट देहायबमोजिमको खर्च गरेको छ ।

क्र.सं.	कार्यक्रम/आयोजना/क्रियाकलापको नाम	खर्च रु.
१	आधारभूत तहका स्वीकृत दरवन्दीका शिक्षक राहत अनुदान शिक्षकका लागि तलब भत्ता अनुदान (विशेष शिक्षा परिषद अन्तरगतका शिक्षक/कर्मचारीहरु समेत)	७७३९३५१९.१
२	प्रारम्भिक बाल विकास सहजकर्ताहरुको पारिश्रमिक तथा विद्यालय कर्मचारी व्यबस्थापन अनुदान	१००६४३३८
३	आधारमुत तह कक्षा (६-८) मा अंग्रेजीगणित र विज्ञान विषयमा शिक्षण सहयोग अनुदान	१८४५९६०
४	माध्यमिक तह कक्षा (९-१०) मा अंग्रेजीगणित र विज्ञान विषयमा शिक्षण सहयोग अनुदान	३५८७२६०.१
५	माध्यमिक तहका स्वीकृत दरवन्दीका शिक्षक राहत अनुदान शिक्षक लागि तलब भत्ता अनुदान (विशेष शिक्षा परिषद अन्तरगतका शिक्षक/कर्मचारी प्राविधिक धारका प्रशिक्षक समेत)	२०५६५०००
६	शैक्षिक सुशासनका लागि सस्थागत क्षमता विकास विद्यार्थी परीक्षण मुल्याङ्कन शिक्षक मेन्टरिङ तथा विद्यालय सुपरिवेक्षण	१११६४४०
७	सामुदायिक विद्यालयका छात्राहरुलाई निशुल्क स्यानिटरी प्याड ब्यवस्थापन	२३९५७३२
८	विपद्का समयमा सिकाइ निरन्तरताका लागि सिकाइ आपुरण तथा द्रुत सिकाइ योजना (ReAL) कार्यान्वयन	४८८२२७
९	विद्यालय सञ्चालन तथा व्यवस्थापन अनुदान	१६०००००
१०	प्रति विद्यार्थी लागतका आधारमा सिकाइ सामग्री तथा डिजिटल सिकाइ समाग्री व्यवस्थाका लागि विद्यालयलाइ अनुदान	२४५६९००
११	तोकिएका विद्यार्थीको दिवा खाजाका लागि विद्यालयलाई अनुदान	४३७३९१०
१२	शैक्षिक पहुँच सुनिश्चितता अनौपचारिक तथा वैकल्पिक शिक्षा कार्यक्रम (परम्परागत विद्यालय वैकल्पिक विद्यालय साक्षरता र निरन्तर शिक्षाका कार्यक्रम समेत)	८०००००
१३	विद्यालयमा शैक्षिक गुणस्तर सुदृढीकरण एवम् कार्यसम्पादनमा आधारित प्रोत्साहन अनुदान	१३४५४६२
१४	सार्वजनिक विद्यालयका विद्यार्थीहरुका लागि निशुल्क पाठ्यपुस्तक अनुदान (स्थानीय विषय/मातृभाषाको समेत)	३५०४७३१
१५	विपन्न लक्षित छात्रवृत्तिकालागि छनौट भएका (कक्षा ६-१२ मा अध्ययनरत) विद्यार्थीका लागि छात्रवृत्ति	९१८०००
१६	सार्वजनिक विद्यालयमा अध्ययनरत विद्यार्थीहरुका लागि छात्रबृत्ति (आवासीय तथा गैरआवासीय)	५८०४००
	कुल जम्मा	१३,३०,३५,८७९.२

यस सम्बन्धमा देखिएका व्यहोरा निम्न छन :

५२.१ **अनुगमन नियमन व्यवस्था** - स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ११ अनुसार माध्यामिक तहसम्मका विद्यालय संचालन तथा व्यवस्थापनको लागि आवश्यक नीति निर्माण, अनुगमन मुल्यांकन तथा नियमन सम्बन्धि कार्य सम्बन्धित पालिकाले गर्ने व्यवस्था भएकोमा पालिकाले विद्यालय अनुगमन मापदण्ड तयार गरेको छैन। जसबाट विद्यालय अनुगमन कार्यका साथै शिक्षण सिकाई कार्य प्रभावकारी रुपमा संचालन हुन नसक्ने देखिएकोले मापदण्ड तयार गरी विद्यालय अनुगमन कार्यलाई प्रभावकारी रुपमा सञ्चालन गर्ने तर्फ ध्यान दिनुपर्दछ।

५२.२ **IEMIS अद्यावधिक** - शिक्षा तथा मावन स्रोत विकास केन्द्रद्धारा जारी कार्यक्रम कार्यान्वयन कार्यविधि, २०८१/८२ को बुँदा नं. ५ मा स्थानीय तहका लागि निर्धारण हुने अनुदान विद्यालयबाट गरिने शैक्षिक तथ्याङ्क शैक्षि व्यवस्थापन सूचना प्रणाली (EMIS) मा आधारित हुने र विद्यालयले तथ्याङ्क नभरेका/अद्यावधिक नगरेका कारणबाट स्थानिय तहले पाउने अनुदानमा फरक पर्न जाने भएकाले आफ्नो मातहतका सबै सामुदायिक तथा संस्थागत विद्यालयलाई EMIS अनिवार्य रुपले भर्न/अद्यावधिक गर्न लगाउने र स्थानीय तहले विद्यालयबाट अद्यावधिक गरिएको शैक्षिक शत्र २०८१ को तथ्याङ्कको सत्यापन गर्ने र सत्यापन भएको तथ्याङ्कका आधारमा अनुदान निकासा दिनुपर्ने उल्लेख छ । पालिका भित्र रहेका अधिकांश विद्यालयको IEMIS विवरण अद्यावधिक रहेको देखिएन। यसरी विद्यार्थीको

संख्यात्मक विवरण अद्यावधिक राख्न तयार गरीएको प्रणालीमा विवरण अद्यावधिक गराई सोही बमोजिम निकासा गर्ने तर्फ पालिकाले ध्यान दिनुपर्दछ।

५२.३ **शिक्षक दरवन्दी र पदपूर्ति** - स्थानीय तह अन्तर्गत रहेका सामुदायिक विद्यालयहरुमा दरबन्दी अनुसार शिक्षकको पदपूर्ति भई नियमित पठनपाठनको व्यवस्था हुनुपर्दछ। पालिका अन्तर्गत विभिन्न तहका २५ सामुदायिक विद्यालयमा अङ्ग्रेजी गणित विज्ञान अनुदान शिक्षक सहित ११० शिक्षक दरवन्दी रहेकोमा पालिका अनुदान सहित १५२ शिक्षकको पदपूर्ति रहेको छ। शिक्षा नियमावली, २०५९ को नियम ७७ को उपनियम (१) मा सामुदायिक विद्यालयको प्रत्येक कक्षामा सामान्यतया उपत्यका तथा तराई, पहाडी र हिमाली क्षेत्रमा क्रमश: ५०, ४५ र ४० विद्यार्थी हुनुपर्ने व्यवस्था छ। सोही नियमावलीको नियम १२क मा अधिकांश कक्षामा नियम ७७ बमोजिमको विद्यार्थी संख्या नभएकोमा विद्यालय गाभ्न सक्ने व्यवस्था छ। पालिकाका स्थित २२ सामुदायिक विद्यालयमा ECD बाहेकका ५४०८ विद्यार्थी अध्ययनरत रहेका छन। पालिकाले न्यून विद्यार्थी भएका विद्यालय अन्य विद्यालयमा गाभ्ने वा अन्य प्रकृया संचालन गरी शिक्षक विद्यार्थीको अनुपात मिलाउनु पर्दछ।

सि.नं.	विद्यालयको नाम	दरबन्दी					पदपुर्ती						विद्यार्थी	अनुपात
		स्थायी	राहत	करार	अनुदान	जम्मा	स्थायी	राहत	करार	अनुदान	पालिका	जम्मा		
१	श्री शारदा सरस्वती मावि	८	७	२	०	१७	८	७	२	०	२	१९	७४६	३९:१
२	श्री महाकाली आदर्श मावि	१०	०	०	२	१२	१०	०	०	२	१	१३	३६८	२८:१
३	श्री शंकर पार्वती मावि	७	३	०	३	१३	७	३	०	३	२	१५	४७१	३१:१
४	श्री पशुपती आवि	५	१	०	१	७	५	१	०	१	१	८	१६१	२०:१
५	श्री कालिका आवि	२	२	०	०	४	२	२	०	०	०	४	५९	१५:१
६	श्री पूर्णा आवि	३	३	०	१	७	३	३	०	१	२	९	१७६	२०:१
७	श्री गणेश आवि	२	१	०	०	३	२	१	०	०	२	५	११७	२३:१
८	श्री पूर्णागिरी आवि चाँदनी	१	२	०	०	३	१	२	०	०	१	४	६६	१७:१
९	श्री जमुना आवि	१	३	०	०	४	१	३	०	०	१	५	६५	१३:१
१०	श्री मालिका आवि	२	४	०	०	६	२	४	०	०	२	८	१९४	२४:१
११	श्री भानु मावि	१०	४	११	०	२५	१०	४	११	०	३	२८	५४९	२०:१
१२	श्री लक्ष्मी मावि	६	७	२	०	१५	६	७	२	०	२	१७	५०७	३०:१
१३	श्री अम्विका मावि	११	४	२	०	१७	११	४	२	०	२	१९	७०४	३७:१
१४	श्री राष्ट्रिय आवि	७	१	०	०	८	६	१	०	०	२	९	१२९	१४:१
१५	श्री ओमकार आवि	४	२	०	१	७	४	२	०	१	१	८	२३६	३०:१
१६	श्री जनज्योती मावि	४	४	०	३	११	४	४	०	३	३	१४	४४०	३१:१
१७	श्री भैरव आवि	२	१	०	०	३	२	१	०	०	१	४	४८	१२:०१
१८	श्री कमलशा आवि	२	२	०	०	४	२	२	०	०	१	५	६५	१३:०१
१९	श्री सृजना आवि	१	३	०	१	५	१	३	०	१	२	७	२०४	२९:१
२०	श्री पूर्णागिरी आवि दोधारा	२	२	०	०	४	२	२	०	०	१	५	४३	९:०१
२१	श्री हरिओम आवि	१	०	०	०	१	१	०	०	०	१	२	२०	१०:१
२२	श्री नवयुग आवि	१	१	०	०	२	१	१	०	०	२	४	४०	१०:१
जम्मा		९२	५७	१७	१२	१७८	९१	५७	१७	१२	३५	२१२	५४०८	२६:१

५२.४ पालिकाका करार शिक्षक पारीश्रमिक - शिक्षा विज्ञान तथा प्रविधि मन्त्रालयबाट आर्थिक वर्ष २०८०।८१ को लागि स्वीकृत तथा शिक्षा तथा मानव स्रोत विकास केन्द्रबाट प्रकासित कार्यक्रम कार्यान्वयन कार्यविधिको खण्ड २ मा स्वीकृत दरवन्दीमा कार्यरत स्थायी तथा अस्थायी/करार र शिक्षण राहत अनुदान कोटामा कार्यरत शिक्षक तथा प्रारम्भिक वाल विकास शिक्षकको तलव भत्ताको लागि वित्तीय हस्तान्तरण मार्फत जाने सशर्त अनुदानबाट खर्च लेख्नुपर्ने व्यवस्था छ। त्यस्तै स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ८३ मा पालिकाको कार्यक्षेत्र तथा कार्यबोझ समेतको विश्लेषण गरी संगठन तथा व्यवस्थापन सर्वेक्षणको आधारमा स्थायी र सेवा करारमा लिइने दरवन्दी प्रस्ताव तयार गर्नुपर्ने व्यवस्था छ। अस्थायी प्रकृतिको दरवन्दी सिर्जना गर्न नहुने व्यवस्था छ। पालिकाले उल्लेख गरेको व्यवस्था अनुसार दरबन्दी स्वीकृत नगरी ३५ शिक्षक करारमा नियुक्त गरी यो वर्ष समानीकरण अनुदान/राजस्व बाँडफाट स्रोतबाट रू

७४,९५,०००।०० तलब भत्ता भुक्तानी गरेको देखियो। कार्यबोझ र पालिकाको आफ्नो आयको आकार समेतको आधारमा विद्यालयहरूमा शिक्षक विद्यार्थी अनुपातका आधारमा सर्वेक्षण गरेर मात्र शिक्षकको दरबन्दी सिर्जना गरी शिक्षकको तलव खर्च लेख्नुपर्दछ।

५२.५ **पालिकामा काज शिक्षक** - शिक्षकलाई सामुदायिक विद्यालयले शिक्षा प्रदान गर्ने वा विद्यालय प्रशासनसँग सम्बन्धित काममा मात्र प्रयोग गर्नुपर्ने स्पष्ट व्यवस्था छ। तर, पालिकाले पूर्णागीरी आ.वि. दोधारामा राहत दरबन्दी रहेका र सोही विद्यालयबाट तलब-भत्ता बुझ्ने शिक्षक श्री निर्मल चन्दलाई नगरपालिकामा शिक्षा शाखामा राखेको छ। त्यसैगरी मालिका आवी राहतमा कार्यरत तथा सोही विद्यालयबाट तलब भत्ता बुझ्ने पदम बहादुर सिंहलाई पालिकाको खेलकुद शाखामा राखेको छ । पालिकाले विद्यालय पूर्णागीरी आ.वि. मा १ शिक्षक र मालिका आविमा २ शिक्षक करारमा नियुक्ती गरी तलब-भत्ताका लागि निकासा गरेको छ। यसरी दरबन्दीभित्रको शिक्षकलाई शिक्षण कार्यमा संलग्न नगरी करारमा शिक्षक नियुक्त गरी रु. ९,२३,४५२।०० थप व्ययभार सिर्जना गरेको कार्य नियमसम्मत नदेखिएको रु.

अनियमित भएको	९,२३,४५२

५२.६ (२५८-2082-03-14):

शैक्षिक गुणस्तर सुदृढीकरण एवम् कार्य सम्पादनमा आधारित प्रोत्साहन अनुदान - कार्यक्रम कार्यान्वियन कार्यविधि २०८१/८२ को क्रियाकालाप नं. २.७.१३.१३(९.२) अनुसार तोकिएको सुचकाङ्कका आधारमा उत्कृष्ट व्यवस्थापन भएका विद्यालयलाई सिकाई सुदृढिकरणका उच्चतम अङ्क प्राप्त गर्ने प्रथम र द्बितीय हुने विद्यालयलाई क्रमशः तीन लाख र दुई लाख अनुदान दिने तथा विद्यालयले प्राप्त अनुदान व्यावस्थापन समितिको निर्णयअनुसार खर्च गर्ने, विद्यालयले सम्पादित कार्यको आवधिक प्रतिवेदन पालिकामा गर्नुपर्ने र पालिकाले प्रस्ताव अनुसार अनुदान रकमको उपयोगको अवस्थाका सम्बन्धमा नियमित अनुगमन गर्ने उल्लेख छ। पालिकाले यसवर्ष जनज्योती माविलाई रु ३ लाख र शंकर पार्वती माविलाई रु. २ लाख कूल ५ लाख अनुदान दिएको छ । पालिकाले उल्लेखित व्यवस्थाअनुसार अनुगमन गरी अनुदानको उपयोग सुनिश्चित गर्नुपर्दछ ।

५२.७ **सामुदायिक केन्द्र** - कार्यक्रम कार्यान्वियन पुस्तिका २०८१/८२ को ६.७ मा स्थानीय तहको शिक्षा शाखाले नियमितरुपमा सञ्चालनमा रहेका सामुदायिक सिकाई केन्द्रको स्थलगत निरिक्षण गरी वार्षिक साधारण सभा भएको, विद्यान बमोजिम पदाधिकारीको निर्वाचन भएको, साधारणसभाबाट बजेट र कार्यक्रम प्राप्त गरेको गत आर्थिक वर्षको खर्च स्वीकृत गरेको र लेखापरीक्षण गरी प्रतिवेदन पेश गरेको लगायतको मापदण्ड पुरा गरेका सामुदायिक केन्द्रहरुलाई एकमुष्ट रु. ३ लाख अनुदान उपलब्ध गराउने उल्लेख छ। शैक्षिक पहुचमा सुनिश्चितता, अनौपचारी तथा वैकल्पिक शिक्षा कार्यक्रम अर्न्तगत दोधारा सामुदायिक अध्यायन केन्द्र र सरस्वती सामुदायिक सिकाई केन्द्र सहित २ सामुदायिक सिकाई केन्द्रलाई रु. ८ लाख अनुदान निकासा भएकोमा उक्त अनुदान उपयोगको सुनिश्चित गर्नुपर्ने देखिन्छ।

५२.८ **साक्षरता तथा अनौपचारिक शिक्षा कार्यक्रम** - कार्यक्रम कार्यान्वियन पुस्तिका २०८१/८२ को क्रियाकलाप नं. २.७.१३.११ को ६.९ मा यस शीर्षकबाट विनियोजित बजेटबाट साक्षर हुन बाँकी रहेका स्थानी􀀁य तहले सामुदायिक सिकाइ केन्द्र, विद्यालय, विद्यार्थी, राजनीतिक दल, नागरिक समाज, विकास साझेदार संस्था लगायतको सहभागितामा कार्ययोजना निर्माण गरी साक्षरता कार्यक्रम सञ्चालन गरी साक्षर स्थानीय तह घोषणा गर्ने र सो को जानकारी शिक्षा विकास समन्वय इकाईमार्फत केन्द्रको अनौपचारिक तथा बैकल्पिक शिक्षा शाखामा जानकारी गराउने तथा साक्षर भएका स्थानीय तहले सामुदायको आवश्यकताको आधारमा विभिन्न सरोकारवालाहरु विच समन्वय, सहकार्य र साझेदारीमा विद्यमान सामुदायिक संरचनासमेतको समन्वयमा सामुदायिक सिकाइ केन्द्र मार्फत बैकल्पिक शैक्षिक कार्यक्रम, अनौपचारिक शिक्षा तथा खुला सिकाइ र आजीवन सिकाइका कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने उल्लेख छ । पालिकाले यस वर्ष दोधारा सामुदायिक अध्ययन केन्द्र र सरस्वती सामुदायिक सिकाई केन्द्रलाई प्रति केन्द्र रु. १ लाख का दरले कूल

रु. २ लाख निकासा गरेकोमा देहायबमोजिम खर्च गरेको विवरण पेश भएको छ। यसरी उल्लेखित कार्यविधिले तोकिएबमोजिम नगरेको नियमसम्मत नदेखिएको रु.

सामूदायिक सिकाइ केन्द्रको नाम	खर्चको विवरण	भुक्तानी रु.
दोधारा सामुदायिक अध्ययन केन्द्र	कम्प्यूटर तालिममा प्रशिक्षक तथा खाजा खर्च	१०००००
सरस्वती सामुदायिक सिकाइ केन्द्र	ल्यापटप खरिद, वक्तृत्वकला र शिक्षक विद्यार्थी तथा अभिभावक विच अन्तर्क्रिया	१०००००
जम्मा		२०००००

अनियमित भएको	२,००,०००

५२.९ **दिवा खाजा** - आर्थिक वर्ष २०८१/८२ को लागि शिक्षा, विज्ञान तथा प्रविधि मन्त्रालयबाट स्वीकृत कार्यक्रम पुस्तिका २०८१/८२ को अनुसूची ४(ख) मा ४ देखि १२ बर्ष उमेरका बालबालिकाका लागि दैनिक आवश्यक पर्ने वृहत र सुक्ष्म पोषक तत्वको मात्रा तोकिएको छ। त्यसै गरि उक्त अनुसूचीले दिवा खाजा व्यवस्थापन सम्बन्धमा दिवा खाजाका लागि स्थानीय स्तरमा उत्पादन हुने खाद्यान्न प्रयोग गरी विद्यालयमा दिवा खाजा तयार गरी विद्यार्थीलाई उपलब्ध गराउने, विद्यालय व्यवस्थापन समितिले अभिभावक आमा समूह मार्फत खाजा व्यवस्थापनको प्रत्यक्ष रेखदेख तथा अनुगमनको व्यवस्था मिलाउन सक्ने र दिवा खाजाका लागि विद्यार्थीलाई नगद उपलब्ध नगराउने उल्लेख छ। पालिकाले शसर्त अननुदानबाट कुल २२ विद्यालय तथा अन्तर्गतका बालबिकास केन्द्रका लागि खाजा वापत रु. ४३,७३,९१०।०० विद्यालयको मागको आधारमा विद्यालयको खातामा निकासा गरेको पाइयो । पालिकाले निकासा गरेको रकमको सदुपयोग भए नभएको र विद्यार्थीहरुले तोकिए बमोजिमका पौष्टिकयुक्त खानेकुरा पाए नपाएको सम्बन्धमा पालिकाले अनुगमन गरि सहि सदुपयोगको सुनिश्चितता गर्नुपर्दछ।

५२.१० **प्रति विद्यार्थी लागतका आधारमा अनुदान** - कार्यक्रम कार्यान्वयन कार्यविधि २०८१/८२ को क्रियाकलाप नम्बर २.७.१३.५० मा प्रति विद्यार्थी लागतका आधारमा सिकाई सामाग्री तथा डिजिटल सामाग्री व्यवस्थाका लागि विद्यालयलाई अनुदान कार्यक्रम अर्न्तगत विद्यालयलाई अनुदान निकासा पश्चात अनुदानको प्रगति प्रतिवेदन पेश गर्नु पर्ने व्यवस्था छ। यस वर्ष ६१ वटा विद्यालयलाई(प्राविधिक धार सहितका विद्यालय) जम्मा रु. २४,४८,९०० निकासा भएकोमा अनुदान उपयोगको प्रगति प्रतिवेदन पेश भएको पाईएन । अत: कार्यक्रम कार्यान्वयन कार्यविधिको पालना हुनुपर्दछ ।

५२.११ **विद्यालय सञ्चालन तथा व्यवस्थापन अनुदान** - कार्यक्रम कार्यान्वयन कार्यविधि २०८१/८२ को क्रियाकलाप नम्बर २.७.१३.१० (५.१) मा विद्यालय सञ्चालन तथा व्यवस्थापनका लागी लेखा परीक्षण लगायत कार्यक्रम अनुसार खर्च गर्न अनुदान उपलब्ध गराउने व्यवस्था छ । पालिकाले यस वर्ष २२ सामुदायिक विद्यालयलाई विद्यालय सञ्चालन तथा व्यवस्थापन अनुदान शीर्षकबाटरु. १६ लाख र प्रति विद्यार्थी लागतका आधारमा अनुदान शीर्षकबाट थप रु. ८ हजार सहित कूल रु. १६ लाख ८ हजार निकासा गरेको छ । पालिकाले निकासा भएको अनुदानको सदुपयोग भएको सुनिश्चित हुनुपर्दछ ।

५२.१२ **निशुल्क पाठ्यपुस्तक** - शिक्षा तथा मानव श्रोत विकास केन्द्रले आर्थिक वर्ष २०८१।८२ को लागि जारी गरेको कार्यक्रम कार्यान्वयन कार्यविधिको क्रियाकलाप न. २.४.६.२ मा सार्वजनिक विद्यालयका कक्षा १ देखी १२ सम्मका विद्यार्थीकालागि नि:शुल्क पाठ्यपुस्तक अनुदान दिने र अनुदानबमोजिम विद्यालयले पाठ्यपुस्तक विद्यार्थिलाई वितरण गरेको पालिकामा पेश गर्ने उल्लेख छ। पालिकाले यो वर्ष २२ विद्यालयका कक्षा १ देखी १२ सम्मका ५४८० विद्यार्थीहरुलाई रु. ३५,०४,७३१।०० निकासा गरेको छ । विद्यार्थीले पाठ्यपुस्तक समयमा पुगे नपुगेको तथा प्राप्त गरेको सुनिश्चित हुनुपर्दछ ।

५२.१३

पाठ्यपुस्तक वितरण भरपाई पेश नभएको - शिक्षा तथा मानव श्रोत विकास केन्द्रले आर्थिक वर्ष २०८१।८२ को लागि जारी गरेको कार्यक्रम कार्यान्वयन कार्यविधिको क्रियाकलाप न. २.४.६.२ मा सार्वजनिक विद्यालयका कक्षा १ देखी १२ सम्मका विद्यार्थीकालागि नि:शुल्क पाठ्यपुस्तक अनुदान दिने र अनुदानबमोजिम विद्यालयले पाठ्यपुस्तक विद्यार्थिलाई वितरण गरेको पालिकामा पेश गर्ने उल्लेख छ। पालिकाले यो वर्ष २२ विद्यालयका कक्षा १ देखी १२ सम्मका विद्यार्थीहरुलाई निकासा भएको मध्ये केहि विद्यालयले निकासा गरेको पाठ्यपुस्तक भन्दा कम वितरण गरेको भरपाई पेश गरेको देखियो । उक्त निकासाबमोजिमको वितरण प्रमाण पेश गर्नुपर्ने रु.

हरिओम आधारभूत विद्यालय					
कक्षा	दर प्रतिसेट	निकाशा	वितरण		वितरण गर्न बाँकी रु.
			भएको	नभएको	
१	५२०.८	२	१	१	५२१
२	५५६.८	२	०	२	१११४
३	५८०.८	३	१	२	११६२
४	५९६.२	४	२	२	११९२
५	६३३.६	५	३	२	१२६७
जम्मा (क)					५२५६
लक्ष्मी माद्यमिक विद्यालय					
कक्षा	दर प्रतिसेट रु.	निकाशा	वितरण		वितरण गर्न बाँकी रु.
			भएको	नभएको	
६	७०७.३	५०	४१	९	६३६६
९	७७०	६०	५१	९	६९३०
११	३१०.३	८०	३०	५०	१५५१५
जम्मा (ख)					२८८११
शंकर पार्वति माध्यमिक विद्यालय					
कक्षा	दर प्रतिसेट रु.	निकाशा	वितरण		वितरण गर्न बाँकी रु.
			भएको	नभएको	
१	५२०.८	२०	१४	६	३१२५
३	५८०.८	३०	२५	५	२९०४
७	७४८	७०	६५	५	३७४०
जम्मा (ग)					९७६९
पशुपती आधारभूत विद्यालय					
कक्षा	दर प्रतिसेट	निकाशा	वितरण		वितरण गर्न बाँकी रु.
			भएको	नभएको	
२	५५६.८	१०	६	४	२२२७
४	५९६.२	१५	११	४	२३८५
५	६३३.६	२५	१२	१३	८२३७
७	७४८	३०	२६	४	२९९२
जम्मा (घ)					१५८४१

पूर्ण आधारभूत विद्यालय					
कक्षा	दर प्रतिसेट रु.	निकाशा	वितरण		वितरण गर्न बाँकी रु.
			भएको	नभएको	
१	५२०.८	१२	८	४	२०८३
४	५९६.२	२०	१७	३	१७८९
५	६३३.६	२१	१९	२	१२६७
६	७०७.३	२६	२२	४	२८२९
७	७४८	२५	१९	६	४४८८
जम्मा (ङ)					१२४५६
कूल जम्मा (क+ख+ग+घ+ङ)					७२१३३

प्रमाण पेश नगरेको	७२,१३३

५२.१४ **छात्रवृत्ति -** शिक्षा तथा मानव श्रोत विकास केन्द्रले आर्थिक वर्ष २०८१।८२ को लागि जारी गरेको कार्यक्रम कार्यान्वियन कार्यविधिको क्रियाकलाप न. २.७.११.१ मा सार्वजनिक विद्यालयमा अध्ययनरत विद्यार्थीहरुकोलागि विभिन्न आधारमा छात्रवृत्तिको दर निर्धारण गरेको छ। त्यसैगरी IEMIS मा प्रविष्ट तथ्याङ्कलाई सम्बन्धित विद्यालयबाट कक्षागत विद्यार्थीहरुको यथार्थ तथ्याङ्कसँग सत्यापन गराई शिक्षा अधिकृतबाट प्रमाणित गरी सोही आधारमा विद्यालयहरुलाई रकम निकासा गर्नुपर्ने व्यवस्था छ। पालिकाले पालिकाका सामुदायिक विद्यालयलाई EMIS को तथ्याङ्कका आधारमा २२ विद्यालयमा गैर आवासिय छात्र वृत्ति रु. ५,८०,४००।०० निकाशा गरेकोमा IEMIS मा प्रविष्ट तथ्याङ्कलाई सम्बन्धित विद्यालयबाट कक्षागत विद्यार्थीहरुको यथार्थ तथ्याङ्कसँग सत्यापन गरेको छैन । पालिकाले सत्यापन गरी रकम निकासा गर्नुपर्दछ।

५२.१५ **छात्रवृत्ति वितरण भरपाई पेश नभएको**

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१२-३** को निर्णयले रू **३,०००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१२-३** को निर्णयले रू **२,८००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

प्रमाण पेश नगरेको	०

५२.१६ **छात्रवृत्ति विवरण सार्वजनिकिकरण -** नेपालको संविधानको अनुसूची ८ अनुसार आधारभूत र माध्यमिक शिक्षा स्थानीय तहको अधिकारको सूची अन्तर्गत रहेको देखिन्छ। अनिवार्य तथा निःशुल्क शिक्षा सम्बन्धी ऐन, २०७५ को दफा २७ मा निजी लगानीका विद्यालयले प्रारम्भिक बालविकास तथा शिक्षा देखि बाह्र कक्षा सम्मका कूल विद्यार्थी संख्या अनुसार पांचसय जनासम्म, पांचसय देखि आठसय जनासम्म र आठसय भन्दा बढी विद्यार्थी संख्या भएका विद्यालयले क्रमशः कम्तीमा दश, बाह्र र पन्ध्र प्रतिशत विद्यार्थीलाई निःशुल्क शिक्षा प्रदान गर्न स्थान आरक्षण गर्नुपर्ने व्यवस्था छ। शिक्षा नियमावली, २०५९ को नियम १५१ मा संस्थागत विद्यालयले गरीव, अपाङ्ग, महिला, दलित र जनजाति विद्यार्थीलाई छात्रवृत्ति उपलब्ध गराउनुपर्ने व्यवस्था छ। यसर्थ पालिकाले आफ्नो क्षेत्रका विद्यालयको अनुगमन गरी यस्ता छात्रवृत्ति कार्यक्रमको कार्यान्वयनको पारदर्शिता र जवाफदेहिता प्रवर्धनको लागी यसरी छात्रवृत्ति पाउने विद्यार्थीको नाम, ठेगाना र रकम पालिकाको र सम्वन्धित विद्यालयको वेभसाइटबाट सार्वजनिकरण गर्नु गराउनु पर्दछ।

५२.१७ **स्यानिटरी प्याड खरिद** - स्यानिटरी प्याड (वितरण तथा व्यवस्थापन) कार्यविधि,२०७६ को दफा ४ मा पालिकाले खरिद गरेको स्यानिटरी प्याड गुणस्तरमा कमी नआउने गरी भण्डारण गर्नुपर्ने उल्लेख छ। साथै दफा ५ मा स्यानिटरी प्याड त्रैमासिक, चौमासिक वा अर्धवार्षिक रुपमा वितरण गर्न सकिने उल्लेख छ। पालिकाका भित्रका सामुदायिक विद्यालयहरु छात्राको लागि पालिकाले यस वर्ष प्रति प्याड रु.६६.६७ का दरले ३३४१३ थान स्यानिटरी प्याड रु. २२,२७,६६४।०० मा खरिद भएको र सूचना प्रकाशनका लागि रु. १,६८,०८८।०० सहित यस शीर्षकमा कूल रु.२३,९५,७३२।०० खर्च गरेको छ । पालिकाले खरिद भएका स्यानिटरी प्याड मध्ये २८९३ थान वितरण गरेको भरपाई तथा मौज्दात विवरण पेश गरेको छैन । पालिकाले गत विगतको खपत तथा छात्राको संख्यालाई आधार मानी समयमै उचित परिमाणमा तोकिएको स्पेसिफिकेसन र गुणस्तर अनुसार खरिद गरी तोकिएको समयमै वितरण गर्नुपर्दछ।

५३ **तलब शीर्षकबाट दैनिक भ्रमण भत्ता**

आर्थिक कार्यविधी तथा वित्तीय उत्तरदायित्व नियमावली, २०७७ को नियम ३९ (१) मा सरकारी रकम खर्च गर्दा बजेट तथा कार्यक्रमको सीमाभित्र रही सम्बन्धित शीर्षकबाट खर्च गर्नुपर्ने तथा खर्च गर्दा रीत पुगे नपुगेको यकिन गरेर मात्र खर्च लेख्नुपर्ने उल्लेख छ । देहायका कर्मचारीलाई संघिय सशर्त चालुको स्थानीय तहका स्वास्थ्य शाखा, स्वास्थ्य चौकी, प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्र, अस्पताल तथा आयुर्वेद औषधालयहरुमा कार्यरत स्थायी कर्मचारीहरुको स्वीकृत दरवन्दी अनुसारको तलव, महगी भत्ता र पोषाक भत्ता शीर्षकबाट दैनिक भ्रमण खर्चबापतको रकम रु. ३,७०,१५९।०० भुक्तानी दिएको नियमसंगत नदेखिएको रु.

अनियमित भएको	३,७०,१५९

५४ **तलब शीर्षकबाट सामाग्री खरिद** (२९६-2082-03-23):

आर्थिक कार्यविधी तथा वित्तीय उत्तरदायित्व नियमावली, २०७७ को नियम ३९ (१) मा सरकारी रकम खर्च गर्दा बजेट तथा कार्यक्रमको सीमाभित्र रही सम्बन्धित शीर्षकबाट खर्च गर्नुपर्ने तथा खर्च गर्दा रीत पुगे नपुगेको यकिन गरेर मात्र खर्च लेख्नुपर्ने उल्लेख छ । देहायका कर्मचारीलाई संघिय सशर्त चालुको स्थानीय तहका स्वास्थ्य शाखा, स्वास्थ्य चौकी, प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्र, अस्पताल तथा आयुर्वेद औषधालयहरुमा कार्यरत स्थायी कर्मचारीहरुको स्वीकृत दरवन्दी अनुसारको तलव, महगी भत्ता र पोषाक भत्ता शीर्षकबाट अस्पतालकालागि प्रयोगशाला सामाग्री खरिद खर्चबापतको रकम रु. ३,००,०००।०० भुक्तानी दिएको नियमसंगत नदेखिएको रु.

अनियमित भएको	३,००,०००

५५ **तलब शीर्षकबाट अस्पतालका कर्मचारीलाई अतिरिक्त भत्ता** (२४९-2082-03-13):

आर्थिक कार्यविधी तथा वित्तीय उत्तरदायित्व नियमावली, २०७७ को नियम ३९ (१) मा सरकारी रकम खर्च गर्दा बजेट तथा कार्यक्रमको सीमाभित्र रही सम्बन्धित शीर्षकबाट खर्च गर्नुपर्ने तथा खर्च गर्दा रीत पुगे नपुगेको यकिन गरेर मात्र खर्च लेख्नुपर्ने उल्लेख छ । देहायका कर्मचारीलाई संघिय सशर्त चालुको स्थानीय तहका स्वास्थ्य शाखा, स्वास्थ्य चौकी, प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्र, अस्पताल तथा आयुर्वेद औषधालयहरुमा कार्यरत स्थायी कर्मचारीहरुको स्वीकृत दरवन्दी अनुसारको तलव, महगी भत्ता र पोषाक भत्ता शीर्षकबाट अस्पतालका कर्मचारीलाई अस्पतालमा अतिरिक्त समयमा काम गरेको खर्चबापतको रकम रु. ४,९२,३३१।०० भुक्तानी दिएको नियमसंगत नदेखिएको रु.

अनियमित भएको	४,९२,३३१

५६ **अनुदानको अनुगमन**

सार्वजनिक निकायबाट उपलब्ध गराईएको अनुदानको सही सदुपयोग भए नभएको एकीन गर्न अनुदान उपलब्ध गराउने निकायले समय समयमा अनुगमन गर्नुपर्दछ। यस वर्ष पालिकाले संघीय सशर्त अनुदानबाट कृषि क्षेत्र तर्फ खाद्यान्न बालीको उन्नत बिउ उपयोगमा अनुदान अन्तर्गत धानमा ५०१ जनालाई ११,४०० केजी रु. ४,१९,७००।०० र गहुँमा सहकारी संस्था, कृषक समुह र किसानलाई ११,१७३.१८ केजी रु. ५,००,०००।०० कुल रु. ९,१९,७००।०० खर्च लेखेको छ। तर पालिकाबाट बितरण भएको अनुदानको सहि सदुपयोग भए नभएको सम्बन्धमा अनुगमन तथा उत्पादन तथा उत्पादकत्वमा परेको प्रभाव, बजारीकरणमा पारेको प्रभाव, अनुदान प्राप्त

गर्ने लाभग्राहीको विवरण लगागत विषयमा पालिकाले कुनै अध्ययन प्रतिवेदन तथा प्राप्त उपलव्धी मापन गरेको छैन। साथै अनुदान सम्बन्धमा स्थानीय अनुदान नीति तय गरेका छैन। तसर्थ अनुगमनलाई प्रभावकारी वनाई संघ, प्रदेश तथा स्थानीय तहबाट वितरण हुने अनुदानमा दोहोरोपना नहुने गरी अनुदानग्राहीको जीबनस्तरमा सुधार आएको यकिन गरी रकमको पूर्ण सदुपयोग गराउनेतर्फ ध्यान दिनुपर्दछ।

५७ **पेश्की बाँकी**

आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व नियमावली, २०७७ को नियम ५० मा कुनै व्यक्ति फर्म वा संस्थालाई उपलव्ध गराएको पेश्की रकम तोकिएको म्याद भित्र फर्स्यौटगर्नुपर्ने व्यवस्था छ। पालिकालेगत वर्ष रयसवर्ष पेश्कीको रुपमा भुक्तानी भएको निम्नानुसार रकम आर्थिक वर्षको अन्त्य सम्म फर्स्यौट नभएकोले नियमानुसार पेश्की फर्स्यौट हुनु पर्दछ।रू.

क्र स	पेश्कीको प्रकार	पेश्की प्राप्त गर्नेको नाम	म्याद नाघेको पेश्की		म्याद ननाघेको पेश्की		जम्मा
			यस आव	गत आव	यस आव	गत आव	
पदाधिकारी पेश्की							
१		किशोर कुमार लिम्बु	०	५,००,०००	०	०	५,००,०००
कर्मचारी पेश्की							
२		जय बहादुर महरा	०	५,००,०००	०	०	५,००,०००
३		लक्ष्मी भट्ट	१,५०,०००	०	०	०	१,५०,०००
व्यक्तिगत पेश्की							
५		अमर बहादुर ठकुरी	०	३०,०००	०	०	३०,०००
६		एमाने वड	०	३०,०००	०	०	३०,०००
७		कल्पना भण्डारी क्षेत्री	०	३०,०००	०	०	३०,०००
८		कृष्णा देवी लुहार	०	३०,०००	०	०	३०,०००
९		खिम बहदुर सुनार	०	३०,०००	०	०	३०,०००
१०		गंगा लुहार	०	३०,०००	०	०	३०,०००
११		चन्द्रकला देवी सुनार	०	३०,०००	०	०	३०,०००
१२		जमुना रोकाया	०	८,०००	०	०	८,०००
१३		डम्बर बहादुर भण्डारी	०	३०,०००	०	०	३०,०००
१४		डम्मर भट्ट	०	३०,०००	०	०	३०,०००
१५		दल बहादुर सुनार सु.ना. ०७	०	३०,०००	०	०	३०,०००
१६		दिपक खडका	०	३०,०००	०	०	३०,०००
१७		दिपा सुनार	०	३०,०००	०	०	३०,०००
१८		नविन सिह धामी	०	३०,०००	०	०	३०,०००
१९		निर्मला भट्ट	०	३०,०००	०	०	३०,०००
२०		पार्वती दमाइ	०	३०,०००	०	०	३०,०००
२१		पार्वती भण्डारी	०	३०,०००	०	०	३०,०००
२२		बुदी सुनार	०	३०,०००	०	०	३०,०००
२३		बुध्दीसरा जैसी	०	३०,०००	०	०	३०,०००
२४		भानु जोशी	०	३०,०००	०	०	३०,०००
२५		भानु पोखरेल	०	३०,०००	०	०	३०,०००
२६		भीम बहादुर सार्की	०	३०,०००	०	०	३०,०००

२७		रेखा नेपाली	०	३०,०००	०	०	३०,०००
२८		रवि सुनार	०	३०,०००	०	०	३०,०००
२९		रामशरा सुनार	०	३०,०००	०	०	३०,०००
३०		लक्ष्मी लुहार सु।ना। ०२/०१	०	३०,०००	०	०	३०,०००
३१		लक्ष्मी सिंह	०	२५,०००	०	०	२५,०००
३२		लक्ष्मी सिह नागरिक आवास	०	३०,०००	०	०	३०,०००
३३		लिला सुनार	०	३०,०००	०	०	३०,०००
३४		शंकर दत्त जोशी	०	३०,०००	०	०	३०,०००
३५		श्रीमती तारा देवी सुनार	०	३०,०००	०	०	३०,०००
३६		सुमित्रा कुमारी वि.क.	०	३०,०००	०	०	३०,०००
३७		सरु सार्की	०	३०,०००	०	०	३०,०००
३८		साउनी सुनार	०	३०,०००	०	०	३०,०००
३९		हर्क दमाइ	०	३०,०००	०	०	३०,०००
४०		हिमा सुनार	०	३०,०००	०	०	३०,०००
जम्मा			**१,५०,०००**	**२,०५३,०००**	**०**	**०**	**२,२३८,०००**
संस्थागत							
१		नेपाल बिद्युत प्राधिकरण	०	३,५३,५७५.४२	०	०	३,५३,५७५.४२
२		नेपाल बिद्युत प्राधिकरण	०	८९,०४४.३०	०	०	८९,०४४.३०
३		नेपाल बिद्युत प्राधिकरण	०	१५,०००	०	०	१५,०००
४		नेपाल बिद्युत प्राधिकरण	०	४,८५५.३२	०	०	४,८५५.३२
५		नेपाल बिद्युत प्राधिकरण	०	४,९९,७३६	०	०	४,९९,७३६
६		नेपाल बिद्युत प्राधिकरण	०	३,४९,९८८	०	०	३,४९,९८८
७		नेपाल बिद्युत प्राधिकरण	०	५,००,०००	०	०	५,००,०००
८		नेपाल बिद्युत प्राधिकरण	०	४९,८६२	०	०	४९,८६२
९		नेपाल बिद्युत प्राधिकरण	०	२,०८,१८८	०	०	२,०८,१८८
१०		नेपाल बिद्युत प्राधिकरण	०	२,९९,०००	०	०	२,९९,०००
११		नेपाल बिद्युत प्राधिकरण	०	१२,००,०००	०	०	१२,००,०००
१२		नेपाल बिद्युत प्राधिकरण	०	१,४९,०००	०	०	१,४९,०००
१३		नेपाल बिद्युत प्राधिकरण	०	३,००,०००	०	०	३,००,०००
१४		नेपाल बिद्युत प्राधिकरण	०	५,५४,०००	०	०	५,५४,०००
१५		नेपाल बिद्युत प्राधिकरण	०	९,५०,०००	०	०	९,५०,०००

१६		नेपाल बिद्युत प्राधिकरण	०	१,००,०००	०	०	१,००,०००
१७		नेपाल बिद्युत प्राधिकरण	०	४,९९,०००	०	०	४,९९,०००
१८		नेपाल बिद्युत प्राधिकरण	०	१,००,०००	०	०	१,००,०००
१९		नेपाल बिद्युत प्राधिकरण	०	५०,०००	०	०	५०,०००
२०		नेपाल बिद्युत प्राधिकरण	१,४७,४६५	०	०	०	१,४७,४६५
२१		नेपाल बिद्युत प्राधिकरण	२,००,०००	०	०	०	२,००,०००
२२		नेपाल बिद्युत प्राधिकरण	४,८१,०००	०	०	०	४,८१,०००
२३		नेपाल बिद्युत प्राधिकरण	१९,०००	०	०	०	१९,०००
२४		नेपाल बिद्युत प्राधिकरण	६२,०५०	०	०	०	६२,०५०
२५		नेपाल बिद्युत प्राधिकरण	४,९९,६९०	०	०	०	४,९९,६९०
२६		नेपाल बिद्युत प्राधिकरण	३,९९,०००	०	०	०	३,९९,०००
२७		नेपाल बिद्युत प्राधिकरण	२,८७,०००	०	०	०	२,८७,०००
२८		भानु माध्यमिक विद्यालय	०	७,००,०००	०	०	७,००,०००
२९		शारदा सरस्वती माध्यमिक विद्यालय	०	५०,०००	०	०	५०,०००
जम्मा			**२०,९५,२०५**	**७०,२१,२४९**	**०**	**०**	**९१,१६,४५४**
उपभोक्ता समिति							
१		छाडा पशु चौपाया ब्यबस्थापन समितित वारड नं ४	०	३२,५००	०	०	३२,५००
२		छाडा पशु चौपाया व्यवस्थापन उ.स.	०	१,००,०००	०	०	१,००,०००
जम्मा			**०**	**१,३२,५००**	**०**	**०**	**१,३२,५००**
निर्माण व्यवसायी पेश्की							
१		गडबालिङ निर्माण सेवा	०	७,००,०००	०	०	७,००,०००
२		श्री के.एस. मित्र वाशुलिङ्ग अनिल जे.भि.	०	१०,००,०००	०	०	१०,००,०००
जम्मा			**०**	**१७,००,०००**	**०**	**०**	**१७,००,०००**
कुल जम्मा			**२२,45,२०५**	**१,०९,०६,७४९**	**०**	**०**	**१,३१,51,९५४**

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८३-१-११** को निर्णयले रू **३५,०००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

पेश्की	२२,४५,२०५

५८ **बढी भुक्तानी**

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८३-१-१०** को निर्णयले रू **११,९८१** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

असुल गर्नुपर्ने	०

५९ **सफ्टवेयर खरिद**

नेपाल सरकारको सूचना प्रविधि प्रणाली (व्यवस्थापन तथा सञ्चालन) निर्देशिका, २०७१ को बुँदा नं.४.१ मा कुनै सरकारी निकायले आफ्नो कार्य विद्युतीय माध्यमबाट सञ्चालन गर्नका लागि प्रयोग गर्ने सूचना प्रविधि प्रणालीको निर्माण गर्दा त्यस्तो प्रणाली सम्बन्धी कागजात तयार गरी मानक अनुरुप भए नभएको निर्धारण गर्न सूचना प्रविधि विभागबाट स्वीकृत गराउन पर्ने व्यवस्था रहेको छ। पालिकाले विगत र यस वर्ष सफ्टवेयर खरिदमा रू. १४ लाख ८८ हजार ४४० र वार्षिक मर्मत खर्चमा रू. १ लाख ४० हजार ७९८ गरी जम्मा रू. १६ लाख २९ हजार २३८ खर्च गरेको छ। खरिद भएका सफ्टवेयरको सूचना तथा प्रविधि विभागबाट स्वीकृती लिएको देखिएन। कार्यालयले सफ्वेयर सम्बन्धित निकायबाट स्वीकृति लिई प्रयोग गर्नुपर्दछ।

क्र.स.	सफ्टवेयरको नाम	कम्पनी	खरिद आ.व.	खरिद मुल्य	वार्षिक मर्मत खर्च	कैफियत
१	राजस्व व्यवस्थापन प्रणाली	सफ्टटेक इन्फोसिस प्रा.लि.	२०७८	४,९७,२००	६२,१५०	सञ्चालनमा रहेको
२	कर्मचारी अभिलेख व्यवस्थापन PIS	स्पाइरल टेक्नोलोजि	२०८०	३,९३,२४०	७८,६४८	सञ्चालनमा रहेको
३	दर्ता चलानी	ग्लोबल स्पेस इन्फोटेक	२०८१	३,५०,०००	-	सञ्चालनमा रहेको
४	न्यायीक समिति सफ्टवेयर	ग्लोबल स्पेस इन्फोटेक	२०८१	२,४८,०००	-	सञ्चालनमा रहेको
जम्मा				१४,८८,४४०	१,४०,७९८	

६० **परामर्श सेवा**

सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ मा बजेट व्यवस्था भई कार्यान्वियन हुने आयोजनाको मात्र विस्तृत आयोजना प्रतिवेदन लगायतको अध्ययन गरी प्रतिवेदन तयार गर्नुपर्ने व्यवस्था छ।सार्वजनिक निकायमा कार्यरत जनशक्तिबाट नभ्याउने र बढी दक्षता आवश्यक पर्ने कार्य भएमा सोहि अनुसार परामर्श सेवाको लागत अनुमान तयार गरी प्रतिस्पर्धाको माध्यमले खरिद गर्नुपर्ने व्यवस्था छ। पालिकाले देहायअनुसारका परामर्श सेवाखरिद गरी रु. २४ लाख ६४ हजारखर्च लेखेको छ।पालिकाले स्थानीय विकासमा टेवा पुग्ने तथा दीर्घकालीन पुजी निर्माण हुने, मागमा आधारित आयोजनाको छनौट भएपछि लाभ लागत यकिन गरी उपलब्ध जनशक्तिबाट हुन नसक्ने कार्यको लागि प्रतिस्पर्धाको माध्यमले परामर्श सेवा खरिद गनुपर्नेमा स्वीकृत बजेट कै आधारमा लागत अनुमान तयार गरी लागत अनुमान कै हाराहारीमा भुक्तानी दिने सम्झौता गरी खर्च गरेको छ।अध्ययन प्रतिवेदन तयार भएका आयोजनाहरु कार्यान्वियनमा जाने सुनिश्चितता हुनु पर्दछ।

क्र.सं.	कामको विबरण	परामर्शदाता	आयोजना लागत	कुल खर्च रू.
१	TCT Plane निर्माण	ग्लोबल स्पेस इन्फोटेक प्रा.लि.	-	२,९८,०००
२	Control Point for Cadastral Survey	भुगोल इन्जिनियरिङ्ग कन्सल्टेन्ट प्रा.लि.	-	६,८०,०९६
३	लक्ष्मी मा वि पुस्तकालय भवन	विआन ईन्जिनियरिङ्ग	३,९४,६२,६९४	४,९८,३३९
४	DPR for design of New school building and hostel building along with soil investigation work at ward 07 DCMUN	VISIONARY CIVIL SOLUTION PVT. LTD.	७,४५,१७,४६७	९,८८,१८५
जम्मा				२४,६४,६२०

६१ **खर्च नभएर जाने जिन्सी सामाग्री**

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फस्यौंट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८३-१-१०** को निर्णयले रू **२९८,०००**

सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८३-१-१०** को निर्णयले रू **६८०,०९६** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

प्रमाण पेश नगरेको	०

६२ सोझै खरिद

सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ को दफा ८(२) मा यस ऐन अन्तर्गत बनेको नियम बमोजिम खरिद गर्दा प्रतिस्पर्धा सीमित हुने गरी टुक्रा टुक्रा गरी खरिद गर्नु हुदैन भन्ने उल्लेख छ। त्यसै गरी सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम ८ मा खरिद योजना बनाउदा खरिदको सम्भावित प्याकेज बनाउनु पर्ने र नियम ९ मा खरिद सम्बन्धी सम्पुर्ण काम एउटै सम्झौताबाट हुन सक्ने नसक्ने एकिन गर्नु पर्ने व्यवस्था छ। नमुना परिक्षणको क्रममा यो वर्ष पालिकाले निम्नानुसार रू. ८७ लाख ५५ हजारको निर्माण कार्य सोझै खरिद गरिएको देखियो। सोझै खरिद हुदाँ लागत अनुमानकै हाराहारीमा सम्झौता हुने भएकोले निर्माण कार्य मितव्ययी नभएको अवस्था छ। खरिदलाई सम्भावित प्याकेज बनाई प्रतिस्पर्धात्मक खरिद विधि अपनाउनु पर्दछ। सोझौ खरिदका केही नमुना देहाएबमोजिम छन।

क्र.स	योजनाको नाम	निर्माणव्यवसायी/ सप्लायर्स	सम्झौतारकम	भुक्तानीरकम
१	सुरक्षित आवस र सडक ग्रेवल कार्य	माहारुद्र निर्माण सेवा	९७५०२१	९७३५२५
२	टेर सर नजिक पुल भरान,वडा कार्यालय मेसवयर र दयाराम घर नजिक कज्वेनिर्माण र मास्टर टोल सडक पानि पिच	वीर बेताल निर्मँण सेवा,बेनेपा ०७	९६९०६०	९६७९१८
३	छाडा चैपाया खोर निर्माण	एल.वि कन्स्टक्सन भि.न.पा १८	१००००००	९९४५७०
४	वडा नं ०१ कर्यालय	जय लक्ष्मी बिल्डर्स	९९६८०५	९६३७९०
५	बैद्ध विहार संग्रालय निर्माण	आझो कन्स्टक्सन एण्ड सप्लायर्स	९६६६७४	९६५६९६
६	कृषि मोटर वोर खरिद	न्यु सिद्धार्थ टेड एण्ड सप्लायस{	९७०३९०	९७०३९०
७	वडा नं २ सडक कालोपत्रे निर्माण	जय गणेमश्वर विल्डर्स	९६७३९२	९६६०७२
८	वडा नं ८ कजबे तथा कल्भट निर्माण	आरम्भ विल्डर्स	१००००००	९९२१४८
९	सडक कालोपत्रे निर्माण	गडवालिग निर्माण सेवा	९६९४०९	९६१६४७
कुल जम्मा			**८८१४७५१**	**८७५५७५६**

६३ कर बिजक

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८३-१-१०** को निर्णयले रू **५८१,३०५** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८३-१-१०** को निर्णयले रू **२९७,९८७** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

प्रमाण पेश नगरेको	०

६४ दोधारा चाँदनी अस्पताल भवन निर्माण

पालिकाले एकीकृत स्वास्थ्य पूर्वाधार विकास कार्यक्रम अन्तर्गत दोधारा चाँदनी अस्पतालको भवन निर्माणको लागि मिति २०७८।३।२४ मा सम्झौता मितिको २४ महिना भित्र कार्यसम्पन्न गर्ने गरि रू. १०,४०,४५,४०७।१२ (मू.अ.कर सहित) मा श्री के.एस. मित्र वाशुलिङ्ग अनिल जे.भि. सँग सम्झौता भएकोमा सो सँग सम्बन्धित व्यहोरा निम्नानुसार रहेको छ।

६४.१ **म्याद थप** - सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ को दफा ५६ मा काबु बाहिरको परिस्थिति, सार्वजनिक निकायले उपलब्ध गराउनु पर्ने कुरा उपलब्ध गराउन नसकेमा वा अन्य मनासिब कारणबाट खरिद सम्झौताको अवधि नबढाई नहे भएमा सम्झौता प्राप्त गर्ने व्यक्को निवेदन बमोजिम अधिकारप्राप्त अधिकारीले तोकिएको आधारमा अवधि बढाउन सक्ने व्यवस्था छ। त्यसै गरी सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम १२०(१) मा खरिद सम्झौता बमोजिम काम सम्झौताको अवधिभित्र पूरा गर्न नसकिने भएमा सम्बन्धित निर्माण व्यवसायीले कारण खुलाई संशोधित कार्यतालिका सहित म्याद थपको लागि सार्वजनिक निकायमा निवेदन दिनुपर्ने र उपनियम (२) मा सार्वजनिक निकायको पदाधिकारीले उपनियम (१) बमोजिमको निवेदन उपर जाँचबुझ गरी उपयुक्त देखिएमा अवधि र कारण खुलाई म्याद थप गर्न सक्ने व्यवस्था छ। अस्पताल भवन निर्माण कार्यको लागि पालिका र निर्माण व्यवसायीबिच सम्झौता मितिको २४ महिना भित्र कार्यसम्पन्न गर्ने गरी मिति २०७८।३।२४ मा सम्झौता भएको देखिन्छ। सम्झौता बमोजिम निर्माण कार्य सम्पन्न गर्नुपर्ने अवधि २०८०।३।२४ हुने देखिन्छ। पालिकाले निर्माण कार्य निर्धारित समयमा सम्पन्न हुन नसकेको भनि पहिलो पटकको लागि मिति २०८१।३।३१ र दोस्रो पटक मिति २०८१।१२।३० गरी दुई पटक म्याद थप भएको देखिन्छ। निर्माण कार्यको हाल सम्म रू. १०,९३,३५,९२५।०० (मू.अ. कर सहित र मूल्य समायोजन बाहेक) भुक्तानी भई ९६.०२ प्रतिशत वित्तीय प्रगति हासिल भएको देखिन्छ।लेखापरीक्षणको अवधि सम्म निर्माण कार्यको म्याद थप समेत भएको देखिदैन। जस्ले गर्दा प्रतिफल प्राप्तिमा विलम्व हुने देखिन्छ।सम्झौता बमोजिम अस्पताल भवन निर्माण कार्य सम्पन्न गर्ने तर्फ पालिकाले ध्यान दिनुपर्दछ।

६४.२ **भेरिएसन आदेश** - सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ को दफा ५४ र नियमावली, २०६४ को नियम ११८ मा खरिद सम्झौता गर्दा बखत पूर्वानुमान गर्न नसकिएको परिस्थिति सिर्जना भएमा सार्वजनिक निकायले भेरेएशन आदेश जारी गर्न सक्ने व्यवस्था छ। पालिकाले अस्पताल भवन निर्माण कार्यको लागि मिति २०८१।३।२५ मा सुरु सम्झौता रकमको ९.४४ प्रतिशतले हुने आउने रू. ९८,२३,३२३।६६ वृद्धि गरी भेरिएसन आदेश जारी गरी रकम भुक्तानी गरेको छ। यसरी लागत अनुमान यथार्थ र वास्तविक नहुदा भेरियसन आदेश जारी गरि पालिकालाई थप व्ययभार पर्न गएको देखिन्छ। पालिकाले लागत अनुमान यथार्थपकर र वास्तविक बनाउने तर्फ ध्यान दिनुपर्दछ।

६४.३ **पेश्की जोखिम** - पालिका र निर्माण व्यवसायीबिच भएको सम्झौताको एस सि सि मा सम्झौता रकमको ३० प्रतिशत नाघेको अवस्थामा भुक्तानी हुने प्रत्येक रनिङ विलबाट पेश्की कट्टी गर्नुपर्ने तथा सम्झौता रकमको ८० प्रतिशत भुक्तानी हुँदा सम्पूर्ण पेश्की फर्स्यौट गर्नुपर्ने व्यवस्था छ। निर्माण व्यवसायीलाई पेश्कीको रुपमा उपलब्ध गराईएको रू.१,८०,००,०००।०० निर्माणको कार्यको वित्तीय प्रगति ९६.०२ प्रतिशत भएको अवस्थामा रू.१०,००,०००।०० पेश्की फर्स्यौट हुन बाँकी रहेको छ। गत वर्गको लेखापरीक्षण प्रतिवेदनमा सो सँग सम्बन्धित लगति व्यहोरा औल्याएकोमा हाल सम्म पेश्की फर्स्यौट भएको छैन। यसरी सम्झौता बमोजिम निर्माण कार्यको वित्तीय प्रगति ८० प्रतिशत भन्दा बढी भैसक्दा समेत फर्स्यौट हुन बाँकी पेश्की रकम सम्बन्धित निर्माण व्यवसायीबाट असुल फर्स्यौट हुनुपर्दछ।

६४.४ **पेश्की जमानत** - सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम ११३(३) मा सार्वजनिक निकायले निर्माण व्यवसायीलाई पेश्की रकम खाम्ने गरी वाणिज्य बैंकबाट जारी भएको बैङ्क जमानत लिई पेश्की दिनु पर्ने उपनियम ४ मा बैङ्क जमानतको मानय अवधि खरिद सम्झौतामा उल्लेख भएको पेश्की फस्यौट गर्नुपर्ने अवधिभन्दा कम्तीमा एक महिना भन्दा बढी अवधिको हुनुपर्ने व्यवस्था छ। अस्पताल भवन निर्माणको लागि निर्माण व्यवसायीलाई उपलब्ध गराएको पेश्की मध्ये फर्स्यौट हुन बाँकी रू. १० लाख पेश्की जमानतको म्याद समाप्त भएकोमा म्याद थप भएको देखिएन। अत: फर्स्यौट हुन बाँकी पेश्की रकम सम्बन्धित निर्माण व्यवसायीबाट असुल फर्स्यौट हुनुपर्दछ।

६५ **असम्बन्धितलाई भुक्तानी**

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ ले प्रमुखप्रशासकीय अधिकृतले स्वीकृत बजेट खर्च गर्दा नियमितता, मितव्यिता, प्रभावकारिता, कार्य दक्षता र औचित्य समेतको आधारमा खर्च गर्नु पर्ने व्यवस्था छ।पालिकाले यो वर्ष भानु बहुमुखी क्याम्पसको भवन प्लाष्टर वापत रू. १,४३,८००।०० भुक्तानी गरेको छ। दिगो र उत्पादनमूलक क्षेत्रमा पुँजिगत बजेट विनियोजन गरी स्थानीय रोजगारी सृजना तथा गरिवी निवारणमा केन्द्रित हुनुपर्दछ।

६६ मालसमान तथा उपकरण खरिद

सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ को दफा १३ मा सार्वजनिक निकायले कुनै मालसामान तथा उपकरण खरिद गर्दा तयार गरिने बोलपत्र सम्बन्धी कागजातमा मालसामानको प्राविधिक स्पेशीकेसन उल्लेख गर्नु पर्ने र सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम २१ मा सोही प्राविधिक स्पेशिफिकेशनमा आधारित भई सम्झौता गर्नु पर्ने तथा नियम ११५ मा आपुर्ति गरिएका मालसामान निर्धारित प्राविधिक स्पेसिफिकेशन बमोजिम भए नभएको निरीक्षण तथा परीक्षण गर्नु पर्ने व्यवस्था छ। पालिकाले यो वर्ष खरिद गरेका निम्नानुसार माल सामान तथा उपकरणहरुको सम्बन्धित विषय विज्ञको सहायतामा प्राविधिक स्पेशिफिकेसन तयार पारेको देखिएन भने उपयुक्त प्राविधिक विशेषता निहित रहेको भनि सम्बन्धित विषय विज्ञबाट निरिक्षण समेत भएको देखिएन जसले गर्दा खरिद गरिएका सामान गुणस्तरीय तथा आवश्यक प्राविधिक विशेषता निहित भए नभएको एकिन गर्न सकिएन। मेसिनरी उपकरण खरिद गर्दा नियमावलीको प्रावधानको पालना हुनु पर्दछ।

क्र. सं.	भौ.नं. र मिति	आपूर्तिकर्ता	खरिद गरिएको वस्तु तथा सेवा	भुक्तानी रकम
१	२७७(२०८२।३।१२)	होम टाउन इन्टरप्राइजेज	ए.सि. लगायत मेसिनरी सामाग्री खरिद	८,८६,४८५
२	२९१(२०८२।३।१५)	R and N Electronics	ए.सि. खरिद	७१,१९०
३	२९३(२०८२।३।१५)	मनोज इम्पोरियम	ए.सि. खरिद	७१,६४२
४	२९४(२०८२।३।१५)	मनोज इम्पोरियम	ए.सि. खरिद	९३,४५१
५	३४१(२०८२।३।२३)	राईट क्लिक आइटी सोलुसन	Digital नागरिक वडापत्र खरिद	३,४९,८४८
६	३४४(२०८२।३।२३)	Two Forsix impex Pvt.Ltd.	ल्याप्टप खरिद	१,२२,९९९

६७ शीर्षक फरक पारि खर्च

आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व नियमावली, २०७७ को नियम ४१ मा अधिकार प्राप्त अधिकारीले सरकारी रकम खर्च गर्दा स्वीकृत शीर्षकमा भएको रकम सो सेवा तथा कार्यको निमित्त स्वीकृत सीमाभित्र रहि खर्च गर्नुपर्ने व्यवस्था छ। पालिकाले निम्न बमोजिम कार्यक्रम तथा शीर्षकमा भएको बजेट फरक कार्यक्रममा खर्च गरेको छ। यसरी शीर्षक फरक पारि गरेको खर्च नियमसम्मत नदेखिएको रु.

क्र. स.	गो.भौ.नं. र मिति	बजेट खर्च शीर्षक	खर्च भएको शीर्षक	रकम
१	३०१(२०८२।३।१८)	चाँदनी स्वास्थ्य चौकी एम्बुलेन्स खरिद	मालिका आविमा ढोका जडान	१,१७,३४४
२	३२३(२०८२।३।२०)	चाँदनी स्वास्थ्य चौकी एम्बुलेन्स खरिद	अस्पतालको पार्टिसन, रङ्गरोगन तथा टायल आदी कार्य	७,१०,३४७
३	३२४(२०८२।३।२०)	भ्युटावर निर्माण	लक्ष्मी माविको भवन निर्माणको विस्तृत परियोजना अध्ययन प्रतिवेदन	१,१२,५५६
४	३३१(२०८२।३।२२)	जग्गा नाप नक्साङ्कन	विद्यालय भवनको झ्यालढोका मर्मत र गेट निर्माण	९९,३८१
५	३५६(२०८२।३।२४)	चाँदनी स्वास्थ्य चौकी एम्बुलेन्स खरिद	जनज्योती माविमा शौचालय निर्माण	५,४४,१५३
जम्मा				१५,८३,७८१
			अनियमित भएको	१५,८३,७८१

६८ अनुदान वितरण तथा सोको अनुगमन

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ ले प्रमुखप्रशासकीय अधिकृतले स्वीकृत बजेट खर्च गर्दा नियमितता, मितव्यिता, प्रभावकारिता, कार्य दक्षता र औचित्य समेतको आधारमा खर्च गर्नु पर्ने व्यवस्था छ।पालिकाले यो वर्ष विभिन्न ३३ संस्थालाई विभिन्न प्रयोजनको लागि रू. १८,१०,०००।०० अनुदान भुक्तानी गरेको छ। दिगो र उत्पादनमूलक क्षेत्रमा पुँजिगत बजेट विनियोजन गरी स्थानीय रोजगारीसृजना तथा गरिवी निवारणमा केन्द्रित हुनु पर्नेमा मन्दिरको पुजा व्यवस्थापन, विद्यालयको शैक्षिक भ्रमण लगायतका कार्यको लागिअनुदान भुक्तानी गरेको छ। पालिकाले दिगो र उत्पादनमूलक क्षेत्रमा पुँजिगत बजेट खर्च गरी रोजगारी सृजना तथा गरिवी निवारणमा ध्यान दिनु पर्दछ। पालिकाले यस वर्ष विभिन्न संघ संस्थालाई उपलब्ध गराएको अनुदानको विवरण निम्नानुसार छ।

संस्थाको नाम	प्रयोजन/कार्यक्रम	रकम
रामलिलाआयोजकसमिति	रामलिला	२०००००
कालिकामन्दिर व्यवस्थापन समिति	तिज कार्यक्रम	३००००
राना थारु समाज केन्द्रीय कार्यसमिति		५००००
महाकाली माता मन्दिर	कोजाग्रत पुर्णिमा आयोजना	५००००
बडिमालिका समाज विकास नेपाल	अनन्ते पर्व	२००००
तेकवान्दो डोजाङ्ग		१५०००
ओमकार आ वि	हरितालिका तीज	१५०००
सु प विश्वविद्यालय	हाजिर जवाफ	२००००
कमलशा मन्दिर	शिव पुराण ज्ञान यज्ञ	५००००
ओमकार आ वि	शिक्षण सिकाई अनुदान	१०००००
भानु बहुमुखी क्याम्पस	शैक्षिक भ्रमण	२००००
सारदा सरस्वती मा वि	शैक्षिक भ्रमण	२००००
जनज्योती मा वि	शैक्षिक भ्रमण	२००००
अम्विका मा वि	शैक्षिक भ्रमण	२००००
घोडेजात्रा साँसक्तिक मेला	घोडेजात्रा साँसक्तिक मेला	५००००
कमलशा बाबा मन्दिर	मंसिरे पूर्णिमा जात्रा	३००००
शिक्षक क्रिकेट लिग २	शिक्षक क्रिकेट लिग २	१०००००
कृष्ण समाज विकास नेपाल वडा न २	सामग्री खरिद	५००००
गौरा पार्वती मन्दिर समिति ७	मर्मत/निर्माण	१५००००
पशुपति समाज विकास १	भवन निर्माण	१०००००
मालिका आ.वि	पर्खाल निर्माण	११५०००
कमलशा बाबा धाम क्षेत्र	कमलशा बाबा धाम क्षेत्रव्यवस्थापन	१५००००
शशस्त्र प्रहरी प्रस्तावित गुल्म देवीस्थान	गाडी मर्मत	५५०००
निड्स नेपाल	अन्तराष्ट्रिय युवा सम्मेलन	१०००००
गुगुल्टी बाङ्मय प्रतिष्ठान	साहित्यिक कार्यक्रम	५००००
कालिका हाटबजार व्यवस्थापन समिति	नव वर्ष साँस्कृतिक कार्यक्रम	५००००
कालिका मन्दिर	शौचालय निर्माण	३००००
सु प विश्वविद्यालय	International conference	५००००
नेपाल तेकवान्दो संघ दोधारा	नेपाल तेकवान्दो संघ दोधारा व्यवस्थापन	९०००
दोधरा चाँदनी दलित विकास संस्था	दोधरा चाँदनी दलित विकास संस्था व्यवस्थापन	१००००

भानु मा वि	शैक्षिक भ्रमण	१००००
शिव पार्वती मन्दिर समिति	शिव पार्वती मन्दिर समिति व्यवस्थापन	१००००
समाज कल्याण बालअनाथालय	समाज कल्याण बालअनाथालय व्यवस्थापन	१०००००
जम्मा		**१८,१०,०००**

६९ ठेक्का व्यवस्था

६९.१ सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ को दफा ९ मा खुला रुपमा वोलपत्र आह्वान गरी खरिद गर्ने सम्वन्धी व्यवस्था छ। पालिकाले वोलपत्र मार्फत प्रतिस्प्रर्धि आपूर्तिकर्ता छनौट गरी वार्षिक कार्यक्रम अनुसारका निर्माणका योजना कार्यान्वियन गर्दै आएको छ। यस्ता योजना लागत अनुमान भन्दा ०.९८ देखि ६१.२४ प्रतिशत सम्म घटीमा गर्ने गरी कबोल भए अनुसार कार्यान्वियन गराएको पाइयो। पालिकाको स्वीकृत नम्सका आधारमा तयार भएको लागत अनुमान भन्दा धेरै घटीमा कार्य गर्न कबोल गरी अधिकांश योजना निर्माण सम्पन्न गरी भुक्तानी फरफारक गरेको पाइयो। यस्ता योजनाको भुक्तानी गर्दा न्यून लागतमा कार्य भएको सम्वन्धमा नर्म्समा नै अधिक मूल्याङ्कन भएको हो वा गुणस्तरमा सम्झौता गरी भुक्तानी फरफारक भएको हो सो सम्वन्धमा पालिकाको ध्यानाकर्षण हुनुपर्ने देखिन्छ। साथै निर्धारित गुणस्तरमा कार्य भएको प्रमाणित गरी भुक्तानी गरेका कार्य निर्धारित अवधि सम्म टिकाउ भए नभएको यकिन गर्न प्रणाली सुदृढ गरी न्यून मुल्यमानै गुणस्तरीय कार्य हुने भएमा नर्म्स समेत सम्वन्धित निकायले पुनरावलोकन गर्नुपर्ने देखिन्छ। गत र यस वर्ष बन्दोबस्ती भएका ठेक्काको विवरण निम्नानुसार छ।

क्र.सं.	ठेक्का नं.	योजनाको विवरण	बोलपत्रदाता	लागत अनुमान (मू अ कर सहित)	सम्झौता रकम	घटी प्रतिशत
१	१२	कृषिनहरदेखि गुड्डु को चक्की सम्म र मिलनचोक देखि रिग रोड सम्म सडक पुनः गेवल, वडा नं०१	किशोरनिर्माण सेवा, दो.चा.न.पा ०१	९२८५७१	४५५४७८	४९.६५
२	१३	हरिस वमकोघर देखि भानसिह साउद घर सम्म सडक पुनः गेवल, वडा नं ०२	किशोरनिर्माण सेवा, दो.चा.न.पा ०१	९२८५७१	५२२०१७	४२.२९
३	१४	तिलकभट्टको घर देखि लालसिह भण्डारी को घर हुदै हरि भाटको जमिन सम्म सव वेस मर्मतकार्य, वडा नं ०३	न्युहुनैनाथ निर्माण सेवा, दो.चा.न.पा ०२	९२८५७१	४४१४५०	५१.२०
४	१५	वडा नं ०४रिग रोड सडक पुन ग्रेवलकार्य, वडा नं ०४	किशोरनिर्माण सेवा, दो.चा.न.पा ०१	९२८५७१	४६४५१५	४८.६५
५	१६	नरेशभण्डारीको घर देखि धर्म सिहपन्तको घर सम्म सडक र्मतकार्य, वडा नं ०५	किशोरनिर्माण सेवा, दो.चा.न.पा ०१	९२८५७१	५५३५२७	३८.८१
६	१७	स्वास्थ्यचौकीदेखि आप बगैचा सम्म सडक पुनः गेवल, वडा नं ०६	किशोरनिर्माण सेवा, दो.चा.न.पा ०१	९२८५७१	४८२५९०	४६.६५
७	१८	चक्कीवजारदेखि सि.आर.पिचोक सम्म सडक र्मतकार्य, वडा नं ०७	किशोरनिर्माण सेवा, दो.चा.न.पा ०१	९२८५७१	४६०९०१	४९.०५
८	१९	नब्बेकाईला को घर जाने सडक पुनः गेवल, वडा नं ०८	किशोरनिर्माण सेवा, दो.चा.न.पा ०१	९२८५७१	४५१८६३	५०.०५
९	२०	दिवानचन्दघर देखि स्वास्थ्य केन्द्र हुदै सृजना स्कुल सडक पुनः गेवल, वडा नं ०९	किशोरनिर्माण सेवा, दो.चा.न.पा ०१	९२८५७१	४४२८२६	५१.०४
१०	२१	डम्मर शाहिघर देखि सडक पुनः गेवल, वडा नं १०	किशोरनिर्माण सेवा, दो.चा.न.पा ०१	९२८५७१	५४७०५०	३८.०६
११	७	जेनेटरखरिद	अग्नीमोटोनिक प्रा.लि, काठमाण्डौ	२००००००	१४७९०००	२६.०४
१२	३	पथ्थरनाला, जुफेल टोल हुदै मिलन चौराहा सडक कालोपत्रे निर्माण	न्युहुनैनाथ निर्माण सेवा, दो.चा.न.पा ०२	३५७१३६३	२१६६२२६	३६.४९
१३	११	र्मगाल टोलसडक कालोपत्रे	न्युहुनैनाथ निर्माण सेवा, दो.चा.न.पा ०२	८५०००००	४७४८८७७	४२.४०
१४	९	झो.पु देखिमाहाविर धामी घर सडक कालोपत्रे	पदमकन्स्ट्रक्सन, भि.न.पा. ६	४५०००००	४३०१०१४	१.४७
१५	५	जनज्योतीमा.वि स्कुल	कैलपालनिर्माण सेवा, दो.चा.न.पा. ५	५५०००००	३४९२४८४	३६.८८
१६	६	पशुपति आ.वस्कुल	कैलपालनिर्माण सेवा, दो.चा.न.पा. ५	५५०००००	३३५४४९१	३९.३२
१७	१	NTC टावरदेखि सृजना मेडम घर सडक कालोपत्रे	न्युहुनैनाथ निर्माण सेवा, दो.चा.न.पा ०२	२७००००००	१५४३७७४१०	४१.१२
१८	१०	मलेरियानाला तटबन्द निर्माण	न्युहुनैनाथ निर्माण सेवा, दो.चा.न.पा ०२	८९०००००	५०१५६८४	४१.९०

१९	२२	सेनिटरीप्याड खरिद	चिराकफर्मेसी	२३३८६४९	२२२७६४५	४.७५
२०	२६	सिचाई बोरमोटर	न्यूमुनलाईट निर्माण सेवा दो.चा.न.पा.०४	३५८४६६१	२८५११८२	२०.४६
२१	२७	मिनिकब्डहल निर्माण	सिंहनिर्माण सेवा	३४१२५००	२४६५५७०	२७.७५
२२	२५	नगरपालिकाका लागि औषधी खरिद	गीताश्विनी प्रोमेड प्रा. लि।	२२५९९५८,५७	९०२३५७	६१.२४
२३		कृषीशाखाको अधुरो भवन निर्माण	न्यूमुनलाईट निर्माण सेवा दो.चा.न.पा.०४	३४३४९३४।२१	१९६६८४१	०.९८

६९.२ सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम ६५(१) मा निर्माण कार्यको बोलपत्र मूल्याङ्कन गर्दा खरिद सम्झौताको प्रारम्भिक चरणमा गर्नुपर्ने कामको आइटमको लागि बोलपत्रदाताले अस्वभाविक उच्च दर उल्लेख गरेको लगायतका कुराहरुको मूल्याङ्कन गर्नुपर्ने उपनियम (३) मा अस्वभाविक कबोल गर्ने बोलपत्रदातासँग मूल्याङ्कन समितिले मागेको स्पष्टीकरण सन्तोषजनक भएमा त्यस्तो बोलपत्रदातासँग निजको कबोल अङ्कको आठ प्रतिशतले हुने रकम थप कार्यसम्पादन जमानत लिई बोलपत्र स्वीकृत गर्न सिफारिस गर्ने व्यवस्था छ। पालिकाले यस वर्ष बन्दोबस्ती गरेका ठेक्कामा लागत अनुमानको ६१ प्रतिशतसम्म घटीमा कबोल गर्ने बोलपत्रदाताबाट थप आठ प्रतिशत कार्यसम्पादन जमानत लिएको छैन। पालिकाले तोकिए बमोजिमको गुणस्तरमा कार्यसम्पन्न गराउन बोलपत्रको प्राविधिक पक्षको मूल्याङ्कनको साथै तोकिएबमोजिम थप आठ प्रतिशत कार्यसम्पदान जमनत लिई ठेक्का व्यवस्थापन गर्नुपर्दछ।

७० **सुरक्षित नागरिक आवास**

सुरक्षित नागरिक आवास कार्यन्वयन कार्यविधि, २०७५ को बुँदा नं. ५(७) र ५(८) मा क्रमस पहिलो किस्ता वापत ६० प्रतिशत र दोस्रो किस्ता बापत ४० प्रतिशत रकम उपलव्ध गराउनु पर्ने व्यवस्था छ। सोही अनुसार यस पालिकाको लागि छनौट भएका लाभग्राही संख्या (आ.व. २०७८/७९) ३५० को लागि प्रति लाभग्राही ५० हजारका दरले अनुदान दिने व्यवस्था भएको देखिन्छ। लेखापरीक्षणको लागि पेश भएको विवरण अनुसार हाल सम्म ३१५ जनाले दुबै किस्ता प्राप्त गरेको देखियो भने यो ३५० जनाले प्रथम किस्ता प्राप्त गरेको देखिन्छ। जस अनुसार यो वर्षको अन्त्य सम्म ३५ जना लभाग्राहीहरुले अझै सम्म दोस्रो किस्ता वापतको अनुदान प्राप्त गर्न सकेको देखिएन। अत: ३५ जना लाभाग्राहीहरुलाई भुक्तानी भएको पहिलो किस्तावापतको रकम उपयोगमा ल्याउन निजहरुको निर्माणाधिन आवास सम्पन्न गर्न लगाई दोस्रो किस्ता बापत हुने रू. ७,००,०००।०० भुक्तानी हुने अवस्था सृजना गरी कार्यक्रम सम्पन्न गर्नु पर्दछ।

७१ **उपभोक्ता समिति मार्फत कार्य**

सुदूरपश्चिम प्रदेश उपभोक्ता समिति गठन, परिचालन तथा व्यवस्थापन सम्बन्धी कार्यविधि, २०७६ को उपभोक्ता समितिको गठन सम्बन्धी व्यवस्थाको बुँदा नं ७(१) (ग) मा उपभोक्ता भेला गरेको माइन्युट, फोटो र दृष्य सामग्री संलग्न गर्नु पर्नेमा नगरेको, साथै उपभोक्ता समितिले विभिन्न काम गर्दा उपस्थित व्यक्तिहरुको सामुहिक फोटोहरु संलग्न गरेमा कामको विश्वसनियता वृद्धि गर्न थप गर्न सहयोग पुर्‍याउने उल्लेख छ। पालिकाले १५ प्रतिशत उपभोक्ता समितिको लागत सहभागिता रहने गरी योजनाको सम्झौता तथा भुक्तानी गरेको छ। पालिकाले नगद लागत सहभागिता जुट्ने आयोजनालाई प्राथमिकता दिनुपर्दछ।

७२ **गरिब तथा विपन्न आवास तथा शौचालय निर्माण**

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा २४ मा स्थानीय तहले उपयोगिता सिर्जना हुने गरी अधिकतम प्रतिफल दिने कार्यक्रम छनौट गरी कार्यान्वियन गर्नुपर्ने व्यवस्था छ। पालिकाले यस वर्ष विपन्न परिवारको लागि आवास तथा शौचालय निर्माण वापत रू. १० लाख ६२ लाख ३३२ खर्च लेखेको छ। कार्यविधि बेगर वितरणमुखी कार्यक्रममा खर्च गर्दा सोबाट पालिकालाई प्रतिफल प्राप्त हुने देखिदैन। तसर्थ यस्तो खर्च वास्तविकता र आवश्यकतामा आधारित गरी पारदर्शी तवरले गर्नुपर्दछ। पालिकाले वितरणमुखी खर्चलाई नियन्त्रण गर्नुपदर्छ।

गो.भौ.नं. र मिति	विवरण	लाभग्राही परिवार संख्या	वडा नं.	खर्च रकम
२८०(२०८२।३।१२)	आवास निर्माण	३ (लक्ष्मण दमाई, कमला सार्कि र गोवर्धन जोशी)	१	५,८०,२६२
२९९(२०८२।३।१७)	शौचालय निर्माण	२७ परिवार	९	४,८२,०७०
जम्मा				१०,६२,३३२

७३ **लागत सहभागिता**

पालिकाले आयोजना/कार्यक्रम छनौट गर्दा उपभोक्ता समितिको तर्फबाट नगद लागत सहभागिता जुट्ने आयोजनालाई प्राथमिकता दिनुपर्ने, नगद सहभागिता तोकिएको अवस्थामा सहभागिता वापतको रकम सम्बन्धित स्थानीय तहको खातामा दाखिला गरी सो को भौचर प्राप्त भएपछि मात्र उपभोक्ता समितिसँग योजना सम्झौता गर्नुपर्दछ। तर पालिकाले लागत सहभागिता सहितका लागत अनुमान तयार गरेको देखिएन्। अतः नगद लागत सहभागिता जुट्ने आयोजनालाई प्राथमिकता दिनुपर्दछ।

७४ **रकमको भुक्तानी**

सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम १९ मा रू. २० हजार भन्दा बढीको खरिद गर्नु पर्दा मु अ कर मा दर्ता भएको र सो भन्दा कमको हकमा स्थायी लेखा नम्बर प्राप्त व्यक्ति फर्म संस्था वा कम्पनिहरुबाट मात्र खरिद हुने व्यवस्था गरिएको छ। सार्वजनिक निकायको परिभाषामा सरकारको अनुदान वा ऋणबाट संचालित संस्था समेतलाई जनाएको अवस्थामा पालिकाको बजेट कार्यान्वयन गर्ने तथा अनुदान बाट संचालित उपभोक्ता समितिहरु समेत सार्वजनिक निकाय हुने भएकोले उल्लिखित दुबै नियमावली उपभोक्ता समितिलाई समेत लागु हुने देखिन्छ। यो वर्ष पालिकालाई उपभोक्ता समितिहरुले पेश गरेका खर्चका प्रमाण परीक्षण गर्दा व्यावसायिक रुपमा संचालनमा रहेका डोजर/ टिप्पर धनिहरुले स्थायी लेखा नम्बर समेत नलिएको र विल विजक समेत जारी नगरी भरपाई मात्रै गर्ने गरेको देखिन्छ। जसले गर्दा उक्त भरपाईलाई खर्चको यथार्थ प्रमाणको रुपमा ग्रहण गर्न कानूनी अस्पष्टता रहेको देखिन्छ। तसर्थ व्यावसायिक कारोवार गर्ने उद्देश्यले खरिद गरी सोही अनुसार प्रयोग गर्ने डोजर तथा टिप्पर व्यवसायीलाई विधिवत रुपमा दर्ता गराई कारोवार गर्न पालिकाले भुमिका खेल्नु पर्दछ।

७५ **नगरस्तरीय खेलकुद कार्यक्रम**

पालिकाले यस वर्ष नगरपालिका भित्र राष्ट्रपति रनिङ शिल्ड, विद्यालय स्तरीय खेलकुद लगायत विभिन्न खेलकुद प्रतियोगिता सञ्चालनमा रु. २४,४४,३२७।० खर्च गरेको छ।यस सम्बन्धी खर्चका फाँटवारी परीक्षण गर्दा अधिकांस खाजा, खाना तथा बास वापत विभिन्न होटलका विल भरपाई, खेलकुद पोशाक तथा खेल सामाग्री खरिदका विभिन्न आपूर्तिकर्ताको बिल भरपाई, गाडी रिभर्ज वापतको विल भरपाई, खेल अफिसियल, प्रशिक्षक र स्वयसेवकको पारिश्रमिकलगायतका खर्च संलग्न रहेको पाईयो।संलग्न विल भरपाईबाट देखिएका खाना, खाजा लगायत अन्य खेल सामाग्रीको दरमा एकरुपता नदेखिएकोले खर्चको विश्वसनिय आधार देखिदैन।त्यसैगरी कार्यक्रम सञ्चालन गर्दा कार्यक्रमको प्रस्तावना, लागत अनुमान, कार्य सम्पन्न प्रतिवेदन समेत पेश गर्नुपर्नेमा सो समेत पेश गरेको पाइएन् । तसर्थ, पालिकाले यस प्रकारका कार्यक्रम सञ्चालन गर्दा निर्धारित खर्च मापदण्डको आधारमा प्रस्तावना तथा लागत अनुमान स्वीकृत गरी खर्चमा मितव्ययिततामा कायम गर्नुपर्दछ।

७६ **जनजाति महासंघको चेतनामुलक कार्यक्रम** (1032-2082-03-20):

आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व नियमावली, २०७७ को नियम ३९ को उपनियम १० मा जिम्मेवार व्यक्तीले खर्च लेख्नु अघि त्यस्तो रकम खर्च गर्न वा भुक्तानी दिन आवश्यक बिल भरपाई र कागजात संलग्न भए वा नभएको तथा संलग्न कागजात अनुसार भुक्तानी दिन रीत पुगे वा नपुगेको जाँच गर्नु पर्ने व्यवस्था छ।पालिकाले यस बर्ष नेपाल आदिवासी जनजाती महासंघलाई जनचेतनामुलक कार्यक्रम सञ्चालन गर्नका लागि रु. २,९८,१५०।० भुक्तानी दिएको छ।जनजाती महासंघले खर्चको मापदण्ड, कार्यक्रम सञ्चालनको प्रस्तावना, कार्यक्रमको लागत अनुमान बेगर नगरपालिकाका विभिन्न ३ स्थानमा कुल २०० जनाको उपस्थितिको माइनुट, १३२० थान खाजाका बिल, ९०० थान स्पाइरल नोटबुक र पेन, २३५ थान खादा खरिदका बिल भरपाई संलग्न राखी उक्त रकम भुक्तानी लिएको देखिन्छ।कार्यक्रमबाट कुन बिषयमा कसलाई जनचेतना जगाउने हो,त्यसका लागि के कस्ता क्रियाकलापहरु सञ्चालन गर्ने हो र त्यसबाट कुन वर्गलाई के कस्तो लाभ प्राप्त हुने हो खुल्ने खालका प्रमाण, कार्यक्रम सञ्चालनका फोटो लगायत अन्य खर्च पुष्टि गर्ने कागजात संलग्न

छैनन्। यस्ता खालका सन्दर्भ र उदेश्य विहिन खर्चले पालिकामा वित्तीय अनुशासन कायम हुन सक्तैन।तसर्थ, कार्यविधि वा मापदण्ड बेगर गरिएको खर्च नियमसम्मत नदेखिएको रु.

अनियमित भएको	२,९८,१५०

७७ **क्याम्पसलाई अनुदान** (905-2082-03-04):

नेपालकोसंविधानको धारा ५७(४) मा स्थानीय तहको अधिकार अनुसूची ८ मा उल्लेखित विषयमा निहित रहने व्यवस्था छ। यस्तो अधिकारको प्रयोग संविधान र गाउँसभा वा नगरसभाले बनाएको कानुन बमोजिम हुने उल्लेख छ। त्यसैगरी स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन २०७४ को दफा ११ मा स्थानीय तहलाई संविधानको अनुसूची ८ बमोजिम एकल अधिकारको सूची अन्तगर्त आधारभुत र माद्यामिक शिक्षा स्थानीय तहको अधिकार क्षेत्र भित्र पर्ने देखिन्छ।उक्त दफा बमोजिम स्थानीय तहले सामुदायिक विद्यालयको शैक्षिक पूर्वाधार निर्माण, मर्मत सम्भार, सञ्चालन र व्यवस्थापन लगायतका काम गर्न सक्ने देखिन्छ।पालिकाले यस बर्ष भानु बहुमुखी क्याम्पसलाई सञ्चालन खर्च बापत रु. ७ लाख अनुदान दिएकोछ।तसर्थ पालिकाको कार्यक्षेत्र भित्र नपर्ने संस्थालाई अनुदान दिने कार्यमा नियन्त्रण गर्नुपर्दछ ।

७८ **विश्वविद्यालयको खर्च** (964-2082-03-12):

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८३-१-१०** को निर्णयले रू **५०,०००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

असुल गर्नुपर्ने	०

७९ **प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम**

७९.१ **रोजगारी सृजना -** स्थानीयतहमा सूचीकृत बेरोजगार व्यक्तिलाई न्यूनतम रोजगारीको प्रत्याभूत गराउन एवम् सामूदायिक पूर्वाधारहरुको विकास मार्फत नागरिकको जीवनयापनमा सुधार ल्याउने उद्देश्यले स्थानीयतह भित्र प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम सञ्चालनमा रहेको छ। यस कार्यक्रम व्यवस्थित रुपमा सञ्चालनका लागि प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम सञ्चालन निर्देशिका, २०७५ तयार गरेको छ। यस कार्यक्रम अन्तर्गत पालिका अन्तर्गत १५ वटा योजनामा रोजगार कार्यक्रमबाट ६३ जनालाई प्रति श्रमिकलाई औषतमा ३८ दिन रोजगारी उपलव्ध गराई रु. २८,९१,१०४।०० श्रमिक ज्याला भुक्तानी गरेको छ। पालिकाका नियमित योजना र प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम अन्तर्गतका योजना छनौट गर्दा योजना छनौटको आधार नखुलाएकोले दोहोरो परे नपरेको सम्बन्धमा स्पष्ट हुन सकिएन। योजनामा दोहोरो नहुने गरी योजना छनौट गरी कार्यान्वियन गर्नुपर्दछ। उक्त खर्चवाट लक्षित वर्गमा अल्पकालीन रोजगारी सृजना भए तापनि कामको दीगोपना तथा दीर्घकालीन रोजगारी सिर्जना भएको देखिंदैन। तसर्थ कार्यक्रम सञ्चालन निर्देशिका बमोजिम व्यवस्थित तवरले कार्य सञ्चालन गर्नुपर्दछ।

७९.२ **कार्यस्थलमा आधारित सीप/क्षमता विकास तालिम र जीवन उपयोगी सीप तालिम -** युवा रोजगारीकालागी रुपान्तरण पहल आयोजना (सञ्चालन तथा व्यवस्थापन) कार्यविधि, २०७९ को परिच्छेद ५ को बुँदा नं. ३२ मा सूचीकृत बेरोजगारलाई प्रथमिकिकरण परेका लाभग्राहीको रोजगारयोग्य क्षमता अभिवृद्धि गर्न ४० दिनसम्मको कार्यस्थलमा आधारित सीप विकास र १० दिनसम्मको जीवन उपयोगी सीप विकास गरी कूल ५० दिनसम्मको सीप विकास तालिम सञ्चालन गर्न सकिने र यसरी तालिममा सहभागी लाभग्राहीलाई दैनिक हाजिरीको आधारमा दैनिक ज्याला भुक्तानी गर्नुपर्ने उल्लेख छ । पालिकाले यस वर्ष कार्यस्थलमा आधारित सीप/क्षमता विकास तालिम र जीवन उपयोगी सीप तालिमकालागी गुरुकूल ईन्स्टिच्युट अफ टेक्निकल एजुकेसन प्रा.लि.बाट तालिम सेवा खरिदका लागी रु. रु. ५,४७,४८५।०० भुक्तानी गरेको छ । उक्त तालिममा सहभागी ३९ लाभग्राहीलाई पालिकाले ५० दिनको प्रतिदिन रु.६६८ का दरले ज्याला रु ११,३५,६००।०० भुक्तानी गरेको छ । कार्यस्थलमा तालिम भनि कार्यविधिमा उल्लेख भएकोमा उक्त तालिममा कुन कार्यस्थलमा भएको तथा के कति कार्य भएको छ सो योजना तथा कार्यको प्राविधिक मूल्याङ्कन तथा प्रतिवेदन पेश भएको छैन ।

७९.३ (२७३-2082-03-18):

रोजगार रणनीति

(..... कार्यालयले बेरुजु फस्र्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८३-१-१०** को निर्णयले रू **१००,०००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

प्रमाण पेश नगरेको	०

८० गरिवी निवारणका लागि लघु उद्यम विकास कार्यक्रम

गरिवी निवारणका लागि लघु उद्यम विकास कार्यक्रम सञ्चालन निर्देशिका, २०७७ को तालिका नं. १ मा उद्यमी सिर्जना तथा स्तोरन्नतिका लागि बजेट तर्जुमाको दायरा उल्लेख गरेको छ। पालिकाले यो वर्ष संघिय सशर्त चालु अन्तर्गत यस कार्यक्रमकालागि देहायबमोजिम रु. १२ लाख विनियोजन प्राप्त भएकोमा रू. ११,८६,४२९।०० खर्च गरेको छ :

क्र.सं.	कार्यक्रमको नाम	विनियोजन रु.	खर्च रु.
(क) नयाँ लघु उद्यमी सिर्जना तर्फ			
१	उद्यम विकासकालागी सामाजिक परिचालन	२५८००	२५८००
२	उद्यमशिलता विकास तालिम	७७४००	७६४००
३	प्राविधिक सिपमुलक तालिम	३०१०००	३००७८९
४	उपयुक्त प्रविधिमा पहुँच	१२९०००	१२७६९०
५	वित्तिय सेवामा पहुँच	२५८००	२५८००
६	वजारीकरणमा सहयोग	२५८००	२५८००
७	उद्यम विकास सहजकर्ता परिचालन	२७५२००	२७५२००
जम्मा (क)		८६००००	८५७४७९
(ख) लघुउद्यमिको स्तरोन्नती तर्फ			
१	उद्यमीहरुको स्तरोन्नती तर्फ	२०००००	१९७९५०
२	समुहमा प्रविधि हस्तान्तरण	१४००००	१३१०००
जम्मा (ख)		३४००००	३२८९५०
कूल जम्मा (क+ख)		१२०००००	११८६४२९

यस सम्बन्धमा देखिएका व्यहोरा निम्न छन :

८०.१ **कार्यक्रमको अनुगमन तथा मूल्याङ्कन** - गरिवी निवारणका लागि लघु उद्यम विकास कार्यक्रम सञ्चालन निर्देशिका, २०७७ को बुँदा नं. ५८ मा स्थानीय तहले उपयुक्त सूचकहरु निर्धारण गरी कार्यक्रमको प्रभावकारी अनुगमन तथा मूल्याङ्कन गर्ने व्यवस्था मिलाउनुपर्ने र स्थानीय तहमा शाखा तथा उद्यम विकास समितिले कार्यक्रमको कार्यान्वयनको सम्बन्धमा प्रभावकारी अनुगमन तथा मूल्याङ्कन गर्न उल्लेख छ। पालिकाले यस वर्ष देहायबमोजिम ९० जनालाई तालिम दिएको छ । पालिकाले कार्यविधिमा उल्लेख भएबमोजिम अनुगमन गरी तालिम प्राप्त उद्यमीमा परेको प्रभाव मूल्याङ्कन हुनुपर्दछ।

क्र.सं.	कार्यक्रम	वडा नं.	संख्या	अवधी	खर्च रकम रु.
१	लघु उद्यमीको स्तरोन्नती तर्फ गुडिया बनाउने तालिम	१०	३५	१५ दिन	१९७९५०
२	प्राविधिक सिप विकास तालिम अन्तर्गत गुडिया बनाउने तालिम	१	२५	७ दिन	१५००५०
३	प्राविधिक सिप विकास तालिम अन्तर्गत ब्युटिसियन तालिम	२	३०	३० दिन	१५०७३९
जम्मा			९०		४९८७३९

८०.२ (२६८-2082-03-18):

सामाग्री खरिद

(..... कार्यालयले बेरुजु फस्योंट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८३-१-१०** को निर्णयले रू **२८,२५०** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

प्रमाण पेश नगरेको	०

८०.३ (२७५-2082-03-19):

लागत सहभागिता नभएको

(..... कार्यालयले बेरुजु फस्योंट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८३-१-१०** को निर्णयले रू **६३३** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(..... कार्यालयले बेरुजु फस्योंट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८३-१-११** को निर्णयले रू **६३३** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(..... कार्यालयले बेरुजु फस्योंट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८३-१-११** को निर्णयले रू **७६८** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(..... कार्यालयले बेरुजु फस्योंट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८३-१-११** को निर्णयले रू **७६८** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(..... कार्यालयले बेरुजु फस्योंट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८३-१-११** को निर्णयले रू **६३३** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(..... कार्यालयले बेरुजु फस्योंट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८३-१-११** को निर्णयले रू **७६८** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(..... कार्यालयले बेरुजु फस्योंट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८३-१-११** को निर्णयले रू **५८८** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(..... कार्यालयले बेरुजु फस्योंट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८३-१-११** को निर्णयले रू **७६८** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(..... कार्यालयले बेरुजु फस्योंट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८३-१-११** को निर्णयले रू **५८८** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(..... कार्यालयले बेरुजु फस्योंट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८३-१-११** को निर्णयले रू **६३३** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८३-१-११** को निर्णयले रू **७६८** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८३-१-११** को निर्णयले रू **५८८** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८३-१-११** को निर्णयले रू **६३३** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८३-१-११** को निर्णयले रू **७६८** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८३-१-११** को निर्णयले रू **५८८** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८३-१-११** को निर्णयले रू **६३३** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८३-१-१०** को निर्णयले रू **७६८** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८३-१-१०** को निर्णयले रू **५८८** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८३-१-११** को निर्णयले रू **६३३** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८३-१-११** को निर्णयले रू **७६८** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८३-१-११** को निर्णयले रू **५८८** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८३-१-११** को निर्णयले रू **६३३** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८३-१-११** को निर्णयले रू **७६८** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८३-१-११** को निर्णयले रू **५८८** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८३-१-११** को निर्णयले रू **६३३** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८३-१-१०** को निर्णयले रू **७६८** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८३-१-१०** को निर्णयले रू **५८८** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८३-१-१०** को निर्णयले रू **६३३** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८३-१-१०** को निर्णयले रू **७६८** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८३-१-१०** को निर्णयले रू **५८८** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८३-१-१०** को निर्णयले रू **६००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८३-१-१०** को निर्णयले रू **६००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८३-१-१०** को निर्णयले रू **६००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८३-१-१०** को निर्णयले रू **६००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८३-१-१०** को निर्णयले रू **६००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८३-१-१०** को निर्णयले रू **६००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८३-१-१०** को निर्णयले रू **६००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८३-१-१०** को निर्णयले रू **६००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८३-१-१०** को निर्णयले रू **६००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८३-१-१०** को निर्णयले रू **६००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८३-१-१०** को निर्णयले रू **६००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८३-१-१०** को निर्णयले रू **६००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८३-१-१०** को निर्णयले रू **६००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८३-१-१०** को निर्णयले रू **६००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८३-१-१०** को निर्णयले रू **६००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८३-१-१०** को निर्णयले रू **६००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८३-१-१०** को निर्णयले रू **६००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८३-१-१०** को निर्णयले रू **६००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८३-१-१०** को निर्णयले रू **६००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८३-१-१०** को निर्णयले रू **६००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८३-१-१०** को निर्णयले रू **६००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८३-१-१०** को निर्णयले रू **६००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८३-१-१०** को निर्णयले रू **१,०००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८३-१-१०** को निर्णयले रू **१,०००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८३-१-१०** को निर्णयले रू **१,०००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८३-१-१०** को निर्णयले रू **१,०००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८३-१-१०** को निर्णयले रू **१,०००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८३-१-१०** को निर्णयले रू **१,०००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८३-१-१०** को निर्णयले रू **१,०००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८३-१-१०** को निर्णयले रू **१,०००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८३-१-१०** को निर्णयले रू **१,०००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८३-१-१०** को निर्णयले रू **१,०००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८३-१-१०** को निर्णयले रू **१,०००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८३-१-१०** को निर्णयले रू **१,०००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८३-१-१०** को निर्णयले रू **१,०००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

असुल गर्नुपर्ने	०

८०.४ (275-2082-03-19):
कर बिजक - सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम १९ मा बिस हजार रुपैयाँ भन्दा बढी रकमको मालसामान खरिद गर्दा वा निर्माण कार्य गराउँदा मूल्य अभिवृद्धि कर दर्ता प्रमाणपत्र प्राप्त गरेका व्यक्ती, फर्म संस्था वा कम्पनीबाट मात्र खरिद गर्नुपर्ने उल्लेख छ। पालिकाले मूल्य अभिवृद्धि करमा दर्ता भएको गडवालिङ्ग निर्माण सेवा (पान नं ३०२५२९३०२) विजक नं. ०५।२०८२।३।१७ बाट बाख्राले चारा खाने डुण रु. ३००० का दरले २२ थान रु. ६६,०००।०० खरिद गरेकोमा मूल्य अभिवृद्धि कर नभएको बिजक पेश गरी भुक्तानी भएको छ ।

८१ **सामाजिक सुरक्षा तर्फ**

८१.१ **सामाजिक सुरक्षा वितरण-** यसपालिकामा आर्थिक वर्षको अन्त्य सम्ममा देहायका वडामा त्रैमासिकमा रूपमा जम्मा रकम रू.१८,६८,५६,११५ सामाजिक सुरक्षा भत्ता वितरण भएको छ।

वडामाभएको खर्च	प्रथम त्रैमासिक	दोस्रो त्रैमासिक	तेस्रो त्रैमासिक	चौथो त्रैमासिक	जम्मा खर्च
वडानं १	५६७०८८१	५७८३०८१	५८५४०७८	५९०२५७३	**२३२१०६१३**
वडानं २	४७७५३२५	४८४३७६७	४८७२२२८	४९३७४७५	**१९४२८७९५**
वडानं ३	५०३७१७७	५०८९३८१	५०४०६२५	५०५०७७४	**२०२१७९५७**
वडानं ४	५४७३९८०	५५०१५००	५५२२३४१	५६३७४२५	**२२१३५२४६**
वडानं ५	२७४६०६६	२७९६९०१	२८६६५३८	२९५२०४०	**११३६१५४५**
वडानं ६	३७३३८१५	३७९४५७६	३८४९४७९	३९०७४७४	**१५२८५३४४**
वडानं ७	६०४२९५८	६०७६८६१	६२२७५९६	६३३४४७०	**२४६८१८८५**
वडानं ८	३२००८६३	३२२६०५३	३२९८७४६	३३८५४०४	**१३१११०६६**
वडानं ९	४०२५७६५	४०८७७८७	४१४१३०२	४२६०७१४	**१६५१५५६८**
वडानं १०	५१६१८७५	५१८१३५२	५२३०७७१	५३३४०९८	**२०९०८०९६**
जम्मा	**४५८६८७०५**	**४६२८१२५९**	**४६९०३७०४**	**४७७०२४४७**	**१८६८५६११५**

८१.२ **वर्गगत सामाजिक सुरक्षा खर्च-** यस पालिकाले यस आर्थिक वर्षमा सामाजिक सुरक्षा भत्ता बापत रू. १८,६८,५६,११५ वितरण गरेको विवरण उपलब्ध गराएकोमा वर्गगत सामाजिक सुरक्षा लाभग्राहिको संख्यात्मक वितरणनिम्नानुसार छ।

सामाजिक सुरक्षा भत्तापाउने समुह	त्रैमासिक लाभग्राही सङ्ख्या			
	प्रथम	दोस्रो	तेस्रो	चौथो
अन्य जेष्ठ नागरिक भत्ता	२०९२	२११९	२११८	२२१६
जेष्ठ नागरिक भत्ता (दलित)	६९८	७०१	७१५	७०९
जेष्ठ नागरिक एकल महिला	३४१	३३७	३३२	२९०
विधवा	१०४१	१०६७	१०९१	१११२
पूर्ण अपाङ्गता भत्ता	८६	८८	९१	९२
अति अशक्त अपाङ्गता भत्ता	२५५	२६१	२६८	२६९
दलित बालबालिका	१२०६	१२६०	१३०९	१३०८
जम्मा	**५७१९**	**५८३३**	**५९२४**	**५९९६**

८१.३ **मृतकको खातामा बढी भत्ता निकासा-** सामाजिक सुरक्षा भत्ता वितरण कार्यविधि, २०७७ को नियम १५(२ र ४) मा मृत्यु भइसकेका व्यक्तिले मृत्यु भएको दिनसम्मको भत्ता निजको हकवालाले पाउने उल्लेख छ। यस पालिकाले देहायका वडाको मृत्यु भइसकेका लाभग्राहीहरुको समयमा लगत कट्टा गरि मृत्यु भएको मिति सम्मको मात्र भत्ता निकासा दिनुपर्नेमा समयमा लगत कट्टा नगरी रकम भुक्तानी दिएको पाइयो र पालिकाले समेत बढी भुक्तानी भएका लाभग्राहिको फिर्ता भएको प्रमाण पेश नगरेको हुदा लाभग्राहिको मृत्यु भएको दिन सम्मको रकम निजको हकवालालाई भुक्तानी दिइ बाँकी रकम तपसिलका लाभग्राहिको हकवालाबाट फिर्ता गर्न लगाई संघीय संचित कोषमा फिर्ता गर्नुपर्ने रू.

क्र स	नाम थर	परिचयपत्र नं	सामाजिकसुरक्षा किसिम	मृत्युमिति	वडा नं	किस्ता सम्म भुक्तानी	बढीरकम
1.	कौशिल्यासुनार	२०१३११०४००१४१	अन्य ज्येष्ठ नागरिक भत्ता	२०८१-०५-२०	७	प्रथम	५४१९
जम्मा							**5419**

(✂ ….. कार्यालयले बेरुजु फस्र्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८३-१-११** को निर्णयले रू **२१,२००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ….. कार्यालयले बेरुजु फस्र्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८३-१-११** को निर्णयले रू **२५,७९३** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ….. कार्यालयले बेरुजु फस्र्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८३-१-१०** को निर्णयले रू **१३,८३२** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ….. कार्यालयले बेरुजु फस्र्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८३-१-११** को निर्णयले रू **२,०६४** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ….. कार्यालयले बेरुजु फस्र्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८३-१-१०** को निर्णयले रू **४,१३८** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ….. कार्यालयले बेरुजु फस्र्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८३-१-११** को निर्णयले रू **२९,८६७** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८३-१-११** को निर्णयले रू **६,६०७** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

असुल गर्नुपर्ने	५,४१९

८१.४ **लाभग्राहिको अभिलेख अद्यावधिक-** सामाजिक सुरक्षा कार्यविधिको दफा २६ को उपदफा ३ बमोजिम एक आर्थिक वर्षमा एकपटक पनि रकम नझिकेका लाभग्राहीको विवरण सेवा प्रदायक बैँकबाट अनुसूची-११ बमोजिमको ढाँचामा प्राप्त गरी त्यस्ता लाभग्राहीको मृत्यु भएको वा कुनै कारणले भत्ता प्राप्त गर्न योग्य नभएको सम्बन्धमा स्थानीय तहले आवश्यक यकिन गर्नुपर्ने व्यवस्था रहेकोमा गरेको नदेखिएकोले पालिकाले कार्यविधिको अनुसूची-११ बमोजिमको ढाँचामा विवरण माग एवं यकिन गरी विवरण अद्यावधिक गर्नु पर्दछ।

८१.५ **समयमा लगत कट्टा नगरेको-** सामाजिक सुरक्षा ऐन, २०७५ को दफा १९ र नियमावली, २०७६ को नियम १३ को उपनियम १ तथा सामाजिक सुरक्षा भत्ता वितरण कार्यविधिको दफा ११ बमोजिम सामाजिक सुरक्षा भत्ता पाई रहेको व्यक्तिको मृत्यु भएमा वा त्यस्तो व्यक्ति सामाजिक सुरक्षा भत्ता पाउन योग्य नरहेमा सम्बन्धित वडा समितिको सिफारिसमा स्थानीय तहले निजको नाम सामाजिक सुरक्षा भत्ता पाउने व्यक्तिको अभिलेखबाट हटाउनु पर्ने व्यवस्था छ। तर यस पालिकाले भत्ता पाउन अयोग्य व्यक्तिहरुको समयमा लगत कट्टा नगर्दा अयोग्य व्यक्तिको नाममा भत्ता गई राज्यको फिर्ता हुनुपर्ने रकम व्यक्तिको खातामा रोक्का हुदा राज्यलाइ अनावश्यक रुपमा भार पर्न जाने हुदा यसमा सुधार गर्नु पर्ने देखिन्छ।

अनुसूचीहरू

अनुसूची - १

आर्थिक कारोबारको स्थिति

आर्थिक बर्ष: २०८१/८२

कार्यालय र स्थान : दोधारा चाँदनी नगरपालिका, कंचनपुर , दोधारा चाँदनी नगरपालिका , कञ्चनपुर

पद	**नाम**	**कार्यकाल सुरु मिति**	**कार्यकाल समाप्त मिति**
कार्यालय प्रमुख	गणेश दत्त मिश्र	२०७८-४-१	२०८३-०१-०४
कार्यालय प्रमुख	हरिश चन्द्र जोशी	२०८३-०१-०४	हाल सम्म कार्यरत
लेखा प्रमुख	यज्ञ राज लेखक	२०७८-४-१	हाल सम्म कार्यरत

बेरुजु वर्गीकरण:

असूल गर्नुपर्ने	अनियमित भएको	प्रमाणका कागजात पेश नभएको	जिम्मेवारी नसारेको	सोधभर्ना नलिएको	जम्मा पेश्की
६८९,५४०	६,४१४,३१८	३,२०६,०६१	०	०	२,२८०,२०५
				प्रारम्भिक प्रतिवेदनबाट देखिएको बेरुजू रु.	१२,५९०,१२४
				प्रारम्भिक प्रतिवेदन उपर फछ्र्यौट गरी संपरीक्षण भएको रकम रु.	३,७५३,०४९
				संपरीक्षणबाट थप भएको बेरुजू रु.	०
				लेखापरीक्षण प्रतिवेदनमा कायम बेरुजू रु.	८,८३७,०७५

स्थानीय तह :

गत बर्षको जिम्मेवारी		९४९८८४०१.०४	
आम्दानी		खर्च	
संघीय सरकारबाट अनुदान	३३१८०४६९७.७५	चालु खर्च	३४४०४०९४१.९७
प्रदेश सरकारबाट अनुदान	३५७९८४८०	पूँजीगत खर्च	१६०२७८३९४.२८
राजश्व बाँडफाँट	१२४४३१३७१.६४	वित्तीय/अन्य व्यवस्था	२७८२०२५९०.४
आन्तरिक आय	११८१००९०.२४		
अन्य आय	२४२३२५६८०.४८		
कुल आय	७४६१७०३२०.११	कुल खर्च	७८२५२१९२६.६५
बाँकी मौज्दात		५८६३६७९४.५	

अनुसूची - २

सुझाव

स्थानीय तहहरूद्वारा प्रदान गरिने सेवालाई छिटो, सरल, सुलभ र गुणस्तरीय बनाई स्थानीय जनताको जीवनस्तरमा सुधार ल्याउन यस स्थानीय तहले कानुन तथा नीति निर्माण, साधन स्रोतको प्रभावकारी परिचालन, विकास प्रशासन, राजस्व परिचालन, नियमित सेवा प्रवाह, आर्थिक प्रशासन लगायतका विषयमा तपसिल अनुसारका सुधार गर्नुपर्दछः

- वित्तीय हस्तान्तरण र राजस्व बाँडफाँटबाट प्राप्त हुने रकम सम्बन्धित मार्गदर्शनमा तोकिएबमोजिम विनियोजनमा कुशलता, कार्यान्वयनमा दक्षता र अपेक्षित नतिजा प्राप्त हुने गरी बजेट विनियोजन गरी समयमै पारित गर्नुपर्दछ।
- आन्तरिक आयका क्षेत्रहरू पहिचान गरी आन्तरिक आय वृद्धि गर्नुपर्दछ। कार्ययोजना तयार गरी विगतका आय बक्यौता असुल गर्ने व्यवस्था गर्नुपर्दछ।
- नेपालको संविधानको धारा ५९ को उपधारा ७ मा सङ्घ, प्रदेश र स्थानीय तहको बजेट घाटा व्यवस्थापन तथा अन्य वित्तीय अनुशासन सम्बन्धी व्यवस्था संघीय कानुन बमोजिम हुने उल्लेख भएकोमा कतिपय प्रदेश र स्थानीय तहले यस सम्बन्धी कानुन निर्माण गर्दा संघीय कानुनसँग सामाञ्जस्यता कायम नगरेकोले यसमा सुधार हुनुपर्दछ ।
- स्थानीय तहका पदाधिकारी तथा सदस्यहरूको सुविधा सम्बन्धी ऐन अनुसार मात्र पदाधिकारीलाई तोकिएको सुविधा व्यवस्था गर्नुपर्दछ। निर्वाचित हुने पद बाहेक राज्यकोषबाट तलव सुविधा बेहोर्ने गरी नियुक्त हुने सबै पदमा योग्यता र मापदण्ड तोकिनुपर्दछ ।
- स्थानिय सेवा ऐन र नियम अनुसार सङ्गठन तथा व्यवस्थापन सर्वेक्षणको आधारमा सङ्गठन संरचना निर्माण गरी स्थायी पद सिर्जना, पद दर्ता र पदपूर्ति गरी कर्मचारी व्यवस्थापन गर्नुपर्दछ।
- भौगोलिक अवस्था, स्रोतको उपलब्धता, सेवा प्रवाहको अवस्थासमेतका आधारमा कानुन बमोजिम जनशक्ति व्यवस्थापन गर्नुपर्दछ । पदाधिकारी तथा कर्मचारीहरूको क्षमता विकास गरी कार्यसम्पादनमा प्रभावकारिता ल्याउन प्रशिक्षण तथा तालिमको व्यवस्था गर्नुपर्दछ।
- अनुदान दिने विषय, क्षेत्र, वर्ग, समूहबारे कानुनबाट नै स्पष्ट गरी अन्तिम प्रयोगकर्तालाई प्रत्यक्ष फाइदा पुग्ने तथा उत्पादन र उत्पादकत्वमा वृद्धि हुने गरी अनुदान प्रदान गर्नुपर्दछ । अति विपन्न र न्यून आय वर्गलाई सेवामा पहुँच दिन प्रदान गरिने सुविधा सोही वर्गमा पुगेको सुनिश्चित गर्न सो प्राप्त गर्नेको विवरण सार्वजनिकीकरण गर्नुपर्दछ ।
- व्यावसायिक प्रकृतिको संस्थाहरूलाई पुँजीगत अनुदान प्रदान गर्दा लाभग्राहीले प्राप्त गर्ने लाभको सुनिश्चितता हुनुपर्दछ । यस्ता संस्थाहरु विघटन भएमा बाँकी सम्पत्ति लगानीको अनुपातमा फिर्ता हुने सुनिश्चितता हुन पर्दछ। यस्तो निर्माण व्यक्तिगत स्वामित्व रहेको जग्गा वा सम्पत्तिमा गरिनु हुँदैन ।
- एउटै प्रकृतिको काममा समेत लागत अनुमान टुक्र्याई सोझै खरिद गर्ने, पूर्वानुमान गर्न सकिने अवस्थामा पनि लागत अनुमान यथार्थपरक तवरले तयार नगरी भेरिएसनबाट थप कार्य गराउने प्रवृत्तिमा नियन्त्रण गर्नुपर्दछ।
- खरिद सम्झौताको निर्धारित समयमा ठेक्काको काम सम्पन्न गर्नुपर्दछ। म्याद थप कार्यलाई वस्तुनिष्ठ र तथ्यमा आधारित बनाउनुपर्दछ। निर्माण व्यवसायी वा उपभोक्ताबाट भएको निर्माण कार्यको विस्तृत विवरण देखिने गरी तोकिएको ढाँचामा अभिलेख राख्नुपर्दछ।
- स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ७८(५) बमोजिम स्थानीय तहले सार्वजनिक सेवा प्रवाहलाई पारदर्शी, उत्तरदायी र जवाफदेही बनाउन सार्वजनिक तथा सामाजिक परीक्षण र सार्वजनिक सुनुवाइ गर्नुपर्दछ।
- स्थानीय तहले आन्तरिक आयको परिधिभित्र रही मापदण्डका आधारमा आर्थिक सहायता वितरण गरी प्राप्त गर्नेको नाम सार्वजनिक गर्नुपर्दछ। त्यसैगरी अनुत्पादक र वितरणमुखी कार्यक्रममा गरिने खर्च घटाउनुपर्दछ।
- आधारभूत तथा माध्यमिक तहका विद्यालयहरूमा प्रचलित नियमले तोकेअनुसार शिक्षक विद्यार्थी अनुपातको आधारमा शिक्षक संख्या कायम गरी बढी भएका शिक्षकहरू समायोजन गर्नुपर्दछ।
- एकीकृत शैक्षिक व्यवस्थापन सूचना प्रणालीमा रहेका विद्यार्थी संख्याको आधारमा दिवा खाजा, छात्रवृत्ति, पाठ्यपुस्तक र अन्य अनुदान रकम विद्यालयलाई निकासा दिनुपर्दछ ।

- बजेट तर्जुमा पूर्व नै अनुमान गर्न सकिने शीर्षकमा समेत अर्थ विविध वा अबण्डामा बजेट राख्ने र वर्षान्तमा रकमान्तर गरी खर्च गर्ने परिपाटी नियन्त्रण गर्नुपर्दछ।
- पूर्व तयारीका कार्य सम्पन्न भएका आयोजनामा मात्र बजेट विनियोजन गर्नुपर्दछ। स्रोतको सुनिश्चितताबेगरका कार्यक्रम/आयोजनामा आगामी वर्षको लागि दायित्व सिर्जना गरी भुक्तानी बाँकी राख्ने कार्यमा नियन्त्रण गर्नुपर्दछ।
- कार्यालय तथा अस्पताल भवन, सडक, सिँचाइ, खानेपानी जस्ता आयोजनाहरू कार्यान्वयन गर्दा स्पेसिफिकेशनले तोकेको संख्यामा निर्माण सामग्रीहरूको गुणस्तर परीक्षण गराउनुपर्दछ। साथै रनिङ्ग बिलसाथ गुणस्तर परीक्षण प्रतिवेदन संलग्न गरेर भुक्तानी दिनुपर्दछ।
- उपभोक्ता समितिबाट काम गराउँदा खरिद सम्झौतामा तोकिए बमोजिमको जनसहभागिताको अंश समितिबाट व्यहोर्ने गरी सम्झौता गरेकोमा कतिपय काममा सो अंश व्यहोरेको यकिन नगरी भुक्तानी दिएकोले सम्बन्धित कर्मचारीलाई जवाफदेही बनाउनुपर्दछ ।
- जटिल प्रविधि तथा उपकरणको प्रयोग हुने निर्माण कार्य र सामग्री खरिद गर्ने कार्य समेत उपभोक्ता समितिबाट गराएकोले सोमा नियन्त्रण हुनुपर्दछ ।
- कृषि, पशु, सहकारी संस्था लगायतलाई विभिन्न प्रयोजनमा अनुदान उपलब्ध गराउँदा किसानको सूचीकरण, वर्गीकरण, परिचयपत्रको व्यवस्था गरी तीनै तहको समन्वयमा दोहोरो नपर्ने व्यवस्था गर्दै एकीकृत विद्युतीय अभिलेख राखी वितरण गर्नुपर्दछ। नाफामूलक संस्थालाई अनुदान वितरण गर्नु हुँदैन।
- सहकारी तथा गरिबी सम्बन्धी व्यवस्थापन सूचना प्रणाली (कोपोमिस) तथा विद्यमान सहकारी ऐन तथा नियमको आधारमा सहकारी संस्थाहरूको सुपरिवेक्षण गरी उक्त ऐन नियम अनुसार सञ्चालन भए नभएको सुनिश्चित गर्नुपर्दछ।
- आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली कार्यविधि तयार गरी कार्यसम्पादनलाई मितव्ययी, पारदर्शी र व्यवस्थित गर्नुपर्दछ। अन्तिम लेखापरीक्षण अगावै आन्तरिक लेखापरीक्षण सम्पन्न गरी सोबाट देखिएका बेहोरा जिम्मेवार व्यक्तिले फर्स्यौट गर्नुपर्दछ।
- वित्तीय अनुशासन कायम गर्न लेखापरीक्षण प्रतिवेदनको सार्वजनिकीकरण तथा बेरुजु फर्स्यौटको कानुनी व्यवस्था एवं संयन्त्र तय गरिनुपर्दछ । लेखा समितिको कार्यसञ्चालन सम्बन्धी कानुन तर्जुमा गरी सो समितिलाई प्रभावकारी बनाई बेरुजु फर्स्यौट कार्यलाई व्यवस्थित बनाउनुपर्दछ।
- सरकारी पेश्की बाँकी रहेकालाई सार्वजनिक पदमा नियुक्ति नगर्ने तथा निर्वाचित हुने पदको हकमा उम्मेदवार हुन वञ्चित गर्ने एवं म्याद नाघेको पेश्कीको विवरण सार्वजनिक निकायले आर्थिक वर्ष समाप्त भएको ७ दिनभित्र सार्वजनिकीकरण गर्ने कानुनी व्यवस्था हुनुपर्दछ ।
- सार्वजनिक पदमा रहेका व्यक्तिको नाममा असुल गर्नुपर्ने बेरुजु कायम रहेकोमा सो फर्स्यौट नगरुञ्जेल वृत्ति विकासमा रोक्का गर्ने तथा नयाँ नियुक्ति नहुने कानुनी व्यवस्था गर्नुपर्दछ ।
- सार्वजनिक पदमा रहेका व्यक्तिको नाममा बेरुजु कायम भएमा सो व्यक्तिलाई उक्त बेरुजुबारे समयमै जानकारी गराउनुपर्ने र जानकारी नगराउने कर्मचारी उपर विभागीय कारबाही गर्ने कानुनी व्यवस्था गर्नुपर्दछ ।
- जिन्सी सामग्री, यन्त्र उपकरण तथा औजारहरु आवश्यकता र औचित्यका आधारमा खरिद गरी उपयोगको सुनिश्चितता हुनुपर्दछ । मौज्दातमा रहेका यन्त्र, उपकरण र औजार मर्मत सम्भार गरी उपयोग हुन नसक्ने अवस्था एकीन गरेर मात्र खरिद गर्नुपर्दछ ।
- जुनसुकै तरिकाले प्राप्त गरेको जिन्सी एवं सार्वजनिक सम्पत्तिको अभिलेख अनिवार्य रूपमा सार्वजनिक सम्पत्ति व्यवस्थापन प्रणाली (पाम्स) मा अभिलेख राख्नुपर्दछ।
- सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ को दफा २९ अनुसार कार्यालयको जनशक्तिले गर्न नसक्ने कामको लागि मात्र परामर्श सेवा खरिद गरी परामर्शदाता माथिको निर्भरता कम गर्नु पर्दछ । तयार गरिएका विस्तृत आयोजना प्रतिवेदन लगायतका प्रतिवेदनहरू क्रमिक रुपले कार्यान्वयन गर्नुपर्दछ।
- सरकारी डिजिटल सेवाहरूको गुणस्तर, पहुँच र विश्वसनीयता बढाउन सेवा स्तर सम्झौता तथा गोपनीयता सम्झौता अनिवार्य गर्नुपर्दछ। एकै प्रकारको कामको लागि निकायगतरूपमा अलग - अलग सूचना प्रविधि प्रणाली खरिद गर्ने कार्यमा नियन्त्रण हुनुपर्दछ।
- सेवा प्रवाहको प्रभावकारिता लागि नागरिक सचेतना वृद्धि कार्यक्रम गर्नुका साथै नागरिकबाट पृष्ठपोषण प्राप्त गर्ने विधि अवलम्बन गर्नुपर्दछ। समयको उपलव्धता एवं सेवा खरिद गर्ने सामर्थ्य सहितको सेवा प्रवाह तय गरिनुपर्दछ ।
- सेवाग्राही समेतको योगदानमा आधारित रही विभिन्न कोषको स्थापना भएकोमा यस्ता कोषको रकम खर्च गर्दा सेवाग्राहीको हित संरक्षण भएको सुनिश्चितता हुनुपर्दछ ।

- संघ र प्रदेशबाट प्राप्त अनुदानमध्ये खर्च नभई वर्षान्तमा बाँकी रहेको मौज्दात आर्थिक वर्ष समाप्तिपश्चात् समेत फिर्ता हुँदा खर्चमा यथार्थता नदेखिएकोले सोमा सुधार गर्नुपर्दछ ।
- स्थानीय तहहरूमा रहेका भारी यन्त्र उपकरणहरू निःशुल्करूपमा समेत प्रयोग गरेको कारण ती उपकरणबाट प्राप्त आम्दानी भन्दा सञ्चालन खर्च बढी रहेको देखिन्छ। अतः यस्ता उपकरण प्रयोगको शुल्क तोकी प्रयोग गरेको लगबुकको आधारमा शुल्क असुल गर्ने व्यवस्था गर्नुपर्दछ।
- आन्तरिक लेखापरीक्षण नहुने, भएकोमा प्रतिवेदन नदिने, प्रतिवेदनमा उल्लिखित बेहोरा कार्यान्वयन नहुने, आन्तरिक लेखापरीक्षकलाई फरक जिम्मेवारीमा खटाउने गरेकोले आन्तरिक लेखापरीक्षण प्रभावकारी देखिँदैन। आन्तरिक लेखापरीक्षणलाई प्रभावकारी बनाउनुपर्दछ।
- पालिकामा सञ्चालित आधारभूत अस्पतालको कारोबारको लेखाङ्कन तथा प्रतिवेदन सुत्र प्रणाली बमोजिम गरी पालिकाको वित्तीय विवरणमा खुलासा गर्नुपर्दछ।